

פברואר 2007

לקוחות וידידים יקרים,

הננו שמחים להגיש לכם את מהדורת "נקודת מבט" לחודש פברואר 2007 ובה לקט עדכונים וחיידושים בתחום החקיקה, הפסיקה והחשבונאות, וכן מאמרים מפרי עטם של שותפי המשרד.

מאז המהדורה הקודמת התרחשו אירועים רבים בתחום המיסוי והתקינה החשבונאית בישראל ובעולם. בדיני המס, התבשרנו על העלאת תקרת ה"הכנסה המזכה" בהפקדות לקופ"ג, פרסום תקנות בנושא מחירי העברה ועוד. כמו כן, בתקופה הנ"ל התפרסמו שני פסקי דין משמעותיים – פס"ד פזגו ופס"ד אלברט פוליטי, להם עשויות להיות השלכות משמעותיות על הציבור הרחב. הנושאים הנ"ל, כמו גם מאמרים, עדכונים מהותיים אחרים ופסיקה בתחום המיסוי נכללו כולם במהדורה זו.

בתקינה החשבונאית בישראל, אושרו תקני חשבונאות בנושא רכוש קבוע, מלאי, עסקאות עם בעל שליטה, ותקן חשבונאות מס' 29 בדבר אימוץ תקני דיווח כספי בינלאומיים, וכן פורסמו הצעות חדשות בנושא נדל"ן להשקעה, נכסים בלתי מוחשיים ותיקון לתקן 13 בדבר השפעות השינויים בשערי החליפין של מטבע חוץ. בד בבד, נמשכת היערכות החברות לקראת אימוץ התקינה הבינלאומית. הפרסומים הנ"ל, עדכונים מהותיים אחרים ופרסומים עיקריים של רשות ניירות ערך נכללו כולם במהדורה זו.

לפרטים נוספים והבהרות:

אמיר סוראיה, טל: 9413912 (03). דוא"ל: amir@soraya.co.il

בכבוד רב,

סוראיה ושות'
רואי חשבון

חוברת זו נועדה למסירת מידע כללי בלבד. אין לראות בחומר המתפרסם בחוברת זו משום ייעוץ או חוות דעת כלשהי. לפני נקיטת צעדים כלשהם אנו ממליצים על קבלת ייעוץ מקצועי.

ביקורת. מיסים. ייעוץ פיננסי.

תוכן עניינים

פרק א': מיסים

מאמרים וסוגיות מקצועיות

1. מיסוי קרנות גידור..... 4
2. הביגוד והכיבוד עלינו 6

עדכונים וחדושים

1. פס"ד פוליטי: חלוקת רווח הון ושבח על בסיס כלכלי 9
2. פס"ד פזגז: ניכוי הוצאות מימון והכרה בהפרשות 11
3. הגדלת תקרת ההכנסה המזכה 14
4. תקנות מחירי העברה 16
5. תכנוני מס החייבים בדיווח 18
6. חוק ההסדרים לשנת 2007 21
7. הגשת דוח חצי שנתי על רווחים בשוק ההון 24
8. פחת מואץ לציוד 25
9. ניכוי הוצאות של מתנדב במוסד ציבורי 26
10. הודעות רשות המיסים
- א. מימוש אופציות במחצית השניה של שנת 2005 28
- ב. בקשה להכרה כמוסד ציבורי 28
- ג. לינה של עובדים בבתי מלון הממומנת על ידי המעביד 29
- ד. תיקונים בהוראות ניהול ספרים 30

שאלות ותשובות בענייני מס

1. השכרת דירת מגורים – חלופות מיסוי וניכוי דמי שכירות 32
2. פטור לנכה מהכנסות שכירות מדירת מגורים 34
3. ניכוי פחת על בסיס כלכלי 36
4. קיזוז הפסדי הון כנגד רווחים מניירות ערך סחירים 37
5. פריסת רווח הון מניירות ערך סחירים 38
6. שרותי תיירות – מע"מ בשיעור אפס 38
7. ניכוי מס תשומות טרם הרישום במע"מ 40
8. חישוב נפרד להכנסות מרכוש שהתקבל בירושה 41
9. פטור מביטוח לאומי בגין שכר דירקטורים 42
10. זכאות עובד לדמי הבראה 43

תוכן עניינים

פסיקה

א. מס הכנסה

- 44 ..... 1. שיפורים במושכר
- 46 ..... 2. ניכוי הוצאות
- 47 ..... 3. דין עודף תמורה בחכירה
- 48 ..... 4. סיווג הכנסות מניירות ערך
- 49 ..... 5. העברת מניות
- 50 ..... 6. הפרשי שער – עיתוי אירוע המס
- 52 ..... 7. קיזוז הפסדים בחברה משפחתית

ב. מס ערך מוסף ומס בולים

- 53 ..... 1. ניכוי מס תשומות בגין שירותי ייעוץ
- 54 ..... 2. ניכוי תשומות בגין טנדרים
- 55 ..... 3. הפרשי הצמדה וריבית – שטר הון
- 57 ..... 4. מס בולים בגין הקצאת מניות
- 58 ..... 5. מבחן הנהנה העיקרי

ג. מיסוי מקרקעין

- 60 ..... 1. ההבחנה בין מכר של זכות במקרקעין ושירותי בנייה
- 61 ..... 2. סבירות ניכוי הוצאות
- 62 ..... 3. אגודה שיתופית
- 63 ..... 4. אי מימוש אופציית חכירה ומס רכישה
- 64 ..... 5. רכישת דירת מגורים יחידה

פרק ב: חשבונאות ושוק ההון

מאמרים, עדכונים וחידושים

א. חשבונאות

- 67 ..... 1. היערכות לקראת אימוץ התקינה הבינלאומית
- 72 ..... 2. אימוץ תקני IFRS בגופים מוסדיים
- 73 ..... 3. דוחות מתואמים ואימוץ התקינה הבינלאומית
- 74 ..... 4. הצעה לתיקון הוראות המעבר בתקן 27 בדבר רכוש קבוע
- 75 ..... 5. הצעה לתקן חשבונאות מס' 13 (מתוקן) בדבר השפעות השינויים בשערי החליפין של מטבע חוץ
- 76 ..... 6. הצעה לתקן חשבונאות מס' 16 בדבר נדל"ן להשקעה
- 77 ..... 7. הצעה לתקן חשבונאות מס' 30: נכסים בלתי מוחשיים
- 78 ..... 8. עסקת מכירה הכוללת עסקת מימון (SAB)

תוכן עניינים

ב. שוק ההון

1. גילוי בדוח הדירקטוריון בדבר אימוץ התקינה הבינלאומית 80
2. דוח בדבר הון עצמי וביטוח – מנהלי קרנות נאמנות ותיקי השקעות 81
3. הצעה להרחבת הגדרת "משקיע מתוחכם" 83
4. עיגון רפורמת גלאי בתקנות ניירות ערך 85
5. אימוץ דו"ח ועדת גושן בדבר בקרה ופיקוח בחברות ציבוריות 87
6. החזר דמי ניהול ע"י מנהלי קרנות נאמנות 89
7. הצעה ל"רישום כפול" של קרנות זרות והצעתן לציבור 90

פרק א:

מיסים

מאמרים וסוגיות מקצועיות

מיסוי קרנות גידור

קרן גידור, ככלל, הינה הסדר שמטרתו השקעה משותפת במכשירים פיננסיים והפקת רווחים משותפת מהחזקתם ומכל עסקה בהם, בכל מצב שוק (Absolute Return). למעשה, קרן גידור (להלן גם "קרן") הינה במהות קרן נאמנות גמישה ללא פיקוח ומגבלות משמעותיים.

מבנה ההתאגדות המקובל לקרן גידור הינו שותפות מוגבלת או חברה שקופה לצורך מס. השותפות מורכבת משותפים מוגבלים ושותף כללי (הישות המנהלת). יתרונות מבנה מס זה הם שמירת שיעורי המס החלים על השותפים ואפשרות קיזוז הפסדי השותפים בקרן כנגד רווחים והכנסות ממקורות אחרים, ולהיפך (בכפוף לסלי הקיזוז).

בניגוד למיסוי קרנות נאמנות, מיסוי קרנות גידור והשותפים בהן לא הוסדר במפורש בפקודת מס הכנסה (להלן: "הפקודה"). לדעתנו, הוראות המיסוי צריכות להיות דומות, בהתאמות מסוימות, למיסוי קרנות נאמנות ובעלי היחידות בהן. ברם, אין הדבר כך בהכרח.

סעיף 63 לפקודה דן במיסוי שותפויות וקובע כי הכנסות השותפות ייוחסו לכל שותף על פי חלקו. כלומר, פקודת מס הכנסה אינה מטילה מס על השותפות עצמה, אלא על השותפים בה (השותפות אינה "נישום" לעניין פקודת מס הכנסה). יחד עם זאת, על פי עמדת רשות המיסים, מקור ההכנסה של השותפות יישמר. כך לדוגמה, אם לשותפות הכנסות מריבית לפי סעיף 2(1) לפקודה כך גם תסווג ההכנסה בידי כל אחד מהשותפים.

עיסוקן של קרנות גידור הינו על פי רוב השקעה במכשירים פיננסיים. הקרנות מבצעות מספר רב של פעולות בשנה בניירות ערך, בהיקף כספי משמעותי, וזאת באמצעות מנגנון עסקי המורכב, בין היתר, מיועצי השקעות ומעובדים בעל ידע מקצועי במסחר בניירות ערך. כפועל יוצא, לכאורה, על פי רוב, הכנסות ורווחי השותפים בקרן גידור הינם בגדר הכנסות מעסק (ראה, לדוגמה, פס"ד מזרחי¹, פס"ד מושקוביץ², פס"ד אסל³, פס"ד ברנר⁴, פס"ד קרית יהודית⁵, פס"ד אלמור⁶ ופס"ד מרכז הקרח⁷).

¹ עמ"ה 35/82 מזרחי יצחק נ' פ"ש ירושלים, פד"א י"ב 269.

² עמ"ה 361/72 מושקוביץ נ' פ"ש ת"א 2, פד"א ד' 246.

³ עמ"ה 504/65 אסל נ' פ"ש נתניה, פ"ד כ(3) 365.

⁴ עמ"ה 155/97 צבי ברנר נ' פקיד שומה גוש דן, מסים יג-ה-21.

⁵ עמ"ה 62/85 קרית יהודית, פרק תעשיתי בע"מ נ' פשמ"ג, פד"א י"ד 24.

⁶ ע"א 111/83 אלמור נ' מנהל מע"מ, פ"ד לט' (4) 1.

⁷ עמ"ה 1018/69 מרכז הקרח נ' פ"ש ת"א 1, פד"א ד' 15.

ברם, קרן גידור, בדומה לקרן נאמנות, הינה "צינור" להשקעה במכשירים פיננסיים. השותפים המוגבלים אינם נוטלים חלק בפעילות הקרן. יתר על כן, בהתאם לעמדת רשות המיסים (סעיף 5 לחוזר מס הכנסה 13/2004 משפטית, בדבר סיווג הכנסות מניירות ערך ועסקאות עתידיות) הכנסות ורווחי משקיע המבצע מספר רב של פעולות בניירות ערך באמצעות מנהל תיקים לא יסווגו כהכנסה מעסק. יש לציין כי כאשר תכלית ההשקעה בקרן היא להגן על השקעה הונית (עסקת גידור) גם רווחי המשקיע יסווגו כהוניים, ולהיפך. טרם נקבעו על ידי שר האוצר תנאים לסיווג עסקה כעסקת גידור. עד אז, יש ליישם כללי חשבונאות מקובלים (בתקינה הבינלאומית הנושא מוסדר בתקן חשבונאות בינלאומי מספר 39 (IAS) בדבר מכשירים פיננסיים: הכרה ומדידה).

רשות המיסים מכירה באנומליה הנ"ל. בהחלטות מיסוי 14/06 ו-15/06 (אשר פורסמו בקובץ החלטות המיסוי לרבעון הראשון של שנת 2006) אימצה רשות המיסים את העיקרון לפיו רווחי והכנסות השותפים המוגבלים בקרן אינן הכנסות מעסק, אלא הכנסות פסיביות (בכפוף למגבלות מסוימות). יחד עם זאת, הוטל "קנס" בשיעור של 5% על שותפים מוגבלים יחידים, מס בשיעור של 25% במקום 20%. בהחלטות המיסוי עיוותי מס נוספים, אולם, נושא זה חורג מגדר רשימה זו.

לסיכום, השותפים המוגבלים בקרן גידור חשופים לסיווג הרווחים וההכנסות מהקרן כעסקיות. בכדי לצמצם כליל את אי הוודאות, מומלץ לפנות לרשות המיסים ולקבל אישור מקדמי בנושא. כמו כן, לדעתנו, היקף פעילותן של קרנות גידור וחשיבותן להתפתחות ויעילות שוק ההון, מחייב הסדרת הנושא בחקיקה.

הביגוד והכיבוד עלינו

מאת: עו"ד ורו"ח משה כדר

בימים אלה כאשר שנת המס 2006 מפנה את מקומה לשנת המס 2007 הבאה עלינו לטובה, נבקש להפנות את תשומת הלב לעניין תשומות עסקיות במישור מס ערך מוסף, שאותן ניתן לדרוש והינן, לטעמנו, ברות ניכוי שוטף. תשומות אלו עשויות להמתיק את סיום שנת הכספים.

התרת תשומה

סעיף 1 לחוק מע"מ קובע את עקרון היסוד בהתרת התשומות, שם מוגדר המונח "מס תשומות" ונקבע בו כי נכסים או שירותים לעוסק "לצרכי עסקו או לשימוש עסקי" הם בחינת מס תשומות. מכאן, מי אשר יש בידו חשבונית מס כדין, רשאי בהתאם להוראות סעיף 38 ליהנות מניכוי תשומות הגלומות בחשבונית המס, בכפוף לסייג המהותי בסעיף 41 לחוק ולסייגים מכח תקנות מס ערך מוסף המוגדרות בתקנות 14 עד 18.

ברשימה קצרה זו נסב את תשומת הלב בעיקר לתשומות מעורבות, אשר חלקן עסקי וחלקן אישי (או לא עסקי), אשר כפופות להוראת תקנה 18 לתקנות מס ערך מוסף.

תקנה 18 לתקנות מע"מ

תקנה 18, כפי הידועה לכלל, קובעת כי כעקרון מקום שעיקר התשומות המעורבות שימשו לפעילות עסקית רשאי העוסק לדרוש 2/3 מן התשומות, ומקום שאין התשומות משמשות בעיקר לצרכי העסק רשאי העוסק לדרוש 1/4 מן התשומות בלבד. ידוע לנו עקרון יישום זה, בדר"כ, ככל שהדברים נוגעים לרכבים הרשומים ופועלים בעסק.

אנו מבקשים להפנות את תשומת הלב בעיקר לשתי תשומות עקרוניות.

הוצאות כיבוד בעסק

ככלל, לא מעטים מן העוסקים אשר מחזיקים בעסקם "כיבוד" ללקוחות ו/או לעובדים, פונים ודורשים, אם בכלל, 2/3 מן התשומות בגין הכיבוד. אנו מבקשים לומר, כי לטעמנו, ניתן לדרוש שיעור תשומות גבוה יותר, ונסביר.

אין הגדרה במסגרת חוק מע"מ ו/או תקנותיו להגדרת "כיבוד". מששתק המחוקק בחוק מע"מ ועפ"י עקרון ההרמוניה החקיקתית בדיני מס יש, לדעתנו, לשאוב ולהקיש הגדרה זו מן המופיע בתקנות מס הכנסה (ניכוי הוצאות מסוימות), התשל"ב - 1972.

במסגרת תקנה 2(1) לתקנות מס הכנסה נקבע כי שיעור הניכוי בגין כיבוד יעמוד על 80%. התקנה כוללת בחובה הגדרה לכיבוד כהוצאות כיבוד לאורחים המבקרים במקום העיסוק וכן לעובדים, הכוללת "שתיה קרה או חמה, עוגיות וכיוצא באלה...". אין חולק כי הכוונה במונח "כיוצא באלה..." היא לכיבוד "קל" [ככל שיש מי אשר יודע להגדיר מונח זה!] וזה אינו כולל ארוחה עסקית וכדו'.⁸

לטעמנו, אין מנוס מן המסקנה המתבקשת כי משקבע המחוקק משנה "סרגל" חישוב לדרישת תשומות כיבוד במסגרת מס הכנסה, ראוי כי דין זה יוחל גם במסגרת חוק מע"מ ותידרשנה תשומות בשיעור 80% בגין כיבוד קל במשרד/עסק/מפעל. כוונתנו מתייחסת לעוגיות ושתיה קלה וחמה, פירות העונה וכדו'.

ככל שהדברים נוגעים לפריטים ומוצרים הנדרשים ביומיום לפעילות שוטפת, כגון מים מינרליים (בין בבקבוקים ובין במסגרת התקשרות עם אחד מספקי המים המינרליים בשוק), ולרבות רכישת כוסות קלקר/פלסטיק לשתיה חמה וקרה, סוכר, קפה, תה וכו', כי אז, לדעתנו, ניתן לדרוש 100% מן התשומות.

אי התרת הוצאות אירוח

הן במסגרת תקנות מס הכנסה [תקנה 3] והן במסגרת תקנות מע"מ [תקנה 16] נקבע מפורשות כי תשומות והוצאות בגין אירוח אינן מותרות כלל בניכוי, למעט כאשר המדובר באירוח של אדם מחו"ל. מיותר לציין, כי בהתייחסותנו לעיל לכיבוד, אין אנו מתייחסים להוצאות אירוח (מסעדות, אירוח בבית מלון וכדו'), למעט ככל שאלה מתייחסות לאירוח של אדם מחו"ל.

הוצאות ביגוד

תקנה 2(6) לתקנות מס הכנסה, המצוינות לעיל, מתירה בניכוי 80% מהוצאות הביגוד לצרכי עסקו של נישום, ככל שהמדובר בביגוד שניתן לעשות בו גם שימוש שאינו עסקי (שימוש עסקי 'נטו' ייחנה משיעור הוצאה של 100% - כגון חלוק רופאים, סרבל טיסה לטייסים, גלימה לעורכי דין וכדו').

הוצאות הביגוד כוללות עפ"י הגדרתן בתקנה – "בגדים, לרבות נעליים..." ולטעמנו כוללים גם הלבשה תחתונה (הכיצד ניתן ללבוש בגדים ללא הלבשה תחתונה?), גרביים, הוצאות מכבסה, לרבות גיהוץ וכל מה שקשור באופן ישיר ועקיף לסוגיית הביגוד.

במישור מס ערך מוסף, לא קבע מחוקק המשנה יחס מיוחד לסוגיית הביגוד וגם כאן, לטעמנו, יש להקיש מהוראות תקנות מס הכנסה ולדרוש, ככל שהמדובר בתשומה מעורבת, 80% מן התשומות.

⁸ והשווה: חוזר מס הכנסה 14/2000 וכן עמ"ה 156/96 משחטת עוף ירושלים.

עמדת הפסיקה ורשויות מע"מ

לא למותר לציין, כי תקנה 18 לתקנות מע"מ מאפשרת כחלק מובנה בה, למנהל מע"מ לקבוע שיעור ניכוי תשומות מעורבות השונה מן העקרונות הידועים והמקובלים. מנהל מע"מ, כידוע, אף עשה שימוש בסמכותו זו, במסגרת הוראת פרשנות 1/98 ככל שהדברים נוגעים לדרישת תשומות של מכשירי סולר.

זאת ועוד, הכלל המופיע בתקנה מאפשר ייחוס תשומות עסקיות באופן ספציפי, ככל הניתן (והשווה סעיף 18(ג) לפקודת מס הכנסה)⁹.

לא למותר לציין כי על כל הנאמר לעיל יחול מבחן הנסיבות והסבירות, שכן התשומה, כמו גם ההוצאה, צריכה להיות בייצור הכנסה וכפופה לסעיפי מגבלות ההגיון וסבירות רמת ואופי ההכנסה (וראה למשל סעיף 30 לפקודת מס הכנסה).

נסיים ונאמר כי סוף שנת המס המתפוגגת מביאה בחובה, גם אפשרויות ניצול תשומות והוצאות, שמהן, בסה"כ, ניתן אפילו ליהנות – תרתי משמע.

⁹ וראה ע"ש 1097/04 רד הנדסה מעליות בע"מ, מיסים כ/5 (אוקטובר 2006) ה- 33 מיום 10/9/06, שם אפשר בימ"ש ניכוי תשומות בשיעור של 90% (!!!) בגין טנדרים של המערערת, בניגוד לעמדת מנהל מע"מ ובניגוד להוראות היומיומיות של תקנה 18 לתקנות מע"מ.

עדכונים וחידושים

פס"ד פוליטי: חלוקת רווח הון ושבח על בסיס כלכלי

בהחלטה תקדימית שהתקבלה לאחרונה בועדת ערר, נקבע כי שבח מקרקעין יחולק לתקופות המיסוי השונות על בסיס כלכלי, ולא דווקא על בסיס לינארי (כפי שלכאורה מחייב החוק). מהחלטה זו ניתן אף להקיש על אופן חלוקת רווחי הון לתקופות המיסוי השונות.

א. רקע

במסגרת הרפורמות במס הכנסה (תיקון מס' 132 ו- 147 לפקודה) ותיקון 50 לחוק מיסוי מקרקעין הופחתו שיעורי המס החלים על רווחי הון ושבח מקרקעין, ממס שולי (עד 49% בשנת 2006) או מס חברות לשיעור מס מקסימאלי של 20% או 25%.

ההפחתה בשיעור המס אינה רטרואקטיבית. לגבי רווחי הון, שיעור המס המופחת חל מיום 1 בינואר 2003, ולגבי שבח מקרקעין - 7 בנובמבר 2001 (להלן ביחד: "יום התחילה").

לגבי נכסים שנרכשו לפני יום התחילה, נדרש לחלק את הרווח (או השבח) לתקופות השונות. הרווח שנצבר עד מועד התחילה יחויב במס בהתאם לשיעורי המס הרגילים ואילו הרווח שנצבר ממועד זה ואילך יחויב במס בהתאם לשיעור המס המופחת (20% או 25%).

בשם הפשטות והנוחות המנהלית נקבע כי הרווח יחולק לינארית. בהתאם לשיטה זו אם, לדוגמה, נכס נרכש שנתיים לפני יום התחילה ונמכר שלוש שנים לאחר יום התחילה, הרווח (או השבח) יחולק ויחויב במס כדלהלן: 2/5 חייב במס בהתאם לשיעורי המס הרגילים ואילו היתרה (3/5) חייבת במס בהתאם לשיעור המס המופחת. יצוין כי האמור אינו מתייחס למיסוי רווחי הון מניירות ערך סחירים (ישראלים וזרים).

להרחבה בנושא ראה גם חוברות המשרד: "מדריך המס 2006" ו"רפורמת המס השלישית".

שיטה זו ביסודה אינה כלכלית ולוקה בחוסר צדק, הואיל ואין בה התייחסות למועד צמיחת השבח/רווח בפועל. כפועל יוצא, ובהתאם לפסיקה המודרנית (ראה, לדוגמה, פס"ד עינבר היכלי יופי כללה, פס"ד קלס ופס"ד אינטר בילדינג), מקום בו הטכניקה הנ"ל יוצרת עיוות מס משמעותי ניתן לחלק את הרווח (או השבח) על בסיס כלכלי (בכפוף לכך שקיים מידע מהימן בדבר שווי הנכס ביום התחילה).

ב. פסק דין אלברט פוליטי

ביום 14 בספטמבר 2006 התפרסם פסק דין של ועדת ערר בעניין אלברט פוליטי (ו"ע 5002/05) (להלן: "פסק הדין"), על פיו, החזקה שנקבעה בחוק מיסוי מקרקעין בדבר חלוקה לינארית של השבח לתקופות המיסוי השונות, הינה חזקה הניתנת לסתירה (אינה חזקה חלוטה). לאמור, מקום שבו ניתן לחלק את השבח לתקופות המיסוי השונות על בסיס כלכלי (במקרה הנדון לפני ואחרי 7 בנובמבר 2001) אין להשתמש בנוסחה שנקבעה בחוק.

במקרה הנדון, לא הייתה מחלוקת כי השבח התהווה לאחר יום התחילה (למרות שהמקרקעין נרכשו טרם מועד זה), ולכן נפסק שאין להשתמש בנוסחה שנקבעה בחוק, וכל השבח (הריאלי) יחויב במס בשיעור של 25%.

יודגש כי אין מדובר בהלכה מחייבת וצפוי כי רשות המיסים תערער על החלטה זו.

ג. סיכום והמלצות

פסק הדין קובע כי חזקת הלינאריות לעניין חישוב שבח מקרקעין אינה חזקה חלוטה. מפסק הדין ניתן להקיש על אופן מיסוי רווחי הון.

בעסקאות בהן נמכר נכס שנרכש לפני מועד התחילה (7 בנובמבר 2001 לגבי מקרקעין ו-1 בינואר 2003 לגבי נכסים אחרים) יש לבחון האם החישוב הלינארי יוצר עיוות מס משמעותי (ככל שמועד רכישתו של הנכס מוקדמת יותר כך עיוות המס האפשרי גדול יותר). אם כן, יש לשקול חישוב המס על בסיס כלכלי. כמו כן, יש לבחון הגשת דוחות מתקנים, לגבי עסקאות שדווחו לרשות המיסים ולגביהן אין שומות מס סופיות.

פס"ד פז-גז: ניכוי הוצאות מימון והכרה בהפרשות

לאחרונה פורסם פס"ד פזגז הדין בתנאים לניכוי הוצאות מימון, להכרה בהפרשות ובהכנסה, ובזכאות לדרישת פחת על בסיס כלכלי. לפס"ד השלכות משמעותיות ביותר על הציבור.

בחודש נובמבר 2006, ניתן בביהמ"ש העליון פסק דין בעניין פזגז (ע"א 6557/01 + ע"א 8849/01 + ע"א 9391/01, פז גז חברה לשיווק בע"מ ואח' נ' פקיד השומה למפעלים גדולים ואח'). פס"ד דן, בין היתר, בניכוי הוצאות מימון בשל הלוואה שניטלה לשם חלוקת דיבידנד, ניכוי הוצאות בגין שיערוך פיקדונות, הכרה במקדמות כהכנסה, וניכוי פחת מואץ בגין מוני גז.

לפסק הדין השלכות משמעותיות על מכלול רחב של נושאים בדיני המס. בפסק הדין נקבע, בין היתר, כי הוראות סעיף 17 לפקודה דורשות קשר ישיר בין נטילת הלוואה לייצור הכנסה, וכן מקדמות מלקוחות שסבירות החזרתן נמוכה יוכרו כהכנסה (ולא כהתחייבות) במועד קבלתן. מאידך, בית המשפט אינו פוסל הכרה בהפרשות על פי גישת התוחלת (גם אם סבירות מימוש המחויבות נמוכה).

להלן תמצית החלטות ביהמ"ש:

א. ניכוי הוצאות מימון בגין הלוואה שניטלה לצורך חלוקת דיבידנד

חברת פזגז נטלה הלוואות לצורך חלוקת דיבידנד. פזגז ביקשה לנכות את הוצאות המימון בגין הלוואות, בהתאם להוראות סעיף 17(א) לפקודה, כהוצאה הכרוכה בייצור הכנסה.

לטענת פזגז, אין הבדל בין מצב בו חברה מחלקת דיבידנדים מתוך רווחיה ונוטלת במקביל הלוואה לצורך רכישת ציוד ומלאי, לבין מצב בו חברה נוטלת הלוואה לצורך חלוקת דיבידנד ואילו הציוד והמלאי נרכש מכספי פעילותה.

בית המשפט העליון קבע כי הוצאות המימון במקרה זה אינן מותרות בניכוי. כב' השופטת ארבל, קובעת כי ככלל הוראות סעיף 17 לפקודה דורשות קשר ישיר בין נטילת הלוואה לייצור הכנסה.

אולם, יצוין, כי השופטת ארבל אינה פוסלת על הסף הכרה בקשר עקיף בין הוצאה להכנסה ויש לבחון כל מקרה לגופו.

המשמעות המעשית של החלטה זו הינה כי בהיעדר קשר ישיר בין הלוואה להכנסה, יקשה על נישום לדרוש את הוצאות המימון בניכוי.

ב. ניכוי הוצאות בגין שיערוך פיקדונות

כאשר מצטרף לקוח חדש לאחת מחברות הגז הוא נדרש להפקיד סכום כסף לידי חברת הגז. סכום זה מהווה פיקדון שמטרתו להבטיח את פירעון חובותיו של המתקשר כלפי החברה, וכן להבטיח כי הציוד המושאל ללקוח על ידי החברה מוחזר לחברה במצב תקין בעת פרישתו של הלקוח וסיום ההתקשרות. הפיקדון האמור מוצמד לגובה הפיקדון הנדרש ממצטרף חדש בעת פרישתו של הלקוח. דהיינו, כאשר מסיים לקוח את ההתקשרות עם חברת הגז מוחזר לו פיקדון בגובה הפיקדון שנדרש לשלם באותה עת לקוח חדש של החברה.

בית המשפט העליון סירב להכיר בשיערוך הפיקדונות כהוצאה מוכרת, הואיל והם אינם מקיימים את התנאים להכרה בהפרשות. סבירות מימוש המחויבות אינה גבוהה.

עם זאת, בית המשפט קבע כי יש לבחון שימוש בגישת התוחלת לצורך ההכרה בשיערוך. בהתאם לגישה זו, ניתן להכיר במחויבות גם אם הסתברות מימושה נמוכה, בהתאם לתוחלת המחויבות ובהתחשב בערך הזמן. זאת בניגוד לשיטה הנהוגה כיום, לפיה מלוא המחויבות מוכרת כהפרשה (בין היתר) לצורך מס במידה והסתברות מימושה גבוהה.

ג. מקדמות מלקוחות כהכנסה חייבת במס

לקוח חדש המצטרף לחברות הגז נדרש לשלם מקדמה עבור מלאי הגז המצוי במרכזיית הגז אליה הוא מתחבר. המקדמה מוחזרת ללקוח בעת פרישתו כשהיא משוערכת לפי סכום המקדמה הנגבה בעת הפרישה מלקוח חדש.

בית המשפט קבע כי המקדמות הן הכנסה כבר במועד קבלתן, הואיל וסיכויי הלקוח להשיב לידי את המקדמות נמוכים ביותר.

יודגש כי מקרה זה ייחודי. אין בדברים אלו כדי ליצור כלל אחיד וברור באשר למקדמות ופיקדונות הנגבים על ידי נותני שירות מלקוחותיהם.

כמו כן, לעניות דעתנו, גם אם המקדמות הינן הכנסה בידי חברות הגז (כפי שהחליט בית המשפט העליון) הרי שיש להכיר בהם על פני תקופת מתן השירות, ולא במועד קבלתן.

ד. שיעור פחת בגין מוני גז

שיעור הפחת על מוני גז, בהתאם לתקנות מס הכנסה (פחת) - 1941 (להלן: "תקנות הפחת") הינו 7%. פז-גז דרשה מפקיד השומה להפעיל את שיקול דעתו בהתאם לתקנה 4 לתקנות הפחת, המאפשרת הכרה בשיעור פחת מוגדל במקרה בו נוכח כי "קיימת כליה ובליה למעלה מן השיעור הרגיל", ולהכיר בשיעור פחת של 14% עבור המונים שברשותה. טענתה היתה כי המונים מופעלים 24 שעות ביממה וכי אורך החיים הממוצע של מונה גז הינו 7 שנים.

בית המשפט דחה את טענתה של פזגז, בטענה שהפחת המואץ מיועד למצבים בהם השימוש בציוד עולה על השימוש הממוצע בציוד דומה בשל עבודה במשמרות. במקרה דנן, מוני הגז מיועדים על פי טיבם לפעול במשך 24 שעות ביממה ומשכך לא נעשה בהם שימוש מוגבר, מעבר לציוד רגיל, המצדיק הפעלת התקנה.

הערות והמלצות:

- ✓ חברות המתעתדות לחלק דיבידנד נדרשות לשקול בשנית את מקורות המימון לחלוקת הדיבידנד, בהתחשב בכך שייתכן כי הוצאות מימון בגין הון זר שנקלח לצורך חלוקת דיבידנד לא יותר בניכוי. אנו מקווים כי הלכה זו תשתנה במסגרת דיון נוסף בנושא בבית המשפט העליון.
- ✓ בית המשפט אינו שולל שימוש בגישת התוחלת לצורך הכרה בהפרשות. בהתאם, חברות נדרשות לבחון בשנית הכרה בהפרשות לצורך מס, גם אם סבירות מימוש אינה גבוהה, בהתאם לערכן הנוכחי ובהתחשב בסבירות מימושן.

הגדלת תקרת ההכנסה המזכה

ביום 28 בדצמבר 2006 פורסם תיקון מס' 152 לפקודת מס הכנסה (להלן - "התיקון" או "תיקון 152"). במסגרת התיקון, הוגדלה "תקרת ההכנסה המזכה" לעמית עצמאי בשנת 2006 (בכפוף לתנאים מסוימים), מסך של 122,400 ש"ח לסך של 175,200 ש"ח.

החל משנת 2006 תנאי יסודי לקבלת הטבות מס בגין הפקדות בקופות גמל הוניות כעמית עצמאי הינו שהופקד בשנת המס לקופת גמל לקצבה סכום מינימלי של 13.6% מהשכר הממוצע במשק (סך של 12,048 ש"ח לשנה). שיעור ההפקדה המינימלי יגדל בהדרגה עד לשיעור של 16% מהשכר הממוצע במשק בשנת 2009 (בשנים 2007 ו-2008 -14.4% ו-15.2% מהשכר הממוצע במשק, בהתאמה).

התנאי הנ"ל אינו חל על עמית עצמאי שנולד לפני שנת 1961 ועל עמית שיש לו הסדר על פי דין, או הסכם אשר מקנה לו זכות לקבל לאחר פרישתו מעבודה סכום חודשי בשל עבודתו באותה שנת מס.

כצעד משלים לאמור לעיל, פורסם לאחרונה תיקון 152 במסגרתו הועלתה תקרת ההכנסה המזכה לעמית עצמאי (לרבות עובד בשל משכורתו ללא זכויות) בגין הפקדות בקופות הגמל, ושינוי בשיעורי הניכוי.

להלן עיקרי השינויים בנושא בשנת 2006:

בהתאם לתיקון, הגדלת תקרת ההכנסה המזכה תחול בשנת 2006 על עמית עצמאי אשר התקיימו לגביו כל התנאים להלן:

- א. הוא שילם בשל הכנסתו כספים לקופת גמל לקצבה על שמו בסכום שלא פחת מ-85% מ-16% מהשכר הממוצע במשק (הפקדה בסך של 12 אלפי ש"ח בשנת 2006).
- ב. לא הייתה לו בשנת המס 2006 הכנסה שבשלה שילם עבורו מעביד כספים לקופת גמל לתגמולים או לקצבה ולא הייתה לו באותה שנה הכנסה שבשלה הוא זכאי לקצבה לפי כל דין או חוזה.

עמית עצמאי שהתקיימו בו התנאים כמפורט לעיל יוכל ליהנות מהגדלת הטבות המס בגין הפקדותיו לקופ"ג לקצבה ולתגמולים (ששילם הוא, בן זוגו, ילדו או הורהו לטובת אחד מהם) בשנת 2006, כמפורט להלן:

- א. בשל הפקדת כספים לקופת גמל לקצבה - יינתן ניכוי מההכנסה בשיעור של 11% מ"ההכנסה לעמית עצמאי" - הכנסתו החייבת לפני הניכוי לפי סעיפים 47 ו-47א לפקודה, ועד תקרה של 87,600 ש"ח בשנת 2006. כמו כן יינתן זיכוי ממס, בשיעור הקבוע בחוק, בשל סכומים שלא יעלו על 5% מתקרת ההכנסה כאמור.
- ב. בשל הפקדת כספים לקופת גמל לתגמולים או לקצבה מעבר להפקדה שבסעיף א' לעיל ניתן לקבל הטבות מס נוספות בדרך של ניכוי מההכנסה בשיעור של 7% מ"ההכנסה הנוספת" - הכנסתו החייבת לפני הניכוי לפי סעיפים 47 ו-47א לפקודה, ועד תקרה של 87,600 ש"ח בשנת

2006 ואם הפקיד לקופת גמל לקצבה בנוסף לאמור בסעיף א' יוכל לקבל ניכוי נוסף מהכנסתו של עד 4% כפי שקבוע בחוק היום. כמו כן ניתן לקבל זיכוי ממס בשיעור הקבוע בחוק בשל סכומים שלא יעלו על 5% מתקרת ההכנסה כאמור.

הערות ודגשים:

- ✓ בגין הרובד השני ניתן להפקיד לקופ"ג לקיצבה או קופ"ג הונית, לפי בחירת העמית.
- ✓ התיקון אינו חל בשנת 2006 על שכיר אשר הופקד עבורו לקופ"ג (תגמולים או קיצבה).
- ✓ לגבי שכירים המפקידים באופן עצמאי לקופות גמל, בכפוף לתנאים מסוימים, תחילת התיקון הינה מיום 1 בינואר 2007.
- ✓ בנוסף, במסגרת תיקון מס' 152 הורחב המונח "הכנסה מיגיעה אישית", כך שקצבת אבדן כושר עבודה המשתלמת מקופת גמל לקצבה או תגמולים או על-פי ביטוח מפני אבדן כושר עבודה תיחשב להכנסה מיגיעה אישית. תחילת התיקון נקבעה ליום 1.1.05. כפועל יוצא, יש לבחון הגשת דוחות מתקנים/דוחות להחזר מס. בחודש ינואר 2007 פורסם תיקון 153 לפקודת מס הכנסה המשלים את הוראות סעיף 152, כאמור לעיל. במסגרת התיקון האחרון, תוקנו הוראות סעיף 9א לפקודת מס הכנסה, כך שהפטור הקבוע בהן לגבי קצבה המשתלמת על-ידי מעביד או על-ידי קופת גמל יחול גם על קצבה המשתלמת על-פי ביטוח מפני אבדן כושר עבודה כהגדרתו בחלופה (א3) להגדרת המונח "הכנסה מיגיעה אישית" שבסעיף 1 לפקודה. תיקונים נוספים שבוצעו במסגרת תיקון 153 מתייחסים להוראות סעיף 32(14)(ב) לפקודה (הקובעות מגבלות לעניין התרת הוצאה לרכישת ביטוח מפני אבדן כושר עבודה) ולהוראות סעיפים 45א ו-47 לפקודה (שעניינן בהפקדת כספים בקופות גמל).

תקנות מחירי העברה

סעיף 85א' לפקודת מס הכנסה קובע הוראות בדבר מחירי העברה בעסקה בינלאומית (להלן- "עסקה"). הסעיף קובע כי בעסקה בינלאומית בה מתקיימים "יחסים מיוחדים" שבשלהם נקבע מחיר לעסקה או נקבעו תנאים אחרים לעסקה, כך שהופקו פחות רווחים מאשר היו מופקים אילו היתה העסקה מתבצעת בתנאי שוק, תדווח העסקה בהתאם לתנאי השוק ותחויב במס בהתאם.

בחודש אוקטובר 2006 פורסמו תקנות מס הכנסה (קביעת תנאי שוק), התשס"ז-2006 (להלן- "התקנות") מכח סעיף 85א' לפקודה. התקנות, שבמהותן הן אנטי-תכנוניות, מגדירות כללים לקביעת מחיר עסקה עם תושב חוץ במקרים בהם קיימים "יחסים מיוחדים" עם תושב החוץ ועקב כך נקבע לעסקה מחיר אשר אינו משקף את "מחיר השוק", או מה שהיה ניתן לצפות בעסקה בין קונה מרצון למוכר מרצון, ובשל כך הרווח שהופק מהעסקה הוא נמוך מהרווח שהיה מופק אילו מחיר העסקה לא היה מושפע מ"יחסים המיוחדים" בין הצדדים.

להלן עיקר הקביעות שהובאו בתקנות:

(א) שיטות להכרה במחיר העסקה או בתנאיה כמחיר שוק או כתנאי שוק

1. לצורך הקביעה אם עסקה בינלאומית היא בתנאי שוק יש לערוך חקר תנאי שוק ולהשוות את העסקה לעסקאות דומות לפי שיטות מסוימות. במידה וחרגו תנאי העסקה הבינלאומית מהטווח כמוגדר בתקנות, ישונה הדיווח לצרכי מס של מחיר העסקה אשר נעשתה בפועל למחיר אחר, באופן ובדרך שנקבעו בתקנות, וכפועל יוצא יחויב הנישום במס נוסף בהתאם.
2. ביצוע ההשוואה יכול שיעשה, למשל, על ידי: (א) השוואה לעסקאות שבוצעו בלא יותר משלוש שנות מס שקדמו לביצוע העסקה הנבדקת, (ב) התייחסות לעסקאות שביצע צד דומה בשלוש שנות המס שקדמו לשנת ביצוע העסקה הבינלאומית כעסקה אחת בכפוף לחריגים ועוד.

(ב) חובת דיווח שנתית מצומצמת על ביצוע עסקה בינלאומית

נישום שהיה צד לעסקה בינלאומית חייב לדווח בדוח השנתי למס של כל שנה (לרבות בדוח לשנת 2006) על ביצוע עסקה בינלאומית, מחירה ותנאיה בפועל וכן מחירה ותנאיה בתנאי שוק (על גבי טופס שייקבע).

(ג) חובת דיווח מקיפה על העסקה הכוללת גם חקר שוק שביצע הנישום

על פי בקשתו של פקיד השומה יגיש הנישום, תוך 60 יום, דוח מקיף המפרט את פרטי העסקה הבינלאומית, ואשר יכלול בין היתר את הנתונים הבאים:

1. נתונים כללים:

- פרטי הצדדים המעורבים בעסקה כגון, פרטי הנישום, בעלי הזכויות השולטים בו וכו'.
- פרטים על הצדדים לעסקה, תושבותם וציון היחסים המיוחדים שיש לנישום עימם.

- תנאים גולמיים הקשורים בעסקה כגון, תנאים חוזיים, פרוט הנכס/השרות, תנאי ההלוואות וכו'.
  - שימוש בנכסים בלתי מוחשיים, במישרין או בעקיפין, בעסקה.
  - נתוני הסביבה הכלכלית בה פועל הנישום, תחום הפעילות וההתפתחויות בו.
2. נתונים מחקריים המראים כי העסקה נעשתה בתנאי שוק.
3. מסמכים נוספים הקשורים במדינה הזרה כגון, (א) אופן דיווח על העסקה במדינת החוץ (ב) הצגת פער, אם קיים, בין הדיווח במדינת החוץ לדיווח בארץ וכן הסברים לפער ו-(ג) חקר תנאי שוק שנערך בהתאם לתקנות במדינה זרה.
4. מסמכים אחרים כגון, חוזי העסקה הבינלאומית, חוזים אחרים בין הצדדים שיש ביניהם יחסים מיוחדים וכן חוות דעת עו"ד או רו"ח, אם ניתנה בנושא זה.

תחילת התקנות מיום 30 באוקטובר 2006.

הערות ודגשים:

- ✓ התקנות אינן דורשות לבצע חקר שוק לגבי עסקה חד-פעמית, אשר אושרה על ידי פקיד השומה כזו. אולם, עסקה חד-פעמית אינה פטורה מחובות הדיווח כמפורט לעיל.
- ✓ חובות הדיווח חלות על כל הנישומים ללא קשר בהיקף העסקה או מחזור עסקאותיו של הנישום.
- ✓ בהתאם לתקנות, חובות הדיווח חלות גם לגבי עסקאות בהן מתקיימים יחסים מיוחדים בין עסקים קטנים לצד אחר לעסקה.
- ✓ חקר שוק אשר נערך בטרם פרסום התקנות (30.10.06) ייחשב כחקר שוק אשר נערך על פי התקנות, וזאת עד למשך שנתיים מיום פרסומן, ובלבד שנערך לפי קווי הנחיה מקובלים.

תכנוני מס החייבים בדיווח

זכותו של הנישום לתכנן את צעדיו באופן שתשלום המס יהיה אופטימאלי, ובלשון מ. שמגר, נשיא בית המשפט העליון דאז (ע"א 4639/91) 'עצם העובדה כי צדדים בחרו במבנה משפטי דל מיסים אינה מצביעה כי המבנה "מלאכותי" או "בדוי". זכותם - ואף חובתם - של מומחים בענייני מיסים לתכנן עסקאות משפטיות כך שלא תהיינה עתירות מס".

אולם, זכות זו עומדת לנישום בתנאי שקיימת מהות כלכלית בביצוע העסקאות ושאינן סוטים מכוונת המחוקק ותכלית החקיקה, בעת שמשתמשים בהקלה כזו או אחרת הקבועה בדיווח.

במטרה להגביר את האכיפה ולהיאבק בתכנוני המס האגרסיביים, במסגרת רפורמת המס השלישית (תיקון מס' 147 לפקודה), הוטלו קנסות גירעון ונקבעה חובת גילוי בגין תכנוני מס אגרסיביים, כדלהלן:

(א) שר האוצר הוסמך, במסגרת סעיף 131 לפקודה, לקבוע רשימת פעולות אשר לגביהם תחול חובת גילוי על ידי הנישום. אי מתן גילוי כאמור, תהווה עבירה פלילית.

(ב) תכנון מס אשר נקבע לגביו בשומה סופית שהינו בגדר "עסקה מלאכותית" (סעיף 86 לפקודה) יגרור הטלת קנס גירעון בשיעור של 30% מסכום המס שנחסך.

דין דומה נקבע בחוק מס ערך מוסף.

בחודש נובמבר 2006 אושרו תקנות מס הכנסה (תכנון מס החייב בדיווח), התשס"ז-2006 ותקנות מע"מ (תכנון מס החייב בדיווח), התשס"ז-2006 (להלן-"התקנות").

מרבית תכנוני המס הכלולים בתקנות (וכפועל יוצא חייבים בדיווח) מתייחסים לעסקאות בין צדדים קשורים.

להלן תכנוני המס החייבים בדיווח בהתאם לתקנות:

א. מס-הכנסה

- תשלום מאדם לקרובו (כהגדרתו בתקנות) בסך של 2 מיליון ש"ח לפחות בשל דמי ניהול (לרבות ייעוץ) אם בעקבות העברתם פחת סכום המס שהיה משתלם על התשלום האמור אלמלא הועבר לקרוב בשל אחד מאלה: (א) לקרוב הפסד הניתן לקיזוז, (ב) שיעורי המס החלים על הקרוב נמוכים משיעורי המס החלים על מעביר הסכום, (ג) ההכנסה בידי הקרוב פטורה ממס, (ד) ההכנסה בידי הקרוב אינה חייבת במס בישראל, או-(ה) התשלום אינו מהווה הכנסה בידי הקרוב (להלן: "נסיבות מס מופחת").

- מכירת נכס לקרוב, שיצרה הפסד בר קיזוז למוכר בסכום של 2 מיליון ש"ח לפחות, שקוזז כולו או חלקו בשנת המכירה או בתוך שנתיים שלאחר תום שנת המכירה.
- מכירת נכס בתוך 3 שנים מיום שהגיע בפטור ממס מקרוב, ובמכירתו לאחר מכן נוצר הפסד בר קיזוז (גם אם לא קוזז בפועל) בסכום של 2 מיליון ש"ח לפחות.
- מכירת נכס בתוך 3 שנים מיום שהגיע בפטור ממס מקרוב, ובמכירתו לאחר מכן נוצר רווח אשר קיזוז הפסד קודם שהיה למוכר בסכום של 2 מיליון ש"ח לפחות.
- מחילת חוב לקרוב, על ידי חברה בסכום של 1 מיליון ש"ח לפחות, ובעקבות המחילה פחת סכום המס שהיה צריך להשתלם אילולא מחילת החוב, הואיל ולקרוב היו נסיבות מס מופחת.
- פירעון יתרת חובה בסכום של 1 מיליון ש"ח לפחות, של יחיד בעל מניות בחברה ברבעון האחרון של שנת המס, כאשר ברבעון העוקב גדלה יתרת החובה שלו ב-25% לפחות מהסכום שנפרע.
- רכישת אמצעי שליטה בחברה, אם לרוכש הומחתה זכות של אחר כלפי אותה חברה וההתחייבויות של החברה לאחר ששולמה על ידי רוכש אמצעי השליטה ("הרוכש") או על ידי מוכר אמצעי השליטה ("המוכר") ולחברה נוצר חוב כלפי הרוכש, הנובע מהזכות שהומחתה, בסכום העולה על הסכום ששולם על ידי המוכר או הרוכש, לפי העניין.
- רכישת 50% מאמצעי השליטה של חברה, כשלחברה הפסד בר קיזוז בסכום של 3 מיליון ש"ח לפחות.
- החזקה (או רכישה) של 25% או יותר מאמצעי השליטה בחברה תושבת חוץ כששיעור המס החל במדינת התושבות, נמוך מ-20%, וקבלת תקבולים מאותה חברה.
- רכישה של 25% לפחות מאמצעי השליטה בחברה תושבת מדינת אמנה, שמעל 50% משווי נכסיה בישראל, במישרין או בעקיפין, או החזקה בחברה כאמור וקבלת תקבולים ממנה.
- העברת הפסדים בסכום של 500,000 ש"ח לפחות, מחברה משפחתית לנישום המייצג שמקורם בתשלומים ששולמו לו, ונדרשו על-ידה כהוצאה.

ב. מיסוי מקרקעין

- התקשרות בעסקה למתן שירותי בניה או מתן שירותי מימון לבנייה, כשהתמורה מחושבת על-פי התמורה ממכירת המקרקעין.
- התקשרות לבנייה מאורגנת. דהיינו, התקשרות עם בעלים של מקרקעין לקבוצת רוכשים המתארגנת לקבוצה לבנייה על המקרקעין באמצעות גורם מארגן.

ג. מס ערך מוסף

- התקשרות לבנייה מאורגנת, כאמור בסעיף ב' לעיל.
- החזקת "עוסק" על-ידי מלכ"ר או מוסד כספי, במישרין או בעקיפין, בשיעור של 75% או יותר.

התקנות יחולו על פעולות כאמור שיבוצעו בשנת 2007 ואילך.

הדיווח על תכנוני המס בתחום מס הכנסה ומיסוי מקרקעין יבוצע במסגרת הדוח השנתי, **החל מהדוח השנתי לשנת המס 2007** ואילו תכנוני המס בתחום מע"מ ידווחו במסגרת הדיווח התקופתי.

נזכיר כי תכנוני המס אשר מחייבים גילוי אינם בהכרח תכנוני מס "לא לגיטימיים". השאיפה להקטין את חבות המס באמצעות תכנון הינה לגיטימית ביסודה. תכנוני מס יוגדרו "לא לגיטימיים" רק במידה ואינם כלכליים ואינם מבוססים על לשון החוק. יתרה מכך, גם תכנון מס שאינו לגיטימי אינו בהכרח גורר סנקציות פליליות.

חוק ההסדרים לשנת 2007

בחודש ינואר 2007 פורסם ברשומות חוק ההסדרים לשנת 2007¹⁰ (להלן: "החוק" או "התיקון"). השינויים שנקבעו בחוק כוללים, בין היתר, הקלה בנושא קיזוז הפסדים, הארכת תקופת ההקלה ממס רכישה והעלאת תקרת הפטור לדמי שכירות מהשכרת דירת מגורים בישראל.

להלן עיקרי התיקונים שבוצעו במסגרת התיקון בחוקי המס ובנושאים נבחרים אחרים:

(1) הרחבת הוראות קיזוז הפסד מועבר מעסק או משלח יד

סעיף 28(ב) לפקודה קובע כי הפסד מועבר שמקורו בעסק או במשלח-יד יקוזז בשנות המס שלאחר שנת המס שבה נוצר, כנגד סך כל ההכנסה החייבת באותן השנים מעסק או ממשלח-יד, לרבות רווח הון בעסק או משלח-יד.

התיקון מרחיב את הוראות הסעיף כך שהפסד מועבר מעסק, כאמור לעיל, יותר בקיזוז גם כנגד סך כל הכנסתו החייבת של אותו אדם, באותן השנים, מעבודה (לרבות כל טובת הנאה ותשלומים המהווים הכנסת עבודה) וזאת בהתקיים התנאים המצטברים שלהלן:

1. ההפסד לא היה ניתן לקיזוז בשנים קודמות.
2. לאותו אדם לא הייתה הכנסה מעסק או ממשלח-יד בשנת הקיזוז.
3. אותו אדם חדל לעסוק בעסק או במשלח היד שאת ההפסד שהיה לו בו הוא מבקש לקזז.
4. מקורו של ההפסד שהיה לאותו אדם אינו מחברת בית, מחברה משפחתית או מחברה שקופה.

התיקון יחול על הפסד מעסק או ממשלח יד שנוצר בשנת 2007 ואילך.

(2) הארכת תקופת ההקלה ממס רכישה ברכישת דירת מגורים יחידה

במסגרת רפורמת המס השלישית (תיקון מס' 147 לפקודה) ניתנה הקלה לרוכש דירת מגורים יחידה,¹¹ לפיה על חלק משווי הדירה הנרכשת עד לתקרת המדרגה הראשונה (סך של 575 אלפי ש"ח) לא ישולם מס רכישה, ובלבד שרכישת הדירה נעשתה בתקופה שבין 1.7.05 עד ל- 31.12.06. במסגרת התיקון הוארכה תקופת ההקלה כאמור עד ליום 31.12.07.

¹⁰ חוק הסדרים במשק המדינה (תיקוני חקיקה להשגת יעדי התקציב והמדיניות הכלכלית לשנת הכספים 2007), התשס"ז-2007.

¹¹ דירת מגורים יחידה כהגדרתה בסעיף 9(א1)(2)(ב)(1) לחוק מיסוי מקרקעין.

(3) הגדלת תקרת הפטור ממס על הכנסה מהשכרת דירה למגורים והפיכת הוראת השעה להוראת קבע

חוק מס הכנסה (פטור ממס על הכנסה מהשכרת דירת מגורים) (הוראת שעה), התש"ן-1990 (להלן: "הוראת השעה") קובע פטור ממס על הכנסה של יחיד¹² מהשכרת דירה (בישראל) למגורים, ובלבד שלא היתה לתא המשפחתי הכנסה מהשכרת דירות מגורים בסכום העולה על התקרה (3,830 ש"ח לחודש נכון לשנת המס 2006). במידה וסכום ההכנסה עולה על תקרת הפטור, הסכום הפטור מופחת בגובה ההפרש שבין תקרת הפטור לסכום ההכנסה.

במסגרת התיקון הוגדלה תקרת הפטור לסך של 4,200 ש"ח לחודש (נכון לשנת המס 2007) ובנוסף נקבע כי הוראת השעה תהפוך להוראת קבע.

(4) החלת הוראות פקודת המיסים (גבייה) על גביית אגרות לפי חוק החברות

התיקון קובע כי על גביית אגרות לפי סעיף 44(6) לחוק החברות תחול פקודת המיסים (גבייה). הוראה מקבילה נקבעה לגבי גביית אגרות לפי סעיף 66(א)(1) לחוק העמותות. תחילת התיקון מיום 1.4.07.

(5) היטל על עובדים זרים

התיקון קובע כי ההיטל על עובדים זרים, הקבוע כיום בחוק התכנית להבראת כלכלת ישראל לשנים 2003 ו-2004 (תיקוני חקיקה להשגת יעדי התקציב והמדיניות הכלכלית לשנות הכספים 2003 ו-2004), התשס"ג-2003, יעמוד על שיעור של 10%, החל מיום 1 בינואר 2007.

(6) דחיית העלאת שכר המינימום

בחודש יוני 2006 פורסם ברשומות חוק שכר מינימום (העלאת סכומי שכר המינימום - הוראת שעה), התשס"ו-2006 (להלן: "תיקון שכר מינימום"). בהתאם לתיקון שכר מינימום יועלה בהדרגה שכר המינימום במשק, החל מחודש יוני 2006. בשלב הראשון, 1 ביוני 2006, יועלה שכר המינימום לבוגר ל-3,585.18 ש"ח (19.28 ש"ח לשעה) ובשלב השני יועלה שכר המינימום בשתי פעימות, סך של 125 שקלים ב-1 באפריל 2007 ו-125 ש"ח ב-1 ביוני 2007, עד לסך של 3,835.18 ש"ח לחודש.¹³

במסגרת התיקון נקבע כי בשל ההוצאות המיוחדות הנדרשות למימון הלחימה בצפון, התוספת השנייה בשנת 2007 תידחה ליום 1 בדצמבר 2007 (במקום ה-1 ביוני 2007) ותגדל ל-140 ש"ח (במקום 125 ש"ח), כך ששכר המינימום החל ממועד זה יהא 3,850 ש"ח לחודש.

(7) ביטוח אבטלה

במסגרת התיקון נקבע שמי שמלאו לו 25 שנים ושטרם מלאו לו 28 שנים יהיה זכאי ל-67 ימי אבטלה בלבד (במקום 100 ימים). בנוסף, נקבע כי יופחתו ברבע דמי האבטלה למי שטרם מלאו לו 28 שנים.

¹² לרבות חברה משפחתית, על פי פס"ד נטע עצמון.

¹³ להרחבה ראה גם "נקודת מבט", אוגוסט 2006.

תחילת התיקון בנושא מיום 1 במרץ 2007 והוא יחול על כל מי שהתאריך הקובע לגביו חל ממועד זה ואילך.

יצוין כי לא חל שינוי בתקופת הזכאות למי שטרם מלאו לו 25 שנים, והוא ימשיך להיות 50 ימי אבטלה.

הגשת דוח חצי שנתי על רווחים בשוק ההון

משקיע שלא נוכה מס במקור מרווחיו בשוק ההון, נדרש להגיש דוח ולשלם מקדמה לרשות המיסים, פעמיים בשנה – ביום 31 בינואר וביום 31 ביולי, בגין עסקאות שבוצעו במחצית השנה שקדמה למועד הדיווח.

במסגרת רפורמת המס השלישית (תיקון מס' 147 לפקודה) נקבעה חובת דיווח ותשלום מקדמה חצי שנתית בגין רווחים מניירות ערך נסחרים (לרבות ניירות ערך זרים), במקרים בהם: (א) לא נוכה מלוא המס במקור מרווח ההון, ו- (ב) הנישום חייב בהגשת דוח שנתי (ראה סעיף 91(ג2)(ב) לפקודה). כגון, כאשר המשקיע פועל באמצעות תאגיד זר.

חובת הדיווח ותשלום המקדמה נקבעה לפעמיים בשנה (בנוסף לדוח השנתי); ביום 31 ביולי וביום 31 בינואר כל שנה. עד ליום 31 ביולי יש לדווח ולשלם מקדמה לגבי עסקאות שבוצעו בחודשים ינואר עד יוני באותה שנת מס. עד ליום 31 בינואר יש לדווח ולשלם מקדמה לגבי עסקאות שבוצעו מחודש יולי עד חודש דצמבר בשנת המס שקדמה למועד הדיווח.

נציין כי לגבי הדיווח והתשלום ליום 31.7.06, העניקה רשות המיסים אורכה עד ליום 31.10.06, בכפוף לכך שהמקדמה תשא ריבית והפרשי הצמדה מיום 31.7.06 ועד למועד התשלום.

הדיווח ייעשה באמצעות הודעה לפקיד השומה (מחלקת הגבייה) וייתייחס רק לניירות ערך מהם לא נוכה מלוא המס במקור. בהודעה יפורטו הנתונים להלן: (א) סך התמורות מכל המכירות שבוצעו בתקופה (מספר אחד מסכם), (ב) סך כל הרווחים מניירות ערך שנמכרו בתקופה, (ג) סך כל ההפסדים מניירות ערך שנמכרו בתקופה, (ד) סך הרווח או ההפסד נטו (לאחר קיזוז ההפסדים מהרווחים) מוין לפי שיעורי המס הרלוונטיים.

יודגש כי הרווח יחושב בהתאם לכללים הרגילים.

בהתאם לעמדת רשות המיסים (ראה הודעה מיום 2.7.06) במסגרת הדיווח וחישוב המקדמה ניתן לקזז רק הפסדי הון שטרם קוזזו מרווחים אחרים עד תום תקופת הדיווח אליה מתייחסת ההודעה. אולם, לא ניתן לקזז הפסדים מניירות ערך שנוצרו (באותה תקופה) בחשבון ניירות ערך אחר שבו מבוצע קיזוז שוטף של הפסדים מרווחים לצורכי ניכוי מס במקור, אלא אם ניתן אישור פקיד השומה לכך. לדוגמה, בהתאם לעמדת רשות המיסים, כאמור, משקיע לו רווחים בחשבון בתאגיד זר והפסדים מניירות ערך בבנק בישראל, אשר טרם קוזזו, אינו רשאי לקזז את ההפסדים במסגרת הדיווח החצי שנתי (למעט באישור פקיד השומה). לדעתנו, עמדה זו של רשות המיסים אינה נאותה ובכפוף לתנאים מסויימים זכאי הנישום, במסגרת הדיווח החצי שנתי, לקזז הפסדים בין חשבונות בנקים שונים (לרבות חשבונות בהם מבוצע קיזוז שוטף של הפסדים).

פחת מואץ לצידוד

במסגרת רפורמת המס השלישית התפרסמו תקנות מס הכנסה (פחת מואץ לצידוד שנרכש בתקופה הקובעת) (הוראת שעה) התשס"ה – 2005 (להלן: "התקנות") המעניקות בתנאים מסוימים, כמפורט להלן, פחת בשיעור של 100% על צידוד שנרכש בתקופה שמיום 1.7.2005 ועד ליום 31.12.2006 לפעילות מזכה.¹⁴

צידוד מוגדר לעניין זה כמכונות או צידוד, ורכב עבודה שאינו משאית.

להטבה הנ"ל זכאים נישומים שעיקר פעילותם בשנת המס היא פעילות מזכה, ועיקר הכנסתם בשנת המס היא הכנסה מפעילות מזכה. הכנסה מזכה מוגדרת כפעילות ייצורית בישראל ובלבד שהפעילות העיקרית איננה פעילות של אריזה, מסחר, תחבורה או הובלה, החסנה ומתן שירותים בתחומים מסוימים, וכן הפעלת בית מלון בישראל.

שיעורי הפחת הינם כדלהלן:

- (א) צידוד שנרכש מיום 1.7.2005 ועד ליום 31.12.2005 – בשנת המס 2005 ינוכה פחת "רגיל". בשנת המס 2006 יותר ניכוי פחת בשיעור של 100% ממחירו המקורי של הצידוד, בהפחתת הסכום שהיה ניתן לניכוי בשנת המס 2005.
- (ב) צידוד שנרכש מיום 1.1.2006 ועד ליום 31.12.2006 – בשנת המס 2006 ינוכה פחת "רגיל". בשנת המס 2007 יותר ניכוי פחת בשיעור של 100% ממחירו המקורי של הצידוד, בהפחתת הסכום שהיה ניתן לניכוי בשנת המס 2006.

יש לציין כי בתקנות נכללו מספר הוראות "אנטי תכנוניות".

¹⁴ ביום 15 בנובמבר 2006 אישרה ועדת הכספים הארכה של תקופת ההטבה עד ליום 31 בדצמבר 2006 (במקום 30 בספטמבר 2006).

ניכוי הוצאות של מתנדב במוסד ציבורי

בחודש ינואר 2007 פורסמו תקנות מס הכנסה (ניכוי הוצאות מסוימות של מתנדב במוסד ציבורי), התשס"ז-2007 (להלן – "התקנות") על פיהן הוצאה שהוציא מתנדב תותר בניכוי עד גובה הסכום ששילם לו המוסד הציבורי כהחזר הוצאות.

עניינן של התקנות ב"מתנדב", המוגדר כיחיד העושה פעילות התנדבותית לקידום המטרות הציבוריות של מוסד ציבורי¹⁵ ואשר לא הייתה לו הכנסה מהמוסד הציבורי, במישרין או בעקיפין, או כל תמורה או טובת הנאה אחרת, למעט כיסוי הוצאות¹⁶ שהוציא, במישרין או בעקיפין, לצורך מימוש המטרות הציבוריות של המוסד הציבורי.

התקנות קובעות, כי הוצאה כאמור שהוציא המתנדב, תותר לו בניכוי עד גובה הסכום ששילם לו המוסד הציבורי כהחזר הוצאותיו. זאת, בתנאי שהתקיימו שני התנאים המצטברים הבאים:

- א. המוסד הציבורי והמתנדב הגישו מסמכים או קבלות לאימות ההוצאות להנחת דעתו של מנהל רשות המסים וכן כל הוכחה נדרשת אחרת לפי בקשת המנהל.
- ב. המוסד הציבורי הגיש, לא יאוחר מיום 31 במרס של כל שנת מס, הודעה לפקיד-השומה, בטופס שייקבע, הכוללת את פרטיהם האישיים של כל המתנדבים במוסד הציבורי בשנת המס הקודמת, ולגבי כל מתנדב שהמוסד הציבורי החזיר לו הוצאות - את פירוט ההוצאות וסכומן לגבי כל רבעון בשנת-המס הקודמת.

בהתקיים התנאים הנ"ל, הוצאות כאמור תיחשבנה כהוצאותיו של המוסד הציבורי והן תותרנה למוסד הציבורי בניכוי לעניין סעיפים 3(ז) ו-181ב לפקודה, בהתאם לקבוע בתקנות מס הכנסה (ניכוי הוצאות מסוימות), התשל"ב-1972.

עם זאת, ההוצאות המפורטות להלן תותרנה במגבלות דלקמן:

- א. הוצאות כיבוד קל שהוצאו במקום מגוריו של המתנדב או במקום פעילותו ההתנדבותית - בסכום שלא עולה על 12 ש"ח לאדם באירוע.
- ב. הוצאות לרכישת דלק המשמש למתנדב לשם נסיעה למקום פעילותו ההתנדבותית - בסכום שלא יעלה על 280 ש"ח לחודש.
- ג. הוצאות בשל שיחות טלפון מביתו של המתנדב - בסכום שלא יעלה על 50 ש"ח לחודש (הסכומים האמורים יתואמו כל שנה לפי שיעור עליית מדד המחירים לצרכן).

¹⁵ מוסד ציבורי כהגדרתו בסעיף 2(9) לפקודת מס הכנסה, ששר האוצר באישור ועדת הכספים של הכנסת קבע אותו לעניין סעיף 46 לפקודה, ושתקונו מסדיר הפעלת מתנדבים.

¹⁶ הוצאה כהגדרתה בהתאם לתקנות מס הכנסה (ניכוי הוצאות מסוימות), התשל"ב – 1972.

המוסד הציבורי נדרש ליתן לכל מתנדב אישור על הוצאות שהחזיר לו בשנת המס הקודמת, כאשר אישור זה יכלול את סכומי ההוצאות, מטרת ההוצאה, מועד התשלום על-ידי המתנדב ומועד התשלום למתנדב על-ידי המוסד הציבורי, הכל כפי שייקבע בעתיד בטופס לעניין זה.

הודעות רשות המיסים

א. מימוש אופציות במחצית השנייה של שנת 2005

בחודש נובמבר 2006, הודיע מנהל רשות המיסים, דאז, כי עובדים שמכרו אופציות או מניות במסלול רווח הון, במחצית השנייה של שנת 2005 לאחר שחלפו 30 חודשים ממועד הענקתן, ישלמו מס בשיעור של 25% על הרווח ולא יראו ברווח הכנסת עבודה.

על פי הודעת מנהל רשות המיסים, אימצה רשות המיסים עמדה פרשנית מתוקנת להוראות התחילה שנקבעה בתיקון 147 לפקודת מס-הכנסה (במסגרת הרפורמה שאושרה ע"י הכנסת בחודש יולי 2005), לפיה תחול ההקלה לא רק לגבי אופציות שמומשו בשנת 2006 ואילך, אלא גם לגבי מימושי אופציות במחצית השנייה של שנת 2005, ככל שחלפו 30 חודשים ממועד הענקתן.

המשמעות היא, שעובדים שהוקצו להם אופציות במחצית הראשונה של שנת 2003 ומימשו אותן במחצית השנייה של שנת 2005 לאחר שחלפו 30 חודשים ממועד הקצאתן, ישלמו מס בשיעור של 25% על הרווח, ולא בשיעור המס השולי כהכנסת עבודה.

ב. בקשה להכרה כמוסד ציבורי

בחודש ספטמבר 2006 פרסמה רשות המיסים קווים מנחים וקריטריונים להכרה במוסד ציבורי לעניין תרומות על פי סעיף 46 לפקודה ולעניין סעיף 61 לחוק מיסוי מקרקעין.

קווים מנחים לסיווג מוסד כמוסד ציבורי

פעולות המוסד בתחום המטרות שבסעיף 2)9 לפקודה כשלעצמן, אינן מעניקות אוטומטית למוסד מעמד של מוסד ציבורי.

תנאי-על : היות הגוף פועל למטרות ציבוריות שביטויין בא לידי ביטוי, בין היתר, ב:

- העלאת רווחת הציבור הכללית ולא של קבוצות חברתיות מצומצמות וסגורות, ללא יצירת אפליה.
- אי התניית תרומות שמקבל המוסד לקבלת שירותים ממנו.
- מפעילי המוסד, בעליו ועובדיו לא יפיקו כל הנאה כלכלית אישית לבד משכר סביר שהוא פונקציה של תרומתם הישירה.
- שיעור הוצאות הנהלה וכלליות לא יעלה על הקבוע בחוזר.
- המוסד אינו פועל למטרת רווח וכן לא יחלק רווחים לחבריו, ועוד.

מבחנים לפעילות עסקית שעלולה לפסול מוסד מהיותו מוסד ציבורי:

- היקף הפעילות העסקית הינו מהותי ביחס לכלל פעילות המוסד.
  - רישום במע"מ כעוסק.
  - המוסד מתחרה בסקטור העסקי מבחינת אופי השירותים והמוצרים שהוא מספק.
  - מחירי המוסד קרובים למחירי השוק.
  - תרומות והשתתפויות הינן תנאי או מסווה לקבלת שירותים מהמוסד.
  - ככל שהמוסד מספק סחורות ושירותים לגופים עסקיים, תגבר הנטייה לראות בו גוף עסקי.
- כאמור לעיל, סיווגו של מוסד כמוסד ציבורי מהווה תנאי מוקדם והכרחי להפעלת שיקול דעת לעניין סעיפים 46 לפקודת מס הכנסה וסעיף 61 לחוק מיסוי מקרקעין.

דרישות טכניות בהגשת בקשה לסיווג כמוסד ציבורי

- המצאת מסמכי הרישום כישות משפטית.
- אישור פתיחת תיק במע"מ, תיק ניכויים ותיק בפקיד שומה ירושלים 3.
- ערב הגשת הבקשה על המוסד לדאוג לסילוק חובות במס הכנסה ו/או מיסוי מקרקעין, או לחלופין להמציא אישור על הסדר תשלומים.
- צירוף אישור רואה חשבון על ניהול ספרים כדין.
- לאחר השלמת הפעולות לעיל, תוגש הבקשה על גבי טופס 5245 לרבות כתב ההתחייבויות המצורף לו.

תוקף האישור הינו שלוש שנים ויוארך בשלוש שנים נוספות למוסד שיעמוד בכל התנאים כאמור.

ג. לינה של עובדים בבתי מלון הממומנת על ידי המעביד

בתקופת האירועים הביטחוניים בצפון, מעבידים מסוימים אשר עובדיהם מתגוררים בצפון והיה עליהם לשהות בבתיהם ו/או במרחבים המוגנים (או במקלטים) מימנו לעובדיהם לינה בבתי מלון באזורים שהם מחוץ לאזור הלחימה. מעבידים אלו מנעו בכך פגיעה בשגרת העבודה בעסקיהם.

בחודש אוגוסט 2006 פרסמה רשות המסים הבהרה בעניין לינה של עובדים בבתי מלון, כמתואר לעיל.

להלן תמצית ההבהרה:

מימון הלינה על ידי המעביד תיחשב לטובת המעביד ולא העובד (קרי אין חובת ניכוי מס) וזאת בהתקיים התנאים להלן:

1. מקום מגוריו הקבוע של העובד הוא באזור הצפון שנפגע בלחימה וע"פ הנחיות פיקוד העורף היה עליו לשהות בביתו ו/או במרחב מוגן.
2. העובד אינו זכאי לפיצוי בגין נזק עקיף.
3. המעביד אינו זכאי לפיצוי בגין נזק עקיף בעבור העובד שמימנו לו הוצאות לינה.
4. מקום ביצוע העבודה של העובד אינו באזור הלחימה בצפון.
5. העובד לא נעדר מעבודתו בשל הלחימה וקיבל משכורת מלאה ממעבידו.
6. הלינה הינה ביום שבו העובד היה נוכח בעבודתו ובלבד שהעובד היה נוכח בעבודתו גם ביום שלמחרת הלינה.

למען הסר ספק הובהר בהודעת רשות המסים כי:

1. התרת ההוצאה למעביד כפופה לתקנות ניכוי הוצאות מסוימות.
2. נוחות המעביד הינה לגבי הלינה של העובד בלבד ולא לגבי בני משפחתו.
3. הלינה אינה כוללת ארוחות. בגין מימון ארוחות נדרש לזקוף שווי לעובד.

ד. תיקונים בהוראות ניהול ספרים

להלן פרוט התיקונים האחרונים, שתחילתם מיום 1 בינואר 2007, בהוראות מס הכנסה (ניהול פנקסי חשבונות) (תיקון), התשס"ו-2006:

א. רישום בספרים באופן שיישאר קריא וברור לאורך זמן

התיקון קובע כי רישום שהוא תיעוד פנים (קבלות, חשבונות מס, תעודות משלוח וכו') ייעשה באופן שהוא יישאר קריא וברור למשך התקופה הנדרשת לפי הוראות אלו. לאמור, על כל המסמכים להיות קריאים במשך שבע שנים מתום שנת המס שאליה הם מתייחסים, או, במשך שש שנים מיום הגשת הדו"ח על ההכנסה לאותה שנת מס, לפי המאוחר.

יצוין כי בעיה זו שכיחה במסמכים אשר מודפסים על נייר כימי, ואשר דוהים עם הזמן.

ב. שינויים בתוספת י"ד להוראות – בעלי תחנות דלק

השינויים קובעים כלהלן: (א) חובת רישום בשיטת החשבונאות הכפולה גם על תחנות דלק קטנות, (ב) חובת פירוט של מוצרים אחרים שאינם דלק, שנמכרו בשטח התחנה (כגון, מוצרי מזון, אביזרי רכב וכו') ו-(ג) חובת הכללת פרטים מזהים של שטר או צ'יק שנתקבל בשובר סיכה או רחצה.

ג. הפקת קבצים מתוכנות לניהול מערכת חשבונות וחובת רישום תוכנות המופצות חינם במטרה ליצור שיטה אחידה לניהול מערכת חשבונות ממוחשבת ולייעל את בדיקת מערכות החשבונות הממוחשבות, נקבע בתיקון כלהלן: (א) על תוכנה החייבת להירשם במרשם התוכנות לאפשר הפקת קובץ ממוחשב של כל הפריטים המכילים את פרטי התיעוד וספרי החשבונות המנויים בפרק ב' ו-ג' להוראות ניהול פנקסים ו-(ב) על התוכנה להפיק את רשומות הקובץ הקבוע שבמערכת חשבונות המנוהלת לפי שיטת החשבונאות הכפולה, והכל כפי שיורה מנהל רשות המסים.

נציין כי חובת הרישום, שתחילתה מיום 2 בנובמבר 2006, במרשם התוכנות תחול גם על תוכנה כאמור המיועדת "לשימוש של אחר". דהיינו, תוכנות המופצות חינם באמצעות האינטרנט.

שאלות ותשובות בענייני מס*

1. השכרת דירת מגורים - חלופות מיסוי וניכוי דמי שכירות

ש: תושב ישראל, המתגורר בנתיבות ועובד כשכיר, משכיר 3 דירות למגורים באילת. להלן פירוט הכנסותיו מהשכרת הדירות בשנת 2006: דירה א: 2,200 ש"ח לחודש, דירה ב: 2,300 ש"ח לחודש, ודירה ג: 2,650 ש"ח לחודש.

המשכיר משלם בעצמו עבור דירה שהוא שוכר בנתיבות סך של 1,680 ש"ח לחודש. הדירה משמשת אותו ואת בני משפחתו למגורים.

(א) האם ניתן לקזז את דמי השכירות שמשלם המשכיר כנגד הכנסות השכירות מדירות המגורים באילת?

(ב) כיצד יערך חישוב המס לגבי 3 הדירות ומה מסלול המס האופטימלי?

ת: א. כללי

בפקודת מס הכנסה (נוסח חדש), התשכ"א – 1961 (להלן: "הפקודה"), שלושה מסלולים למיסוי הכנסות פאסיביות של יחידים משכר דירה למגורים בישראל, כדלהלן: (א) מסלול הפטור, (ב) מסלול ה-10%, ו- (ג) מסלול המס השולי. על מנת להיכלל במסלולים א' או ב' לעיל על המשכיר להיות יחיד ועל הדירה לשמש, על פי טיבה, למגורים. כמו כן, נדרש שהכנסות היחיד מדמי שכירות לא יגיעו לכדי עסק.

להלן עיקרי חלופות המיסוי:

מסלול הפטור¹⁷: במסלול זה, הכנסות פאסיביות של יחידים משכר דירה למגורים בישראל עד תקרה של 3,830 ש"ח לחודש (בשנת 2006) פטורות ממס. כל זאת במידה ומתקיימים התנאים לעיל וקיים מסמך בחתימת ידו של השוכר כי הדירה משמשת לו למגורים.

במידה וסכום ההכנסה עולה על תקרת הפטור, הסכום הפטור מופחת בגובה ההפרש שבין תקרת הפטור לסכום ההכנסה (להלן גם: "התקרה המותאמת"). הכנסה מדמי שכירות כאמור, מעל תקרת הפטור, ולאחר ניכוי הוצאות מתייחסות, חייבת במס הכנסה לפי מדרגות המס להכנסה שאינה מיגיעה אישית (ככלל, מס בשיעור מינימלי של 30%).

* הרשימות בפרק זה מבוססות על שאלות שהופנו למשרד. התשובות פורסמו ב"חשבים" מבית קו מנחה ובמקומון "גל-גפן".

¹⁷ ראה גם פרק "חידושים ועדכונים" - חוק ההסדרים לשנת 2007, לעניין תקרת הפטור וקביעת הוראת השעה כהוראת קבע.

יש לציין כי הפטור ניתן במסגרת חוק מס הכנסה (פטור ממס על הכנסה מהשכרת דירת מגורים) (הוראת שעה), התש"ן-1990, אשר תוקפו עד סוף שנת 2006.¹⁸

מסלול ה-10%: בעוד מסלול הפטור כפוף לתקרת הכנסות, במסלול ה-10%, המעוגן בסעיף 122 לפקודה, מלוא דמי השכירות, ללא תקרת הכנסות כלשהיא, חייבים במס בשיעור של 10%. במסלול זה לא יותרו בניכוי הוצאות כלשהן כנגד דמי השכירות (מס מחזור). כמו כן, תחולת מסלול זה מותנית בכך ששולם המס על ההכנסה תוך 30 יום מיום קבלתה, או שהיחיד משלם מקדמות מס שוטפות.

מסלול המס השולי: מסלול זה הינו מסלול המס ה"רגיל". קרי, תשלום מס על מלוא ההכנסה, לאחר ניכוי כל ההוצאות שהוצאו בייצורה, על פי מדרגות המס להכנסה שאינה מיגיעה אישית (ככלל, מינימום 30%). לכאורה, מסלול זה אינו אטרקטיבי. אולם, יש לבחון היטב את ההוצאות שהוצאו בייצור ההכנסה (לרבות, הוצאות פחת, הוצאות מימון, הוצאות אחזקה והוצאות משפטיות). לאחר קיזוז ההוצאות, לעיתים במסלול זה חבות המס הינה מינימלית.

שילוב בין מסלולי המס

האפשרות לשלב בין חלופות המיסוי אינה חד משמעית. לדעתנו, לגבי דירות שונות ניתן לשלב בין מסלול ה-10% לבין מסלול המס השולי, כך שהכנסות שכירות מדירות מסוימות יחויבו במס מחזור של 10% ואילו הכנסות שכירות מדירות אחרות יחויבו במס על פי מסלול המס השולי.

יתרה מכך, לדעתנו, אף ניתן, לגבי דירות שונות, לשלב בין מסלול הפטור לבין מסלול ה-10%, אולם תקרת הפטור תקבע בהתייחס לכלל הכנסות היחיד מהשכרת דירות למגורים בישראל. לאמור, יחיד רשאי להחיל על דירה אחת את מסלול ה-10% ועל דירה אחרת את מסלול הפטור. אולם, תקרת הפטור המתואמת תקבע על פי סך הכנסות השכירות.

עמדת רשות המיסים בנושא אינה בהירה.

ב. ניכוי דמי שכירות

עלויות שכירת דירת מגורים (המשמשת למגורים), ככלל, אינן ניתנות לניכוי, הואיל ואינן הוצאה בייצור הכנסה. לעיקרון הנ"ל שני חריגים, שעיקרם כדלהלן: (א) ניכוי הוצאות שכירת דירת מגורים, למשך חמש שנים, על ידי יחיד העובר זמנית למקום אחר בארץ לרגל עבודתו או עיסוקו (סעיף 17(12) לפקודה); ו- (ב) ניכוי סכומים ששילם נישום בעד לינה או שכירת דירה באזור פיתוח (לפי סעיף 11 לפקודה), ובתנאי שהנישום עובד באזור הפיתוח דרך-קבע ואינו גר בו עם משפחתו, שעימה היה גר אילולא עבר לאזור הפיתוח (סעיף 17(13) לפקודה).

¹⁸ במסגרת חוק ההסדרים לשנת 2007 נקבע כי הוראת השעה תהפוך להוראה של קבע.

במקרה הנדון לא מתקיימים התנאים לתחולת סעיף 17(13) לפקודה ואין די נתונים לבחינת תחולת סעיף 17(12) לפקודה.

ג. מסלול המס האופטימלי

לצורך הדיון אנו מניחים כי הכנסות השכירות אינן הכנסות מעסק.

מסלול המיסוי המועדף אינו חד-משמעי ונגזר, בין היתר, ממאפייני המשכיר (כגון, גילו ושיעור המס השולי), גובה דמי השכירות וההוצאות שהוצאו בייצור ההכנסה (פחת, מימון, ארנונה, אחזקה וכדומה). בשאלתך אין די נתונים לבחינת מסלול המס האופטימלי. אנו ממליצים כי תבחן כל אחד מהמסלולים המפורטים לעיל ושילובם.

יחד עם זאת, נעיר כי במקרה הנדון תקרת הפטור המתואמת (נכון לשנת 2006) הינה 510 ש"ח לחודש $\{3,830 - (7,150 - 3,830) =\}$. כמו כן, לדעתנו, ניתן לשלב בין מסלול הפטור ומסלול ה-10%, לגבי דירות שונות. לדוגמה, הכנסות שכירות מדירה א' בסך של 1,690 ש"ח יחויבו במס רגיל והיתרה (בסך 510 ש"ח) תהיה פטורה ממש. דמי השכירות מהדירות האחרות (דירה ב' ודירה ג') יחויבו במס על פי מסלול המס השולי או מסלול ה-10% (לגבי כל דירה יש לבחור מסלול מס בנפרד). עמדת רשות המיסים בנושא אינה בהירה.

יש לציין כי במקרה הנדון לא יתקבל זיכוי מס מהכנסות השכירות לפי סעיף 11 לפקודה (יישובי פיתוח), הואיל ודמי השכירות אינן בגדר הכנסות מיגיעה אישית.

2. פטור לנכה מהכנסות שכירות מדירת מגורים

ש: נישום הוא נכה לצמיתות על פי סעיף 9(5) לפקודת מס הכנסה ("הפקודה"). בשנת 2005 לנישום הכנסה מיגיעה אישית בסכום של כמחצית תקרת הפטור הקבועה בסעיף 9(5)(א) (דהיינו כ-250 אלפי ש"ח).

לנישום הכנסות מהשכרת שתי דירות מגורים, כדלהלן: מדירה א' הכנסה בסך 4,500 ש"ח לחודש, ומדירה ב' הכנסה בסך של 3,000 ש"ח לחודש.

שאלתי:

תקרת הפטור מהכנסות שכירות מדירת מגורים בשנת המס 2006 היא 3,830 ש"ח לחודש. האם את היתרה, בסך של 3,670 ש"ח $(7,500 - 3,830 =)$ ניתן לראות כהכנסה מיגיעה אישית, ובהתאם לבקש פטור ממש לנכה לפי סעיף 9(5)(א) לפקודה.

או, לחלופין, לבקש פטור ממש על שכר דירה עד סך של 3,830 ש"ח לחודש, ועל היתרה בסך 3,670 ש"ח לשלם מס בשיעור של 10%.

ת: א. פטור ממס לנכה

סעיף 9(5) לפקודת מס הכנסה, ככלל, מעניק הטבת מס לנכה 100% ולעיוור, כהגדרתו בסעיף הנ"ל (להלן: "נכה"), כדלהלן:

א. פטור ממס על הכנסות מיגיעה אישית, עד סך של כ- 500 אלפי ש"ח לשנה (סעיף 9(5)א) לפקודה), או

ב. פטור ממס על הכנסות (לרבות הכנסות שאינן מיגיעה אישית) עד סך של כ- 60 אלפי ש"ח לשנה, במידה והכנסות הנכה מיגיעה אישית בשנת המס נמוכות מהתקרה הנ"ל (סעיף 9(5)ב) לפקודה).

לתנאים נוספים להחלת הטבת המס ולפטור נוסף על הכנסות ריבית שמקורן בפיצויים או בכספי ביטוח על נזקי גוף, ראה שם.

הכנסה פאסיבית מהשכרת נכס (להבדיל מהכנסות שכירות המגיעות לכדי עסק) אינה בגדר הכנסה מיגיעה אישית, בהתאם לסעיף 1 לפקודה (למעט דמי שכירות מהשכרת נכס אשר במשך עשר שנים לפחות לפני תחילת השכרתו שימש בידי האדם להפקת הכנסה מיגיעה אישית, מעסק או משלח יד). ראה גם **הלכת איצ'ר** (ע"א 631/79, משה איצ'ר נ' פקיד שומה ירושלים).

יצוין כי מסלול המס הנבחר (מסלול הפטור, המסלול ה"רגיל" או מסלול ה-10%) אינו משפיע על סיווג ההכנסה, כהכנסה פאסיבית או כהכנסה מיגיעה אישית.

לאור האמור לעיל (ובהנחה שדמי השכירות אינן בגדר הכנסות מעסק), הכנסות השכירות אינן פטורות ממס בהתאם לסעיף 9(5) לפקודה. שהרי, הכנסות הנישום מיגיעה אישית גבוהות מתקרת הפטור שבסעיף 9(5)ב) לפקודה.

בהערת אגב, נציין כי באמצעות תכנון מוקדם ומבנה מיסוי אחר, ייתכן וניתן להסב את הכנסות השכירות להכנסות מיגיעה אישית. אולם, נושא זה חורג מגדר רשימה זו ומחייב ייעוץ פרטני.

ב. מיסוי הכנסות השכירות

הואיל והכנסות השכירות, כאמור, אינן פטורות ממס לפי סעיף 9(5) לפקודה, על הנישום לבחור את מסלול המס האופטימלי. לעקרונות מיסוי דמי שכירות כאמור ראה לעיל שאלה מספר 1 בדבר "מיסוי דמי שכירות הנובעים מדירת מגורים המשמשת למגורים".

יש לציין כי החישובים בשאלתך אינם מדויקים. במקרה הנדון, תקרת הפטור המותאמת זניחה. שהרי, במידה וסכום ההכנסה עולה על תקרת הפטור (3,830 ש"ח בשנת 2006) הסכום הפטור מופחת בגובה הפרש שבין תקרת הפטור לסכום ההכנסה. כמו כן, יודגש כי תקרת הפטור המותאמת תקבע בהתייחס לכלל הכנסות היחיד מהשכרת דירות למגורים בישראל.

3. ניכוי פחת על בסיס כלכלי

ש: אדם רכש לאחרונה פעילות עסקית תמורת 900 אלפי ש"ח. סך של 300 אלפי ש"ח מהתמורה יוחסה למוניטין. בהתאם לתקנות מס הכנסה, זכאי הרוכש להפחית את המוניטין על פני 10 שנים. אולם, שיעור הפחת הנ"ל (10% לשנה) אינו משקף את הבלאי הכלכלי של המוניטין. האם ניתן להפחית את המוניטין על פני תקופה קצרה יותר?

ת: בהתאם לכללי חשבוונאות מקובלים, עלות רכישת נכס קבוע (כגון, מכונות וציוד) אינה מוכרת כהוצאה במועד הרכישה, אלא מוכרת כהוצאה לשיעורין, על ידי הפחתה של חלק מן הנכס בכל תקופה. על פי שיטה זו, הפחתת הנכס נדרשת לשקף את הבלאי הכלכלי שלו.

דין דומה נקבע בפקודת מס הכנסה (והתקנות שהותקנו על פיה). אולם, בעוד שיעורי הפחת בחשבוונאות, כאמור, משקפים את הפחת הכלכלי של הנכס, לצורכי מס קבע המחוקק שיעורי פחת אחידים, בהתאם לסוג הנכס. זאת, ככלל, מבלי להתייחס למאפיינים הספציפיים של הנכס, לאופן השימוש בנכס ולפעילות העסקית של הנישום. כפועל יוצא, הפחת המיסוי, לכאורה, אינו בהכרח זהה לפחת הכלכלי. יתר על כן, לגבי נכסים מסוימים (בעיקר נכסים בלתי מוחשיים) כלל לא נקבעו שיעורי פחת.

נשאלת השאלה, איפוא, האם שיעורי הפחת בתקנות מס הכנסה ניתנים לסתירה.

בשנים האחרונות נוהגים בתי המשפט לפרש כלכלית את דיני המס. מגמה זו באה לידי ביטוי, בין היתר, בפסק דין עינבר (עמ"ה 1022/99, עינבר, היכלי יופי לכלה 1986 בע"מ נ' פקיד שומה ת"א 3) (להלן גם: "פסק הדין"). בהתאם לפסק הדין, לא ייתכן כי שיעורי הפחת בחוק יהיו מנותקים מן המציאות הכלכלית של הנכס. לאמור, שיעורי הפחת הקבועים בתקנות מס הכנסה הינם בגדר חזקה בלבד, ובמידה ואינם תואמים את אורך החיים השימושים של הנכס, רשאי הנישום לדרוש בניכוי פחת על בסיס כלכלי. חובת ההוכחה במקרה כאמור מוטלת, כמובן, על הנישום. חובה זו על פי רוב אינה פשוטה. אמידת אורך החיים השימושים של נכס אינה מבחן מתמטי, אלא מחייבת שיקול דעת המבוסס בין היתר על ניסיון העבר ונכסים דומים.

יתר על כן, לדעתנו, אף ניתן לדרוש בניכוי הוצאות פחת בגין נכסים להם כלל לא נקבעו שיעורי פחת בתקנות מס הכנסה (בעיקר נכסים בלתי מוחשיים), וזאת, לאור תכלית החקיקה והאמור בפסק הדין. כפועל יוצא, לדעתנו, הינך זכאי לדרוש הפחתת המוניטין על פני תקופה קצרה יותר, במידה ותוכיח כי הפחת הקבוע בתקנות מס הכנסה (10% לשנה) אינו משקף את אורך החיים השימושים של המוניטין.

בהערת אגב, נציין כי בהתאם לכללי חשבוונאות מקובלים בישראל (תקן חשבוונאות מס' 20) החל משנת 2006 מוניטין אינו מופחת באופן שיטתי.

4. קיזוז הפסדי הון כנגד רווחים מניירות ערך סחירים

ש: ליחיד בשנת המס 2005 הפסד הון ממכירת רכב בסך כ-50,000 ש"ח ורווחים מניירות ערך סחירים, כדלהלן: רווח (ריאלי) בסך של 50,000 ש"ח החייב בשיעור של 15% ורווח (נומינלי) בסך של 20,000 ש"ח החייב במס בשיעור של 10%.
(א) האם ניתן לקזז את הפסד ההון כנגד הרווח מניירות ערך?
(ב) האם ניתן לבחור את סדר הקיזוז. דהיינו, ראשית מהרווח החייב במס בשיעור של 15%?

ת: תנאי יסודי לקיזוז הפסד הון הינו שאילו היה רווח היה חייב במס (סעיף 92 לפקודת מס הכנסה). רווח ממכירת מיטלטלין אישי אינו חייב במס, הואיל ואינו בגדר נכס בהתאם לסעיף 88 לפקודת מס הכנסה ("הפקודה"). לאמור, אם הרכב הינו בגדר מיטלטלין אישי (דהיינו, משמש את הנישום במישור הפרטי), הפסד ההון אינו ניתן לקיזוז.

אם הרכב אינו בגדר מיטלטלין אישי, כגון, הרכב משמש לצורכי עסק, הפסד ההון (לפי חלק ה' לפקודה) ניתן לקיזוז כנגד רווח הון, לרבות רווח במישור הפרטי מניירות ערך סחירים (רווח לפי חלק ה' לפקודה, טרם ביטולו במסגרת תיקון מס' 147 לפקודה). יתר על כן, קיימת חובה לקזז את הפסד ההון כאמור בשנת המס. הקיזוז יעשה בשיטה ה"רגילה" הפסד כנגד רווח (ולא בשיטת מס כנגד מס, אשר הייתה נהוגה עד לתום שנת 2005). למותר לציין כי חובת הקיזוז לעיתים אינה מטיבה עם הנישום.

אם הרכב משמש הן במישור הפרטי והן במישור העסקי (שימוש מעורב), אותו חלק מהרכב שבגינו לא מותרות הוצאות החזקת רכב, נחשב כמיטלטלין לשימוש אישי. תקנות מס הכנסה (חישוב רווח הון במכירת רכב) התשנ"ז-1997, קובעות את הטכניקה לפיצול החלק העסקי והחלק הפרטי במכירת רכב על ידי יחיד, וכפועל יוצא את הרווח/ההפסד לצורכי מס.

לעניין סדר הקיזוז, בהעדר הוראה אחרת, אין מניעה לקזז את הפסד ההון ראשית כנגד הרווחים החייבים במס בשיעור של 15%. בהערת אגב, נציין כי בהתאם לעמדת רשות המיסים כנגד רווחים במישור הפרטי מניירות ערך סחירים ראשית יקוזזו הפסדים מניירות ערך כאמור, ורק לאחר מכן הפסדי הון לפי חלק ה' לפקודה.

5. פריסת רווח הון מניירות ערך סחירים

ש: לפני מספר שנים עזבתי את מקום עבודתי, ומאז אני מובטל. לאחרונה מכרתי נייר ערך ברווח משמעותי. מהרווח נוכח מס בשיעור של 20%. האם אני זכאי להחזר מס?

ת: רווח הון ריאלי בידי יחיד (במישור הפרטי) מממוש נייר ערך סחיר חייב במס בשיעור של עד 20% (החל משנת 2006). בהתאם, מנכה הבנק מס במקור. בחישוב ניכוי המס, לא נכללות מלוא הטבות המס להן עשוי להיות זכאי הנישום, כגון, נקודות זיכוי, ניכוי הוצאות מימון (הניתנות לייחוס) ועוד. כפועל יוצא, אם בשנת 2006 אין לך הכנסות אחרות, הינך זכאי להחזר מס, הואיל ולא ניצלת את נקודות הזיכוי (לגבר 2.25 נקודות). שווי נקודת זיכוי בשנת 2006 הינו 2,136 ש"ח.

כמו כן, אם מלאו לך 60 שנה, גם בגין הכנסות פאסיביות הינך זכאי למדרגת המס הראשונה - מס בשיעור של 10% על רווחים עד סך של כ- 50 אלפי ש"ח (מכל המקורות).

לא זו בלבד, החל משנת 2006 זכאי יחיד לפרוס רווח הון מנייר ערך סחיר (כמו גם רווחי הון אחרים) אחורה, על פני 4 שנים או תקופת החזקת הנכס, לפי התקופה הקצרה. כך לדוגמה, אם יחיד מכר נייר ערך סחיר בשנת 2006, הוא רשאי לפרוס את רווח ההון, בחלקים שווים, על פני שנות המס 2003-2006 (בהנחה שנייר הערך נרכש לפני שנת 2004). המשמעות המעשית היא שרווח ההון ייחשב כאילו נבע בחלקים שווים בשנות הפריסה. כך, ניתן לממש נקודות זיכוי ומדרגות מס שלא נוצלו באותן שנים. למותר לציין כי הטבה זו רלוונטית על פי רוב רק אם הכנסות היחיד נמוכות בשנות הפריסה.

6. שרותי תיירות – מע"מ בשיעור אפס

ש: מדריך טיולים נותן שירותים בארץ לתיירים מחו"ל.

(א) האם השירותים חייבים במע"מ בשיעור אפס?

(ב) אם כן, האם עליו לדווח על עסקאותיו?

ת: סעיף 30(א)8 לחוק מס ערך מוסף, התשל"ו-1975 (להלן: "החוק") ותקנה 12 לתקנות מס ערך מוסף, התשל"ו – 1976 (להלן: "התקנות") מקנים מע"מ (להלן: "מס") בשיעור אפס לעסקאות מסוימות הנערכות עם תייר כהגדרתו בסעיף 1 לחוק (להלן: "תייר"). המשמעות המעשית של מס בשיעור אפס הינו פטור ממס עסקאות תוך התרת ניכוי מס התשומות. תכלית ההטבה הינה לעודד את ענף התיירות.

ברם, המחוקק לא נקט בלשון כללית, הקובעת מס בשיעור אפס לשירותים הניתנים לתייר ("שירותי תיירות"). לאמור, המחוקק בא לעודד שירותי תיירות, אך לא בדרך כלל, אלא בסוגים

מסוימים של עסקאות המפורטים בחוק. יצוין כי יש התומכים בגישה ליברלית, לפיה רשימת העסקאות שבסעיף 30(א)(8) אינה רשימה סגורה.

סוגי שירותי התיירות החייבים במס בשיעור אפס כוללים, בין היתר, את השירותים להלן:

א. הסעת סיור של תייר ברכב פרטי או באוטובוס וכן הספקת ארוחות לתייר בידי המסייע אגב הסעה באוטובוס, במידה ולכלי הרכב ניתן רישיון או היתר לפי חוק הפיקוח על מצרכים ושירותים, התשי"ח – 1958. לעניין פרשנות המונח "הסעת סיור" ראה גם, ממן מסופי מטען (ע"א 460/00, ממן מסופי מטען וניטול בע"מ נ' מנהל מכס ומע"מ). ורובין טורס (ע"ש 2855/96 רובין טורס בע"מ נ' מנהל מע"מ).

ב. מתן שירות לתייר בידי מי שנותן שירות משירותי סוכנות נסיעות כהגדרתם בחוק שירותי תיירות, התשל"ו-1976. שירותי סוכנות נסיעות מוגדרים בחוק הנ"ל, כל אחד מאלה:

(1) ארגון ומכירה של סיור לישראל או למדינות חוץ או הזמנת שירותים לצורכי סיור כאמור;
(2) הזמנה או מכירה של כרטיסי נסיעה או שוברי נסיעה אל מחוץ לישראל, למעט הזמנה או מכירה כאמור, אף אם היא כוללת הזמנת שירותי לינה בבתי מלון, המבוצעת ישירות בחברת תעופה;

(3) הזמנת שירותי לינה בבתי מלון בישראל או מחוץ לישראל;

(4) טיפול בהשגת אשרות כניסה, שהייה או יציאה לצורכי סיור או נסיעה כאמור;

(5) מתן ייעוץ מקצועי בכל עניין כאמור בפסקאות (1) עד (4).

בשאלתך אין נתונים בדבר סוג ואופי השירותים הניתנים על ידך. אם השירותים הינם מהסוג המפורט לעיל, או מהשירותים האחרים המפורטים בסעיף 30(א)(8) לחוק, הרי שהם חייבים במע"מ בשיעור אפס (בכפוף לתנאים הטכניים המפורטים בתקנה 12 לתקנות). אחרת, הם חייבים במס מלא. אם השירות הוא מעורב (כולל הן רכיבים החייבים במס בשיעור אפס והן רכיבים החייבים במס מלא) מומלץ לפצל את התמורה בהתאם.

יודגש כי שירות לתייר אינו זכאי למס בשיעור אפס בהתאם לסעיף 30(א)(5) לחוק (שירות לתושב חוץ), הואיל ותנאי יסודי לזכאות הינו שתושב החוץ נמצא מחוץ לישראל. כמו כן, בהתאם לתקנה 12א(ג) לתקנות לא יחול שיעור אפס על שירות שניתן לתושב חוץ כאשר נושא ההסכם הוא מתן שירות לתושב חוץ אחר בעת שהותו בישראל והשירות איננו מסוג השירותים המפורטים בסעיף 30(א)(8) לחוק ובתקנה 12ב.

לעניין הדיווח, הואיל והכנסותיך חייבות במס (מלא או אפס), הינך נדרש לדווח על עסקאותיך.

7. ניכוי מס תשומות טרם הרישום במע"מ

ש: בחודש מאי 2006 התפטרתי מעבודתי והחלטתי להקים עסק עצמאי. הקמת העסק הייתה כרוכה בעלויות משמעותיות, וביניהן, רכישת מכונות, רכישת מלאי, הוצאות רכב, הוצאות טלפון נייד וכדומה. בחודש יולי 2006, לאחר סיום הקמת העסק, נרשמתי כעוסק מורשה במע"מ. האם אני רשאי לנכות מס תשומות בגין העלויות שהוצאו עד למועד הרישום במע"מ?

ת: עוסק (מורשה) הרשום כחוק במע"מ, רשאי לנכות מס תשומות בגין עלויות שהוצאו לצורך עסקו ושימשו בעסקה החייבת במע"מ (להלן: "מס"), זאת בכפוף לתנאים הטכניים בחוק מע"מ (להלן: "החוק"). אולם, המחוקק הכיר בכך שאנשים רבים אינם מודעים לחובה זו, ואינם נרשמים במע"מ בשלבים הראשוניים של הקמת העסק. בכדי להקל על עוסקים כאמור, ולמנוע שלילת זכותם לניכוי מס תשומות בגין עלויות שהוצאו להקמת העסק, נקבע, כחריג לכלל, כי עוסק יהא רשאי לנכות מס תשומות טרם רישומו כדין במע"מ, במידה והוכח כי העלויות הוצאו בשלבי הקמת העסק ושימשו להקמתו.

נשאלת השאלה, איפוא, מהן תשומות שנרכשו "בשלבי הקמת העסק ושימשו בהקמתו". יש הטוענים כי רק עלויות הוניות שהוצאו טרם הרישום כדין (כגון: עלויות רכישת מכונות וציוד ומבנים) ניתנות לניכוי. לאמור, בהתאם לפרשנות הנ"ל, עוסק אינו רשאי לנכות מס תשומות בגין עלויות שוטפות, כגון: עלויות רכישת מלאי שוטף ומלאי בסיסי והוצאות רכב, שהוצאו טרם הרישום כדין במע"מ.

פרשנות זו, לדעתנו, אינה נאותה. הן תכלית החקיקה והן לשון החוק אינן מחייבות צמצום החריג להשקעות הון בלבד. לאמור, גם עלויות אחרות אשר שימשו להקמת עסק, כגון, עלויות רכישת מלאי בסיסי, לדעתנו, מותרות בניכוי לצורך מע"מ. יתר על כן, כלל ידוע הוא "הטפל הולך אחר העיקר". בהתאם, מס תשומות בגין עלויות שוטפות הכרוכות בהקמת עסק, גם הוא ניתן לניכוי. שהרי, עלויות אלה אינן עומדות בפני עצמן ואין לנתקן מעלויות הקמת העסק. מאידך, מס תשומות בגין רכישת מלאי שוטף טרם הרישום במע"מ אינו מותר בניכוי.

8. חישוב נפרד להכנסות מרכוש שהתקבל בירושה

ש: אישה ירשה בתקופת נישואיה מקרקעין. לאחרונה, מכרה האישה את המקרקעין והשקיעה את תמורת המכירה בניירות ערך סחירים. האם זכאית האישה לחישוב נפרד על ההכנסות והרווחים מניירות הערך הנ"ל?

ת: סעיף 65 לפקודת מס הכנסה (להלן: "הפקודה") קובע את הכלל לפיו הכנסת בני זוג נחשבת להכנסת "בן הזוג הרשום" (חישוב מאוחד). חריג לכלל הנ"ל, הרלוונטי לענייננו, נקבע בסעיף 66(ב) לפקודה, הקובע כדלהלן: "על אף האמור בסעיף קטן (א) ובסעיף 65, בן-זוג שהיתה לו הכנסה מרכוש שהיה בבעלותו שנה לפני נישואיו או מרכוש שקיבל בירושה בתקופת נישואיו, רשאי לתבוע שיעשה חישוב נפרד של המס על הכנסתו האמורה, ובלבד שאם היתה לבן-הזוג האמור הכנסה אחרת שלגביה נערך חישוב מס נפרד, תיווסף ההכנסה על פי סעיף קטן זה להכנסה האחרת".

פירוש דווקני של לשון החוק יביא למסקנה כי רק בשל הנכס הספציפי שהתקבל בירושה (במקרה דנן המקרקעין) ייעשה חישוב נפרד. יחד עם זאת, התכלית החקיקתית של סעיף 66(ב) לפקודה היא לאפשר חישוב נפרד על הכנסה (לעניין זה, לרבות רווחים) מרכוש שמקורו בירושה שנתקבלה בתקופת הנישואין ושאינו נובע מניהול משק בית משותף בתקופת הנישואין.

לדעתנו, ובהתאם לפסיקה המודרנית, ראוי לפרש את סעיף 66(ב) לפקודה בצורה רחבה ובהתאם לתכלית החקיקתית, ולאפשר במקרה הנדון חישוב נפרד על ההכנסות והרווחים מניירות הערך (שמקורם מרכוש שהתקבל בירושה בתקופת הנישואין). למותר לציין, כי יש לשמור תיעוד נאות להבחנה בין ניירות הערך הנ"ל לבין נכסים אחרים.

9. פטור מביטוח לאומי בגין שכר דירקטורים

ש: אני עובד כשכיר במשרד עורכי דין. מזה כשנה, בנוסף, הנני מועסק כדירקטור בחברה. מדי חודש אני מוציא חשבונית לחברה ובסוף שנה מדווח על ההכנסות למס הכנסה. האם הכנסותיי כדירקטור חייבות גם בביטוח לאומי?

ת: לא כל הכנסה חייבת בביטוח לאומי. כך לדוגמה, רווחי הון, הכנסות ריבית ודיבידנדים מניירות ערך סחירים אינם חייבים בביטוח לאומי. כך גם לגבי שכר דירקטורים.

המוסד לביטוח לאומי מבחין בין שלושה סוגי מבוטחים, כדלהלן: (א) שכיר, (ב) עצמאי, (ג) מי שאינו עובד שכיר ואינו עובד עצמאי.

עובד עצמאי חייב בדמי ביטוח על הכנסות מעסק, משלח יד ומחקלאות (סעיפים 1)2 ו- (8)2 לפקודה), ואילו עובד שכיר חייב בביטוח לאומי בגין הכנסות מעבודה (סעיף 2)2 לפקודה). מי שאינו עובד עצמאי או עובד שכיר חייב בביטוח לאומי מכל המקורות שבסעיף 2 לפקודה (למעט אם נקבע פטור ספציפי).

שכר דירקטורים אינו בגדר הכנסה מעסק ואינו בגדר הכנסת עבודה (לא מתקיימים יחסי עובד מעביד). בפסיקה נקבע כי מקור ההכנסה הינו סעיף 10)2 לפקודה (הכנסה אחרת). כפועל יוצא, עובד שכיר ו/או עובד עצמאי לו הכנסות (גם) כדירקטור פטור מביטוח לאומי בגין הכנסות אלה. כך גם נקבע בחוזר ביטוח לאומי מס' 220/04.

לעומת זאת, כאמור, שכר דירקטורים חייב במס הכנסה. ביטוח לאומי מקבל את פירוט הכנסותיו השנתיות של מבוטח עצמאי ממס הכנסה ובהתאם קובע את החבות בביטוח לאומי. אם נכללו הכנסות כדירקטור בשומה של ביטוח לאומי, בכדי להימנע מתשלום דמי ביטוח על הכנסות אלה, יש להמציא לביטוח לאומי אישור מרואה חשבון או יועץ מס בדבר הרכב וסוג ההכנסות.

בהערת אגב, נציין כי האמור רלוונטי גם לגבי בעל שליטה בתאגיד. באפשרות בעל שליטה לפצל את הכנסותיו מהתאגיד לשלושה מרכיבים – שכר עבודה, שכר דירקטור ודיבידנדים, ובכך לצמצם את החבות בדמי ביטוח. למותר לציין כי חלוקת ההכנסות תיערך על בסיס כלכלי.

10. זכאות עובד לדמי הבראה

ש: לפני מספר חודשים עזבתי את מקום עבודתי. מאז, אני עובדת במשרד פרטי העוסק במתן שירותי ייעוץ לחברות. האם אני זכאית לדמי הבראה ומה הבסיס לחישובם.

ת: חלק ניכר מציבור השכירים אינו מודע לזכויותיו. במסגרת החוק, הסכמים וצווי הרחבה הוענקו לציבור השכירים הטבות משמעותיות, וביניהן: דמי הבראה, חופשה, מחלה ופיצויי פיטורים.

בימים אלה משולמים לציבור השכירים דמי הבראה. לדמי הבראה זכאי כל עובד בעל ותק של שנה. גובה ההטבה בחוק אינו נגזר מתפקיד או שכר העובד, אלא מוותק. כל עובד אשר צבר וותק של שנה ומעלה במקום העבודה זכאי לדמי הבראה, אותם נדרש המעביד לשלם מדי שנה בחודשי הקיץ, יוני- ספטמבר, אלא אם כן הוסכם או נהוג אחרת במקום העבודה. הטבה זו מתווספת לזכויות אחרות של העובד, כגון, חופשה שנתית.

דמי הבראה מחושבים כמכפלת מספר ימי ההבראה להם זכאי העובד בסכום דמי ההבראה ליום. מספר ימי ההבראה גדל בהתאם לוותק העובד, ואילו סכום דמי ההבראה ליום הינו קבוע ואינו תלוי בשכר העובד. יש לציין כי המגזר הציבורי ומגזרים מיוחדים (כגון, בנייה) זכאים לדמי הבראה מוגדלים (הן מהביט מספר הימים והן מהיבט התעריף ליום). ברם, קצרה היריעה מלדון במגזרים אלה.

להלן מספר ימי ההבראה להם זכאי עובד במגזר הפרטי:

מס' שנות וותק	1	2 - 3	4 - 10	11 - 15	16 - 19	20 ואילך
מס' ימי הבראה	5	6	7	8	9	10

סכום דמי הבראה ליום במגזר הפרטי הינו 318 ש"ח (במגזר הציבורי - 360 ש"ח). עובדים במשרה חלקית זכאים לדמי הבראה בהתאמה להיקף משרתם. כך לדוגמה, אם עובד במגזר הפרטי מועסק בחצי משרה ולעובד 5 שנות וותק במקום העבודה, הוא זכאי לדמי הבראה בסך של 1,113 ש"ח ($318 \times 7 \times 0.5 =$). יש להדגיש כי סכום דמי ההבראה המפורט לעיל הינו המינימום הנדרש.

ולשאלתך, הואיל וטרם צברת שנת ותק במקום העבודה, אינך זכאית על פי החוק לדמי הבראה (כמובן שהמעביד רשאי לשלם דמי הבראה, לפנים משורת הדין).

פ ס י ק ה

א. מס הכנסה¹⁹

1. שיפורים במושכר

הנושא: שיפורים במושכר שביצע השוכר כהכנסה בידי המשכיר

מספר תיק: ע"א 10839/04.

המערער: פקיד שומה באר-שבע.

המשיבים: אליהו גרינברג ואח'.

1. עובדות המקרה:

- 1.1 בעלות המשיבים נכס מקרקעין בבאר שבע.
- 1.2 בהסכמת המשיבים, עשתה חברה שבשליטתם שימוש בנכס כמרכול מאז שנת 1992. אולם הסכם השכירות בין המשיבים לחברה בעניין זה נחתם רק ביום 1.1.1996 והוא התייחס לתקופה שתחילתה ביום 1.1.1996 וסופה ביום 31.12.2000.
- 1.3 החברה לא שילמה למשיבים סכום כלשהו עבור השימוש בנכס בתקופה שקדמה לחתימת הסכם השכירות.
- 1.4 עם זאת, בין השנים 1994-1997 ביצעה החברה שיפורים בנכס בעלות כוללת של כ-2 מליון ש"ח.
- 1.5 בשל קשיים כלכליים שאליהם נקלעה החברה, נפתחו נגדה הליכים משפטיים שונים והיא נאלצה לפעול לחיסול עסקיה. במסגרת זו, חתמה החברה באוגוסט 1997 על הסכם עם חברת ריבוע כחול-ישראל בע"מ ועם המשיבים, לפיו הוסכם על העברת החזקה בנכס וכן על העברת כל הציוד והמלאי של המרכול שניהלה החברה, לריבוע הכחול. עוד נקבע, כי החברה תפנה את הנכס פינני מוקדם וכי המשיבים יחתמו על הסכם שכירות חדש עם הריבוע הכחול.
- 1.6 המערער טען כי יש לראות בשיפורים אותם ביצעה החברה בנכס במהלך התקופה שבה השתמשה בו, הכנסה מדמי שכירות בידי המשכיר (המשיבים) בשנת המס 1997, שכן שיפורים שמבצע שוכר בנכס המושכר לו, מהווים בידי המשכיר הכנסה מדמי שכירות גם אם התמורה משתלמת בשווה כסף.

¹⁹ ראה גם פס"ד פז-גז ופס"ד אלברט פוליטי בפרק א': מיסים – עדכונים וחיידושים.

2. פסק הדין:

- 2.1 בין החברה-השוכרת ובין המשיבים-בעלי הנכס והמשכירים (שהינם גם בעלי המניות ובעלי השליטה בחברה), קיימים יחסים מיוחדים של קירבה.
- 2.2 לאור האמור לעיל, העובדה שאין בהסכם השכירות הוראה מפורשת בדבר האפשרות שהחברה תשלם את דמי השכירות עבור השימוש במושכר בדרך של ביצוע שיפורים בנכס, אין בה כדי לשלול את המסקנה, כי החברה שילמה למשיבים את דמי השכירות בדרך זו.
- 2.3 העובדה שהנכס יחד עם השיפורים שבוצעו בו נמסר על ידי החברה ישירות לריבוע הכחול לפי ההסכם המשולש, וכן העובדה שעל פי אותו הסכם שולמה לחברה על ידי הריבוע הכחול תמורה עבור השיפורים - אין בה כדי להעיד שהשיפורים בנכס לא עברו למשיבים ושאין לראותם כהכנסה מדמי שכירות שנתקבלה על ידם.
- 2.4 יש לראות בעובדה שהמשיבים קיבלו את הנכס המשופר בעת שחווה השכירות עם החברה הגיע לסיומו המוקדם על פי ההסכם המשולש כראייה לכך שההכנסה מדמי השכירות נתקבלה בידיהם.
- 2.5 על-כן, המשיבים קיבלו את השיפורים לידיהם לכל המאוחר בתום חווה השכירות עם החברה בשנת 1997, ואלה מהווים הכנסה בידיהם לפי סעיף 2(6) לפקודה בשנה זו.
- 2.6 הערעור התקבל.

2. ניכוי הוצאות

הנושא: ניכוי חלקי של הוצאות דמי ניהול, אחזקת רכב והוצאות הובלה

מספר תיק: ע"א 7034/03.

המערערים: ע.א. רג'ין תעשיות פלסטיות בע"מ ואח'.

המשיב: פקיד שומה אוטונומיה.

1. עובדות המקרה:

1.1 המערערת הינה חברה פרטית העוסקת בשיווק מוצרי פלסטיק, שקיות ניילון ומוצרים אחרים המיובאים מחו"ל ומחברון. החברה הוקמה על ידי האחים חסונה, תושבי חברון, בעלי אזרחות ירדנית ופלסטינאית, והאחים פרוסט באמצעות חברת נאמנות. האחים פרוסט מחזיקים באמצעות חברת נאמנות, בחברת קילט והאחים חסונה הינם בעלים של משרד אלריאן, הרשום ברשות הפלסטינאית.

1.2 הערעור דן בשלוש סוגיות: ניכוי הוצאות דמי ניהול, ניכוי הוצאות אחזקת רכב וניכוי הוצאות הובלה.

2. פסק הדין:

2.1 **דמי ניהול** - מאחר ולא הוצגו חשבונות מפורטים ולא הוכח היקף שירותי הניהול שניתנו למערערת והאם הסכומים ששילמה עבור כך סבירים ועקב העובדה שהמערערת הוכיחה כי האחים פעלו לניהול עסקיה והרחבתם, יש להתיר למערערת הוצאה בגבולות סבירים כתשלום שכר או דמי ניהול לאחים פרוסט וחסונה. במקרה זה הותרו מחצית מ"דמי הניהול" שביקשה המערערת לנכות כהוצאה מותרת.

2.2 **ניכוי הוצאות אחזקת רכב** - מאחר ולא הוצגו מסמכים המעידים על כך שהמערערת שכרה כלי רכב, טענותיה בעניין זה נדחו.

2.3 **ניכוי הוצאות הובלה** - המערערת לא הביאה כל הוכחה כי שולמו סכומים עבור הובלות. בנוסף לכך, אבי פרוסט עצמו העיד, כי קיבל שירותי הובלה מקבלנים פרטיים בדרך כלל, מהם הזמין עבודות על בסיס יומי. לאור האמור, נדחתה טענת המערערת, כי יש להכיר בהוצאות אלו.

2.4 **הערעור נדחה ברובו.**

3. דין עודף תמורה בחכירה

הנושא: מיסוי עודף תמורה בחכירה כהכנסת שכירות פירותית.

מספר תיק: עמ"ה 434/03.

המערערים: מיכאל ווקס ואח'.

המשיב: פקיד שומה חיפה.

1. עובדות המקרה:

- 1.1 אבי המערערת רכש זכות בנכס מקרקעין (להלן-"הנכס"). עסקת הרכישה דווחה כדין.
- 1.2 למחרת היום, הוחכר הנכס לחברה שבבעלות בעלה של המערערת לתקופה של 13.5 שנים תמורת סכום זהה לעסקת הרכישה האמורה. לחברה ניתנה אפשרות לשלם את דמי החכירה מראש.
- 1.3 העסקה דווחה כמכירה וזאת בהתאם לחוק מיסוי מקרקעין טרם תיקון 40.
- 1.4 רשות מיסוי מקרקעין טענה, כי שווי עסקת החכירה גבוה משווי השוק, ולכן הפחיתה את שווי העסקה בכ-300 אלפי ש"ח (להלן-"ההפרש").
- 1.5 כעבור מספר ימים נפטר אבי המערערת, וזו היתה ליורשתו היחידה. דמי החכירה כולל מע"מ שולמו לעזבונו.
- 1.6 בהתאם לסעיף 62(6) לפקודה, חייבו שלטונות מס הכנסה את ההפרש כהכנסה פירותית.

2. פסק הדין:

- 2.1 ככלל, שווי מכירה ייקבע לפי שווי שוק. כלכלית, לא ייתכן כי שווי זכות בעלות בנכס ישתווה לשווי חכירה בנכס לתקופה של 13.5 שנים, בין שני צדדים קשורים בעלי אינטרסים משותפים.
- 2.2 המשיב היה רשאי להסתמך על קביעת מס שבח ולשום את ההפרש בתור הכנסה מנכס בית שנתקבלה אצל המערערים (היורשים), כל עוד הופעל שיקול דעת עצמאי.
- 2.3 בית המשפט דוחה את הצורך בשימוש בסעיף 86 לפקודה (בדבר עסקה מלאכותית). המשיב הטיל מס על החלק שלא מוסה כתוצאה משומת מס שבח, ולכן אין לטעון לכפל מס.
- 2.4 מאחר וההפרש אינו חלק משווי המכירה, יש לראות בו כהכנסה פירותית, ולא כרווח הון.
- 2.5 כמו כן, יש לקבל את הטענה כי השומה היתה צריכה לצאת על שם המערערת בלבד, כיורשתו של אביה.
- 2.6 בהתאם לסעיף 88 לפקודה, יש למסות את ההכנסה לפי סעיף 62(6) על בסיס מזומן. כתוצאה מכך, הכנסה אותה יש לייחס לשנת מס סגורה לא תמוסה. לכן יש לחייב רק חלק מהסכום, כ-200 אלפי ש"ח בגין ה"שנה הפתוחה".
- 2.7 הערעור התקבל בחלקו.

4. סיווג הכנסות מניירות ערך

הנושא: סיווג רווח מניירות ערך סחירים – הבחנה בין סוחר למשקיע

מספר תיק: עמ"ה 1061/01.

המערער: מגיד רפאל.

המשיב: פקיד שומה פתח-תקווה.

1. עובדות המקרה:

- 1.1 המערער עבד בין השנים 1992-1994 כמנהל השקעות באררט חברה לביטוח (להלן-"החברה").
- 1.2 בשנת 1997 הועמד המערער לדין פלילי, בו נפסק כי הוא הפיק הכנסה בגובה של 1.8 מיליון ש"ח מפעילותו בניירות ערך.
- 1.3 בעקבות זאת הוציא המשיב שומה בגין ההכנסה האמורה הקובעת, כי המדובר בהכנסה לפי סעיף 1)2(1) אצל המשיב. לחילופין יש לראות את ההכנסה כהכנסה לפי סעיף 2)2(2) ולחילופי חילופין, כהכנסה לפי סעיף 2)10(1).
- 1.4 המערער טען כי יש לבטל את השומה, שכן הכנסותיו אינן חייבות במס שכן פעילותו אינה מגיעה לכדי "עסק" בשל היותו שכיר בחברה ולא סוחר בניירות ערך. על כן, יש לראות בפעילותו פעילות הוגית אשר נהנתה מהפטור למכירת מניות בבורסה וכ"י. בנוסף, דרש המערער ניכוי הוצאות בסך של 120,000 ש"ח.

2. פסק הדין:

- 2.1 יש לראות בהכנסות המערער מפעילות בשוק ההון כהכנסה לפי סעיף 2)1(1) לפקודה, זאת לאור המבחנים שנקבעו בפסיקה בדבר פס"ד עמי חזן²⁰, וכמפורט להלן:
- 2.2 מבחן טיב הנכס הינו בעל משקל מצטבר בלבד לשאר המבחנים שהתפתחו בפסיקה. בהתאם למבחן זה, הכנסה פירותית אפשר שתופק מפעילות בשוק ההון.
- 2.3 מבחנים נוספים שנלקחו בחשבון הינם: בקיאותו הרבה של המערער בשוק ההון, תדירות והיקף העסקאות הינם גבוהים, מימון רכישת ניירות הערך באופן עקיף על ידי הון זר וכן ביצוע מעקב צמוד, השקעת מחשבה, אמצעים וזמן.
- 2.4 בהקשר להוצאות, ההוצאות שנדרשו הוכרו בחלקן.
- 2.5 הערעור נדחה בעיקרו.

²⁰ ע"א 9412/03 עמי חזן נ' פ"ש נתניה. פסק הדין קובע מבחנים לסיווג עסקה כעסקה הוגית או פירותית.

5. העברת מניות

הנושא: העברת מניות חברה: הקצאה או מכירה

מספר תיק: עמ"ה 377/02.

המערערים: גל ענבר ואחי.

המשיב: פקיד שומה חיפה.

1. עובדות המקרה:

- 1.1 המערער, מר גל ענבר (להלן-"גל"), הינו בעל מניות ומנכ"ל בחברה המערערת, גל ענבר לביטוח חיים (1994) בע"מ, אשר עוסקת במתן שירותי ביטוח (להלן-"החברה").
- 1.2 בסוף שנת 1999 נחתם בין החברה ובין חברת תכשיטי כפריס (להלן-"כפריס") הסכם לפיו עברה השליטה בחברה לידי כפריס, כך ש-51% ממניות החברה הועברו לחזקת כפריס (להלן-"העסקה") ואילו יתרת המניות נותרה בידי גל, אשר המשיך בתפקידו כמנכ"ל החברה.
- 1.3 כחלק מההסכם, התחייבה החברה לשלם את ההלוואות שיש לגל לצדדים שלישיים, לרבות בנקים, עד לסכום של 580 אלפי ש"ח. הסכום ימומן, על פי ההסכם, מכספי החברה וממימון שיתקבל מכספים שיוזרמו אליה ע"י כפריס.
- 1.4 המשיב טען כי יש לראות בעסקה כעסקת מכר של חלק ממניותיו של מר גל אשר בעקבותיה נוצר רווח הון בתמורה לסך של 580 אלפי ש"ח. ואילו לדעת המערערים מדובר בהקצאת מניות ללא תמורה לכפריס, פעולה שאינה מהווה אירוע מס.

2. פסק הדין:

- 2.1 מאחר ולעסקה היתה מטרה עסקית כלכלית ממשית, אין לראות בעסקה כמלאכותית. מטרת החברה היתה קידום עסקי הביטוח בענף תחרותי המבוסס על קשרים ואילו מטרת כפריס בהתקשרות היתה הוזלת הביטוחים לכלל עובדיה.
- 2.2 לצורך ביצוע העסקה לא היה בידי החברה הון מניות שלא נפרע ולכן היה צורך בהגדלת הון המניות המונפק.
- 2.3 התברר כי חלוקת אחזקת המניות לאחר ההסכם היתה מתוך הון המניות שנפרעו. כמו כן, לא נתמלאו פעולות כגון; הקצאה נוספת של מניות, מניעת דילול הון אסור או עושק המיעוט, חובת הדיווח לרשם החברות ועוד.
- 2.4 גם ההסכם בין החברה לכפריס מלמד, כי המדובר בעסקה של מכירת מניות.
- 2.5 בנוסף לכך, בגין העברת השליטה לכפריס התקבלה תמורה בידי גל.
- 2.6 לאור האמור לעיל, יש לראות בעסקה כעסקת מכירה החייבת במס.
- 2.7 הערעור התקבל בחלקו.

6. הפרשי שער – עיתוי ארוע המס

הנושא: אי-הכרה בהפרשי שער על מרכיב הפיקדון שנשחק

מספר תיק: עמ"ה 399/02 ו-עמ"ה 459/03.

המערערות: אלישע בע"מ.

המשיב: פקיד שומה חיפה.

כללי

- המערערות הינה הבעלים והמפעילה של בית דיור מוגן (להלן: "הבית").
- למבקשים להשתכן בבית, מוצעים מספר מסלולי תשלום. המסלול השכיח ביותר הינו "מסלול פיקדון נשחק", לפיו התשלום החודשי מורכב מתשלום חודשי קבוע וכן משחיקתו של סכום הוני אותו מפקיד המשתכן אצל המערערות.

סוגיה ראשונה

1. עובדות המקרה:

- 1.1 על פי ההסכם בין המערערות למשתכן, בעת עזיבתו של המשתכן את הבית או לאחר פטירתו יושב 70% מהסכום ההוני למשתכן או ליורשיו ויתרת ה-30% יישחקו מדי שנה ב-2%, אשר יעברו כתשלום למערערות, זאת עד שחיקתו הסופית לאחר 15 שנים.
- 1.2 המערערות דרשה להכיר לה כהוצאה מיידית את הפרשי השער שנוצרו בגין כל הסכום ההוני.
- 1.3 למערערות הותרו הוצאות הפרשי השער בגין 70% מהסכום ההוני, אשר צפוי להיות מושב למשתכן. אולם יתרת הפרשי השער, אשר אמורים לעבור למערערות, לא הותרו. זאת בטענה כי המדובר בהתחייבות בלתי ודאית, שכן השבת הסכום (או חלקו) מותנת בעזיבת המשתכן את הבית לפני תום 15 השנים.
- 1.4 לאמור, יש להתיר בניכוי את ההוצאות בגין הפרשי השער הנצברים בגין ה-30% רק במועד החזרת הסכום (או חלקו) למשתכן, משמע על בסיס מזומן, ולא על בסיס מצטבר.

2. פסק הדין:

- 2.1 נשאלת השאלה האם הפרשי השער הנצברים על הסך של 30% מהווים "חוב מוחלט" או "חוב תלוי".
- 2.2 לאור הנסיבות העובדתיות שהמערערות הציגה, שלפיהם רק ל-18% מהמשתכנים הושב בסופו של דבר חלק מהסכום של ה-30%, ובהסתמך על פס"ד דיקלה ופס"ד דפוס המרכז, המדובר בחוב תלוי. וכפי שהחלק של ה-30% מהפיקדון הינו בגדר חוב תלוי כלפי המשתכן, כך גם הפרשי השער הנצברים בגין חוב זה. לפיכך, יש להתיר את הוצאות הפרשי ההצמדה המשולמים בגין 30% מהפיקדון רק בעת תשלומם בפועל למשתכנים.
- 2.3 הערעור נדחה.

סוגיה שנייה

1. עובדות המקרה:

- 1.1 מאחר ושיעור השינוי בשער החליפין אליו צמודים הפיקדונות היה נמוך משיעור הריבית לפי סעיף 3(ט), ובהתאם לסעיף 3(ט)1(ב) לפקודה, חוייבה המערערת בהכנסות ריבית רעיונית.
- 1.2 לטענת המערערת, אין לחייבה בריבית רעיונית ולחילופין - יש להתיר לה הוצאת ריבית רעיונית אשר תתקזז מול הריבית הרעיונית.

2. פסק הדין:

- 2.1 בית המשפט הסתמך על ההלכה שנקבעה בפס"ד מגדלי הזהב ובפס"ד מגדלי הים וקבע כי הפקדת פיקדון מוגדרת כעסקה מורכבת ואין התנגשות בין השימוש בפיקדון כבטוחה ובין השימוש בו כהלוואה צמודה לדולר ללא ריבית. בהתאם להלכה האמורה, חלה על המערערת חובת תשלום הריבית הרעיונית כאמור לעיל.
- 2.2 הערעור נדחה.

סוגיה שלישית

1. עובדות המקרה:

- 1.1 המערערת גורסת, כי נגרם לה עיוות ממשי באופן חיוב המס אשר הוטל עליה, היות ובחיובים אלה יש בכדי למנוע ניטרול השפעות אינפלציוניות על המערערת - תכלית העומדת ביסוד חוק מס הכנסה (תיאומים בשל אינפלציה), תשמ"ה-1985.
- 1.2 עוד טוענת המערערת כי הפקדונות שימשו בעיקרם ליצירת "נכסים קבועים" כמשמעם בחוק התיאומים. בגין נכסים אלה מתווספת הכנסה שמקורה באינפלציה מצד אחד, והמשיב מסרב להתיר הפרשי שער שנצמחו מפקדונות אלה מאידך. דבר זה גורם לעיוות קשה למערערת.

2. פסק הדין:

- 2.1 אין לקבל את טענת המערערת, שכן לגבי השנים בהן השינוי בשער החליפין היה גבוה משיעור הריבית לפי סעיף 3(ט) לא חוייבה המערערת במס בגין הריבית הרעיונית ואילו לגבי השנים בהם השינוי בשער החליפין היה נמוך משיעור הריבית לפי סעיף 3(ט) חוייבה המערערת במס בגין הריבית הריאלית והיא לא חוייבה במס בגין התוספת בשל אינפלציה לפי חוק התיאומים.
- 2.2 הערעור נדחה.

7. קיזוז הפסדים בחברה משפחתית

הנושא: איסור קיזוז הפסדים שנוצרו לפני הפיכת חברה למשפחתית

מספר תיק: ע"א 3319/04.

המעוררים: ליאור שקלרש ואח'.

המשיב: פקיד שומה רמלה.

1. עובדות המקרה:

- 1.1 בשנים 1988-1998 צברה חברת ספא קוסמטיקה בע"מ ("החברה") הפסדים ("הפסדי העבר").
- 1.2 בהתאם לבקשת החברה, החל משנת 1999, החברה הוכרה כ"חברה משפחתית" (להלן- "הנישום") והוראות סעיף 64א לפקודה חלו עליה.
- 1.3 לאחר קבלת מעמד "חברה משפחתית", החברה ביקשה לראות בהפסדי העבר שלה כהפסדי "הנישום" ולקזז אותם מרווחיו של "הנישום" בשנת 1999 (ובשנים שלאחר מכן).
- 1.4 בקשת החברה נדחתה הואיל (כפי שנטען על ידי המשיב) וההפסדים הנזכרים בסעיף 64א לפקודה הם ההפסדים הנוצרים החל מיום קבלת מעמד "חברה משפחתית".

2. פסק הדין:

- 2.1 מלשון סעיף 64א(א) לפקודה ניתן להגדיר את המונח "הפסדיה" בשני אופנים שונים. מצד אחד, בהתאם לטיעוני המערערים, המונח "הפסדיה" כולל את הפסדי העבר של החברה עוד בטרם הוכרה כ"חברה משפחתית", ומצד שני המונח "הפסדיה" משמעותו הפסדיה של "החברה המשפחתית" החל מקבלת מעמד זה, וזאת בהתאם לטיעוני המשיב.
- 2.2 מאחר וקיימת פרשנות דו-לשונית למונח "הפסדיה" פנה בהמ"ש לתכלית הבסיסית של סעיף 64א לפקודה והיא יצירת הסדר מיסוי מיוחד ל"חברה משפחתית". כדי להגשים את תכליתו של הסדר מיוחד זה, יש להחיל אותו על החברה המשפחתית החל מקבלת מעמד זה ועד לסיום המעמד. יוצא איפוא, שהפסדים שנצברו לפני גיבושו של המעמד המיוחד אינם נלקחים בחשבון בקביעת הכנסתו החייבת במס של "הנישום".
- 2.3 יתרה על כן, ייחוס הפסדי העבר של "החברה המשפחתית" ל"נישום" וקיזוזם מרווחיו, עומדת בניגוד לדיני קיזוז הפסדים ולתכליתם.
- 2.4 הערעור נדחה.

ב. מס ערך מוסף ומס בולים

1. ניכוי מס תשומות בגין שירותי ייעוץ

הנושא: ניכוי מס תשומות בגין ייעוץ לגידור מטבעי ובגין ייעוץ ביטוחי

מספר תיק: ע"א 1033/05.

המערערות: צ'ק פוינט טכנולוגיות בע"מ.

המשיב: מנהל מס ערך מוסף.

1. עובדות המקרה:

- 1.1 המערערות היא חברה ציבורית העוסקת בפיתוח, שיווק ותמיכה של מוצרי תוכנה המספקים אבטחת מידע בסביבת רשתות.
- 1.2 מוצרי המערערות נמכרים, מיוצאים ומתוחזקים בקרב אלפי לקוחות בכ-100 מדינות ברחבי העולם. עלויות החברה והכנסותיה נקובות בעיקרן בדולר של ארה"ב.
- 1.3 כל המכירות אשר מבוצעות על ידי המערערות, למעט המכירות ללקוחות ביפן, נקובות בדולר של ארה"ב, ואילו העסקאות עם יפן מתבצעות ביין היפני.
- 1.4 לאור התנודתיות בערך היין היפני אל מול הדולר של ארה"ב, החברה נוהגת לקבל שירותי יעוץ שוטפים לצורך הבטחת שווי התמורה הצפויה להתקבל מלקוחות ביפן וגידור הסיכון המטבעי (להלן-"שירותי הייעוץ לגידור המטבעי").
- 1.5 כמו כן, כחלק אינטגרלי מהפעילות השוטפת, החברה נוהגת לקבל שירותי יעוץ בקשר לניהול מערך הביטוח בחברה (להלן-"שירותי הייעוץ הביטוחי").
- 1.6 המשיב לא התיר למערערות לקזז את מס התשומות בגין שירותי הייעוץ לגידור המטבעי ובגין שירותי הייעוץ הביטוחי.

2. פסק הדין:

- 2.1 מאחר ושירותי הייעוץ הביטוחי הינם שירותים כלליים אשר לא ניתן לייחסם לעסקה מסוימת, יש להתיר את מס התשומות בניכוי. בגין חלק מהשירותים אשר היוו שירותים משפטיים בגין תביעות לפיצויים, יותר רק חלק ממס התשומות בניכוי (שכן, קבלת פיצוי ביטוחי אינו מהווה עסקה החייבת במס ערך מוסף).
- 2.2 הייעוץ בתחום הגידור המטבעי הינו ייעוץ אשר נועד להבטיח את התמורה המתקבלת עבור מוצרי החברה, לכן יש להתיר את מלוא מס התשומות בניכוי.
- 2.3 הערעור התקבל בחלקו.

2. ניכוי תשומות בגין טנדרים

הנושא: ניכוי מס תשומות בשיעור של 90% בגין טנדרים

מספר תיק: ע"א 1097/04.

המערערת: על רד הנדסה מעליות (1992) בע"מ.

המשיב: מע"מ ת"א 1.

1. עובדות המקרה:

- 1.1 המערערת עוסקת בתחום הנדסת המעליות ובכלל זאת התקנת מעליות, אחזקתן, מתן שירותי חילוץ ממעליות למוסדות ציבוריים ומסחריים וכן לבתי מלון ובתי מגורים בכל הארץ.
- 1.2 למערערת יצאה שומה בגין החזקת רכבים המשמשים כרכבי כוננות בחברה (להלן- "הטנדרים") שלפיה אין לאשר ניכוי מס תשומות בשיעור 100% אלא 2/3 בלבד.
- 1.3 המערערת טענה כי הטנדרים משמשים למתן שירות למעליות 24 שעות ביממה, 7 ימים בשבוע, ועל-כן אין שימוש מעורב בכלי הרכב המסחריים וכל שימושם של הטנדרים הוא למתן שירות בלבד.

2. פסק הדין:

- 2.1 בהתאם לנסיבות העובדתיות של המקרה, השימוש המכריע בטנדרים הוא אכן שימוש לטובת העסק. כך למשל, אין ביטוח לנהגים בטנדרים לאדם אחר מלבד הנהג עובד המערערת. כמו כן, ממסמכי ההתקשרות של המערערת עם מזמיני העבודה עולה, כי המערערת אכן התחייבה לתת שירות 24 שעות, 7 ימים בשבוע.
- 2.2 למרות זאת, ישנם 9 כלי רכב (מתוך 20 הרכבים) שאינם בכוננות מיידית. בהקשר לכך טען מנהל המערערת כי ישנו סבב של טיפול במוסכים, וכי חלק מהזמן לא כל הטנדרים נכללים בסבב הכוננות.
- 2.3 לאור האמור לעיל, נראה כי המשיב יכול היה בהחלט להגיע למסקנה ממשית באשר לייחוס החלק המכריע של השימוש בטנדרים לשימוש עסקי. גם האפשרות התיאורטית לעשות שימוש בטנדרים באופן חריג לצרכים פרטיים, לא הצדיקה אי קביעת חלק יחסי.
- 2.4 נקבע כי, גם אם לא ניתן לקבל את הטענה בדבר שימוש עסקי של 100%, הרי שניתן לקבוע חלק יחסי של שימוש עיקרי בנכס לצרכי העסק, בשיעור של 90%, ולהתיר את הניכוי בהתאם.
- 2.5 הערעור התקבל באופן חלקי.

3. הפרשי הצמדה וריבית - שטר הון

הנושא: חיוב במע"מ בגין הפרשי הצמדה וריבית על סכומים שנרשמו בשטרי הון

מספר תיק: ע"א 2082/03.

המערער: אקדמון ההוצאה לאור.

המשיב: מנהל מס ערך מוסף ירושלים.

1. עובדות המקרה:

- 1.1 המערערת הינה עמותה שתבריה הם אגודת הסטודנטים והאוניברסיטה העברית בירושלים, והרשומה כעוסק מורשה לפי חוק מע"מ (להלן-"החוק").
- 1.2 הערעור נסוב על חיובה של המערערת במע"מ על הפרשי הצמדה וריבית בגין סכומים שנרשמו בשטרי הון שהונפקו על ידה לאוניברסיטה העברית.
- 1.3 על פי הסכם מסגרת לשימוש בנדל"ן בין המערערת לאוניברסיטה, סכומים אלו היוו תמורה לשימוש המערערת בנדל"ן של האוניברסיטה ולשירותי אחזקה שניתנו לה על-ידי האוניברסיטה.
- 1.4 על פי האמור בשטרי ההון, פירעונם הינו במועד פירוק המערערת, ולאחר התשלום לכל הנושים, וסכומם לא יישא ריבית או הפרשי הצמדה.
- 1.5 לטענת המשיב, כל שטר הון מהווה הלוואה ללא ריבית והצמדה, והחיסכון לעניין הריבית וההצמדה הוא "תמורה, תמיכה או סיוע אחר", שהעניקה האוניברסיטה למערערת, אשר לפי סעיף 12(א) לחוק יש להחשיבם כחלק ממחיר עסקאות המערערת ולגבות מס בהתאם.
- 1.6 המערערת טוענת, כי שטרי ההון שהונפקו לאוניברסיטה זהים כלכלית ומהותית להון מניות בחברה, ולכן אין לחייב את שחיקתם (הרעיונית) של השטרות במע"מ. לחלופין טוענת המערערת, כי מדובר בעסקה של שכירות מקרקעין ולא ב"תרומה, תמיכה או סיוע", ועל כן לא חל סעיף 12(א) לחוק.

2. פסק הדין:

- 2.1 הפטור מהפרשי הצמדה וריבית שניתן בשטרי ההון, כמתואר לעיל, הוא בגדר טובת הנאה בעלת ערך כלכלי ונתינתו ע"י האוניברסיטה למערערת נכנסת, על פי המשמעות הלשונית הרגילה של המונחים, לגדר "תרומה, תמיכה או סיוע אחר".
- 2.2 טענת המערערת, לפיה מדובר בהשקעה הונית, אף אילו הוכחה, אין בה די, לאור קביעות בית המשפט העליון בשורה של פסקי דין, לפיהן סעיף 12 לחוק "חל גם על תשלומי תמיכה שקיבל עוסק שלא לצורך ייצור הכנסה אלא במישור ההוני או למטרה שאיננה מסחרית".
- 2.3 בהמ"ש ציין כי הגדרת "שטרי הון" אינה מופיעה בחוק מע"מ כמו גם בחוק ניירות ערך, ויחד עם זאת, לשון ההגדרות בחוק אינה גורעת שטרי הון מתחום חלותו. שכן על פי מהות שטרי החוב, נראה כי מדובר בזכות לפירעון מהתאגיד ולא בזכות בתאגיד.

- 2.4 הטענה שיש להשוות בין השקעה במניות להשקעה בגוף אחר שאין לו מניות (כגון העמותה בה עסקינן) מקובלת על בית המשפט, אולם לא ניתן להגיע לתוצאה המכירה בכך ללא שינוי בחקיקה.
- 2.5 הפרשנות הרחבה של סעיף 12 לחוק, כפי שנקבעה בפסיקה, אינה מבחינה בין תקבולים הוניים לפירותיים ועל כן יחול על המערערת החיוב במס על הפרשי ההצמדה והריבית האמורים.
- 2.6 אף במישור המהותי לא הוכיחה המערערת, כי אין מדובר בהלוואה אלא בהשקעה. לעניין זה, אין די בקיומו של הקשר הקרוב בין האוניברסיטה למערערת, בעובדה ששטר ההון אינו יכול לעמוד לפירעון לפי דרישת האוניברסיטה ובעובדה ששטר ההון אינו נושא ריבית.
- 2.7 טענתה החלופית של המערערת, לפיה מדובר בעסקת שכירות, "עסקת אקראי", שעניינה השכרת המקרקעין למערערת, לא נבחנה לגופה, מחמת חלוף המועד להוצאת חשבונית בגין עסקה כאמור.
- 2.8 הערעור נדחה.

4. מס בולים בגין הקצאת מניות

הנושא: ביטול שומת מס בולים בגין דו"ח הקצאת מניות בחברה ציבורית

מספר תיק: ע"א 1019/05.

המערערות: שופינג קום בע"מ.

המשיב: מנהל המכס והבלו.

1. עובדות המקרה:

- 1.1 המערערות היא חברה ציבורית אשר התאגדה כדין בישראל בשנת 1997 ועיסוקה, בין היתר, ניהול אתר המרכז מידע לגבי קניות באינטרנט.
- 1.2 ביום 26.10.2004 הונפקה החברה בנאסד"ק בניו יורק, ומניותיה נסחרות בבורסה זו בלבד. ביום 29.10.2004 בוצעה הקצאת המניות בפועל בהתאם להנפקה.
- 1.3 המבקשת המציאה לרשם החברות דו"ח על הקצאת המניות, אך הרשם סירב לקבל את הדו"ח ולרשום את ההקצאה, מחמת העדר ביול לפי חוק מס בולים.
- 1.4 המערערות פנתה למשיב שיאשר שדו"ח ההקצאה אינו חייב בביול, אך המשיב שם כאמור את מס הבולים שעל החברה לשלם בגין דו"ח הקצאת המניות בסך של 4,521,170 ש"ח.

2. פסק הדין:

- 2.1 סעיף 11(א) לתוספת א' לחוק מס בולים קובע חבות במס בולים לגבי דו"ח על הקצאת מניות, כאמור בסעיף 93 לפקודת החברות שהוחלף בסעיף 130 לפקודת החברות [נוסח חדש].
- 2.2 שני הסעיפים הנ"ל החילו את החובה להגיש דו"ח בגין הקצאת מניות, הן על חברות פרטיות והן על חברות ציבוריות מכל סוג - בין כאלה שניירות הערך שלהן נסחרו בישראל ובין כאלה שניירות הערך שלהן נסחרו בחו"ל.
- 2.3 הוראת סעיף 130 עצמה, אשר התייחסה כאמור לחברות מכל הסוגים, הוחלפה ע"י הוראת סעיף 292 לחוק החברות המחייבת רק חברה פרטית להגיש לרשם החברות דו"ח הקצאה.
- 2.4 כמו כן, אין לראות בסעיף 365(א) לחוק החברות כמקור להחלת חבות המס במקרה זה. הסעיף קובע כי חברה ציבורית שמניותיה הוצעו לציבור בחו"ל תגיש לרשם החברות דו"ח כאילו היא חברה פרטית.
- 2.5 הערעור התקבל.

5. מבחן הנהנה העיקרי

הנושא: מס ערך מוסף בשיעור מלא על שירות מידע קולי באמצעות שיחות בינלאומית

מספר תיק: ע"א 1025/01.

המערערות: טלמנג' ניהול ויעוץ בע"מ ואח'.

המשיב: מע"מ גוש דן.

1. עובדות המקרה:

1.1 המערערות, חברות הרשומות בישראל, סיפקו שירותים טכניים, שרותי מידע ואספקת ידע לחברות תקשורת זרות (להלן-"החברות הזרות").

1.2 לחברות הזרות מרכזי מידע קוליים המספקים שרותי מידע בשפות שונות למספר רב של מדינות, ולשם הקמת המרכזים הן רוכשות שירותים מספקי מידע ותוכנה בעולם. הלקוחות הפוטנציאליים בנושא קבלת שרותי המידע, הם בעלי מכשירי הטלפון בכל העולם המחייגים למדינות בהן פועלות החברות הזרות.

1.3 התמורה שקיבלו המערערות מהחברות הזרות נגזרה מכמות השיחות שנכנסו לאותן מדינות כתוצאה משימוש במערכות שסיפקו המערערות, ובגין תמורה זו הוציאו המערערות לחברות הזרות חשבוניות מס בשיעור אפס, בהתאם לסעיף 30(א) לחוק מע"מ (לפני תיקון 23 לחוק).

1.4 המערערות טענו, כי המשיב אישר להן את דרך פעולתן זו ולכן הוא מנוע מלטעון אחרת כעת.

1.5 המשיב טען, כי למעשה השירות שסיפקו המערערות ניתן לתושבי ישראל בישראל, אשר התקשרו למספרי הטלפון שהופיעו במודעות שפרסמו המערערות וקיבלו את המידע המבוקש. כך שהלקוח הישראלי יוצר בסופו של דבר קשר עם מערכת מענה קולי או אנושי הממוקמת בישראל במשרדי המערערות ואשר מספקות את השרות של השיחה. יוצא איפוא, כי החברות הזרות מהוות למעשה רק תחנת ממסר לניתוב השיחות וצינור הגבייה שדרכו מועברים הכספים המשולמים על ידי הצרכן הישראלי.

1.6 המשיב הוציא למערערות שומות לפיהן השירותים שניתנו חייבים במס בשיעור מלא, הן משום שהחברות הזרות היו חייבות במתן הודעה לפי סעיף 60, ולכן אינן מהוות "תושב חוץ" כהגדרתו לפני תיקון 23 לחוק מע"מ, הן מאחר והשירות ניתן בפועל לתושב ישראל בישראל, והן מאחר והנכס לגביו ניתן השירות נמצא בישראל.

2. פסק הדין:

2.1 החברות הזרות אינן חייבות במתן הודעה על פי סעיף 60 לחוק, שכן אמנם מדובר ב"חייב במס" אולם לא ניתן לומר שיש לו עסקים או פעילות גם בישראל. מכאן, שהחברות הזרות אכן עונות להגדרת "תושב חוץ" כפי שהופיעה בסעיף 30(א)(2) לחוק מע"מ כנוסחו לפני התיקון.

- 2.2 בחינת הסכמי ההתקשרות בין המערערות לחברות הזרות מעלה כי השירות המהותי הוא מתן שירותי המידע למטלפנים, וכי תפקידן של החברות הזרות הוא מתן שירותי תקשורת בלבד באמצעות המפעיל הבינלאומי בישראל.
- 2.3 יתר על כן, העובדה כי אין כל קשר בין התשלום לבין תוכן המידע המסופק על ידי המערערות, מלמדת על כך שהנהנה העיקרי מהשירות הוא אותו מתקשר ישראלי המעוניין לעשות שימוש במידע. כאשר תפקידן של החברות הזרות מסתכם כמתואר בסעיף שלעיל.
- 2.4 לפיכך, יש לראות את העסקה כמתן שירות בפועל לתושב ישראל בישראל, ולכן חל החריג הקבוע בסיפא של סעיף 30(א)(5) לחוק.
- 2.5 עוד קובע בהמ"ש כי טענת המשיב בדבר קיומו של נכס בישראל לא הוכחה ולא ניתן לבסס עליה את השומה, וכי יש לדחות את טענת המערערות בדבר התקיימות סעיף 30(א)(7) לחוק ואת הטענה בדבר כפל מס.
- 2.6 הערעור נדחה.

הערה:

למן תיקון 23 לחוק מע"מ, אין משמעות לסוגיית הנהנה העיקרי בהתאם לעמדת רשות המיסים. הואיל, ובהתאם לעמדת רשות המיסים, כאשר תושב ישראל צד לשירות (במישרין או בעקיפין וגם אם הקשר אינו מהותי) העסקה תתחייב במע"מ.

ג. מיסוי מקרקעין²¹

1. ההבחנה בין מכר של זכות במקרקעין ושירותי בנייה

הנושא: שירותי בנייה או מכירת זכות במקרקעין?

מספר תיק: ע"א 4071/02.

המעוררים: קיבוץ מפלסים ואח'.

המשיב: מנהל משרד מיסוי מקרקעין, באר-שבע.

1. עובדות המקרה:

1.1 קיבוץ מפלסים (להלן-"הקיבוץ") התקשר עם מינהל מקרקעי ישראל בחוזה חכירה לפיו הוענקו לקיבוץ זכויות חכירה לדורות לצורך התיישבות חקלאית. הקיבוץ החליט לממש את אפשרות ההרחבה שניתנה לו על פי החלטה 737 (שניתנה לישובים חקלאיים) וביום 10.6.1998 התקשר בחוזה עם קבלן במטרה להקים שכונה קהילתית בצמוד לקיבוץ, על משבצת הקרקע שהוכרה לו.

1.2 עסקת ההתקשרות בין הצדדים לא דווחה למשיב, הואיל ולהנחת דעתם אין מדובר במכירת "זכות במקרקעין", אלא בחוזה למתן שרותי בנייה בלבד.

1.3 לעומת זאת, סבור המשיב כי המדובר במכירת "זכות במקרקעין" כמשמעותה בחוק מיסוי מקרקעין (להלן-"החוק") ועל כן נערכו למעוררים שומות מס שבח ומס רכישה.

1.4 המעוררים חלקו על דעתו של המשיב וטענו כי אין מדובר במכירת "זכות במקרקעין" כהגדרתה בחוק וכי החוזה בין הצדדים מהווה במהותו עסקת שרותי בנייה ותו לא. מה גם שהחוזה דיבר מפורשות על כך שעניינו בהזמנת שרותי בנייה ועל כך שלא מוענקות לקבלן כל זכויות במקרקעין על פיו.

1.5 לחיזוק טענתו של המשיב, טען כי לאור העובדה שהצדדים הפכו לשותפים ברווחי הפרויקט, מדובר בהעברת זכות חכירה מן המינהל, הבאה בגדר החלופה השנייה של הגדרת מכירת "זכות במקרקעין" בחוק.

2. פסק הדין:

2.1 הואיל ונסיבות המקרה מראות כי בשום שלב לא העביר הקיבוץ את זכותו לקבלת חכירה מכוח חוזה החכירה לקבלן, וכן החלופה השנייה להגדרת "זכות מכירה במקרקעין" בחוק מתייחסת להעברתה של זכות לקבלת זכות במקרקעין, הרי שאין מדובר במכירת "זכות במקרקעין" כהגדרתה בחוק. יתרה מכך, במידה ומתבטל אחד מהסכמי הפיתוח מכל סיבה שהיא, שב המגרש הספציפי להיות חלק ממשבצת הקרקע של הקיבוץ.

2.2 הערעור התקבל.

²¹ ראה גם פס"ד פוליטי בפרק א': מיסים -עדכונים וחיידושים.

2. סבירות ניכוי הוצאות

הנושא: סבירות הוצאות שכר טרחה בקשר לעסקת מקרקעין

מספר תיק: ו"ע 1026/00.

העוררים: גבריאל מרדכי ואח'.

המשיב: מנהל מס שבח מקרקעין, ירושלים.

1. עובדות המקרה:

- 1.1 העוררים היו שותפים בבעלות על קרקע ומכרו את זכויותיהם בקרקע במסגרת עסקת קומבינציה.
- 1.2 העוררים השיגו על השומות שהוצאו להם. ההשגה התמקדה בשיעור ניכוי הוצאות שכר טרחת עורך דין הכרוכות בעסקה.
- 1.3 לאחר מספר השגות לעניין השומות, החליט המשיב, להתיר לחברה את ההוצאה בשיעור של 8% משווי העסקה בתוספת מע"מ.
- 1.4 גם בקשר להחלטה זו אין העוררים מסכימים, שכן טענתם, על המשיב להכיר בכל ההוצאות שהוצאו בפועל, בגין שכר טרחת עורך דין, אשר הוכח תשלומם והוצאות אלו היו בשיעור גבוה של 55% משווי העסקה.

2. פסיקת ועדת הערר:

- 2.1 סעיף 39(7) לחוק מיסוי מקרקעין קובע הוראה מפורשת להוצאה של שכר טרחת עורך דין המותרת בניכוי. הסעיף קובע את **מבחן הסבירות** לצורך ניכוי הוצאה ואינו קובע את הסכום או את האחוז מהשווי של העסקה, כהוצאה מוכרת.
- 2.2 במקרה דנן, ההוצאה שהעוררים מבקשים להתיר, היא חריגה מבחינת היקפה וגם שיעורה. יתר על כן, במקרים מסוימים ההוצאה אף אינה קשורה לעבודתו הרגילה והמקובלת של עורך דין.
- 2.3 עצם העובדה שהעוררים רצו לשלם לעורך דינם שכר טרחה המתבטא ביותר ממחצית השווי של העסקה, אינו מחייב את התרת מלוא סכום ההוצאה, אף אם הוכח שההוצאה שולמה.
- 2.4 במקרה זה, מדובר בעסקה מורכבת שנדרשו לטיפול המשפטי בה שניים. עם זאת, לא כל הפעולות שעשו באי-כוח העוררים הן פעולות משפטיות שבגדר עיסוקו של עורך דין. כמו כן, היחסים שבין העוררים, שאינם מתגוררים בישראל, לבין עורכי דינם, היו יחסים מיוחדים.
- 2.5 לאור כל האמור, יש להעמיד את ההוצאה לשכר טרחת עורך דין על כ-10% משווי העסקה, לפי חלקם של העוררים.
- 2.6 הערר התקבל באופן חלקי.

3. אגודה שיתופית

הנושא: זכאות אגודה שיתופית לפטור ממס שבח

מספר תיק: ע"א 1002/05.

המערערות: מזור – מושב עובדים להתיישבות שיתופית בע"מ.

המשיב: מנהל מיסוי מקרקעין, רחובות.

1. עובדות המקרה:

- 1.1 בהתאם להוראה שבסעיף 72 לחוק מיסוי מקרקעין, מכירה של זכות במקרקעין על ידי רשות מקומית פטורה ממס שבח.
- 1.2 בהתאם להוראה שלעיל, ביקשה המערערות פטור ממס שבח על מכירת 7 מגרשים לרוכשים שונים. המשיב התנגד לבקשה זו.
- 1.3 גם ועדת הערר דחתה את בקשתה של המערערות, בנימוק כי המערערות לא הצליחה להוכיח שפעלה בעסקאות אלה באחת מהפונקציות המוניציפאליות שלה וכי הזכויות במקרקעין באו לה שלא תחת "כובעה" המוניציפאלי.

2. פסק הדין:

- 2.1 ממצא עובדתי שעליו לא ניתן לערער לבית המשפט העליון הוא – כי הזכויות במקרקעין נשוא עסקאות המכר היו שייכות לאגודה השיתופית וכי היא זו שהתקשרה באותן עסקאות עם הרוכשים.
- 2.2 אמנם, המכירה בוצעה על ידי חברי ועד ההנהלה של האגודה השיתופית ואין כל מקום לייחסה לוועד המוניציפאלי רק בשל הזהות הפרסונאלית בין שני הגופים הללו. יתרה מכך, לא הוכח שכספי התמורה שימשו לטובת כלל תושבי המושב (שיכול לשמש אינדיקציה להתקשרות הוועד בעסקה מסוימת), ולכן אין המערערות זכאית לפטור הקבוע בחוק.
- 2.3 הערעור נדחה.

4. אי מימוש אופציית חכירה ומס רכישה

הנושא: זכאות להחזר מס רכישה כתוצאה מאי מימוש אופציה להארכת חכירה.

מספר תיק: ו"ע 1363/03.

העוררת: בזק החברה הישראלית לתקשורת בע"מ.

המשיב: מס שבח, רחובות.

1. עובדות המקרה:

- 1.1 בשנת 1990, חתמה העוררת על הסכם שכירות לתקופה של 9 שנים ו-11 חודשים, החל מיום סיום הקמת הבניין ומסירתו לעוררת.
- 1.2 במחצית השנייה של שנת 1993, נחתמה תוספת להסכם שלעיל, המעניקה לעוררת שתי אופציות לשתי תקופות להארכת השכירות, ובסה"כ זכות חכירה ל-30 שנה, מתוכן כעשר שנים בפועל ("תקופת השכירות העיקרית") ועוד כעשרים שנה בכוח.
- 1.3 הואיל ותקופת השכירות, יחד עם האופציות, עלתה על עשר שנים, העוררת דיווחה אודות השכירות (כעסקה הונית).
- 1.4 בתום תקופת השכירות העיקרית, החזירה העוררת את החזקה בנכס למשכירה וזאת ללא מימוש האופציות שהוענקו לה. בעקבות זאת פנתה העוררת למשיב בבקשה שיוחזר לה מלוא מס הרכישה ששולם על ידה בתוספת הפרשי הצמדה וריבית כחוק. בקשת העוררת נדחתה.

2. פסיקת ועדת הערר:

- 2.1 הועדה קבעה כי, בחינת מהות "הזכות במקרקעין" תיבחן במועד עריכת ההסכם ו/או ההסכמים ולא במועד מאוחר יותר.
- 2.2 כמו כן, ההחלטה שלא לממש את האופציה אינה משנה את "הזכות במקרקעין" שנרכשה כבר בידי העוררת היות והגדרת "חכירה לתקופה" מתייחסת אל התקופה המרבית שאליה יכולה החכירה להגיע, שהרי בסיס המס כולל בחובו, מראש, את שני המקרים של מימוש או אי מימוש האופציה.
- 2.3 במקרה דנן, אין ספק כי העוררת רכשה זכות חכירה בפועל לכעשר שנים ועוד שתי אופציות לשתי תקופות, ובסה"כ זכות חכירה ל-30 שנה.
- 2.4 כמו כן "ביטול" במובן של סעיף 102 לחוק המיסוי היה קורה אילו בוטל הסכם האופציה עצמו או הסכם החכירה ביטול אמיתי – כי אז אופציה שבוטלה כאמור לא תיכלל בבסיס המס. ואילו אופציה שניתן לבחור אם לממשה או לא, תיכלל בבסיס המס.
- 2.5 הערר נדחה.

5. רכישת דירת מגורים יחידה

הנושא: מס רכישה מופחת ברכישת דירת מגורים יחידה.

מספר תיק: ו"ע 1013/05.

העורר: קידן אריה.

המשיב: מנהל מס שבח תל-אביב.

1. עובדות המקרה:

1.1 לכל אחד מהעורר ורעייתו דירה קודמת בבעלותו המלאה והבלעדית מלפני הנישואין (דבר אשר סוכם במסגרת הסכם ממון שנחתם סמוך לנישואין). כמו כן, לעורר דירה נוספת מלפני הנישואין, אשר לגביה סוכם כי היא תיועד למגוריהם ושניהם יישאו במשכנתא ("דירה משותפת").

1.2 במהלך השנים, נמכרה הדירה המשותפת ובני הזוג עברו לגור בדירת האישה. מספר שנים לאחר מכן, רכש העורר דירת מגורים.

1.3 הואיל ולטענת העורר, הדירה שנרכשה מהווה את דירתו היחידה, ביקש העורר לשלם מס רכישה מופחת.

1.4 המשיב דחה בקשה זו בטענה כי מס רכישה מופחת חל כאשר יחיד רוכש דירת מגורים וזו דירתו היחידה.

2. פסיקת ועדת הערר:

2.1 סעיף 9 לחוק מיסוי מקרקעין מעניק שיעור מס רכישה מופחת ליחיד ברכישת דירת מגורים יחידה או בחילופה (תוך פרק זמן הקצוב בחוק) של דירת מגורים כאמור.

2.2 ועדת הערר קבעה כי במקרה הנדון, ישנה תחולה להלכת פלם²² אשר דנה בבני זוג שרכשו דירת מגורים, כשלאחד מהם דירה קודמת מלפני הנישואין אשר נשארה בבעלותו המלאה והבלבדית, והקובעת כי בן הזוג השני זכאי למס רכישה מופחת הניתן לרוכש "דירה יחידה", כאשר החוק קובע שייראו רוכש ובן זוגו כרוכש אחד.

2.3 לדעת הועדה קיימות שתי תכליות להלכת פלם: האחת, תכלית אנטי-תכנונית בדרך של רכישת מספר דירות מגורים שייחוסו לבני המשפחה השונים על מנת ליהנות משיעור מס מופחת המוענק ל"דירה יחידה". בהתאם לתכלית זו, אין להחיל את ההוראה על דירה שנרכשה בטרם הנישואין מאחר ובמועד זה אין חשש לתכנון מס בלתי לגיטימי היות ועדיין אין בני משפחה והרוכש הוא רוכש יחיד ורכישת הדירה מיוחסת לו. ואילו התכלית השנייה הינה תכלית כלכלית-סוציאלית המתייחסת למשפחה כתא משפחתי אחד אשר מוענק לו הקלה במס רכישה בעת רכישת דירה יחידה במשאביו המצומצמים.

²² ע"א 3185/03 מנהל מס שבח נ' פלם.

- 2.4** בהתאם להגדרת "תא משפחתי" כמצוין בסעיף 9 לחוק הקובעת כי "רואים רוכש ובן זוגו וכל ילדיהם שטרם מלאו להם 18 שנים, כרוכש אחד לעניין ההטבה בשיעור מס הרכישה, אלא אם כן מתגורר בן הזוג דרך קבע בנפרד או שהילד הוא נשוי", יש לראות את המגורים המשותפים כמגורי "התא המשפחתי" באותה דירה.
- 2.5** לאור האמור לעיל, קבעה הועדה כי כיוון שהדירה החדשה תשמש למגורי התא המשפחתי בכללותו, על אף רישומה הנפרד על שם העורר, **יש לזכות את העורר בחישוב מועדף לעניין מס הרכישה רק באשר למחצית הדירה.**
- 2.6** הערר התקבל בחלקו.

פרק ב:

חשבונאות

ושוק ההון

מאמרים, עדכונים וחידושים

א. חשבונאות

1. היערכות לקראת אימוץ התקינה הבינלאומית

כידוע, בהתאם לתקן חשבונאות מס' 29 בדבר אימוץ תקני דיווח כספי בינלאומיים (להלן: "תקן מס' 29"), ישויות אשר כפופות לחוק ניירות ערך, השתכ"ח-1968 ומחויבות לדווח על פי תקנותיו,²³ נדרשות לערוך את דוחותיהן הכספיים לפי תקני חשבונאות ודיווח בינלאומיים (להלן: "IFRS")²⁴ לתקופות המתחילות מיום 1 בינואר 2008.²⁵ המוסד הישראלי לתקינה בחשבונאות מעודד אימוץ מוקדם של החלטה זו.

בדוחות הכספיים הראשונים שיוצגו על פי התקינה הבינלאומית (לכל המאוחר, דוחות כספיים לרבעון הראשון של שנת 2008) נדרש להציג מספרי השוואה בהתאם לתקינה הבינלאומית. בכדי להקל על המעבר, נדרש להציג מספרי השוואה לשנה אחת בלבד. הקלה זו עוגנה במסגרת תיקון לתקנות ניירות ערך.

המעבר לדיווח על פי תקני IFRS ייעשה בהתאם להוראות תקן דיווח כספי מס' 1 (IFRS) בדבר אימוץ לראשונה של תקני IFRS ותקן חשבונאות מס' 29 של המוסד הישראלי לתקינה בחשבונאות. בהתאם ל- IFRS 1 המעבר לתקינה הבינלאומית, ככלל, יבוצע בדרך של **יישום למפרע**. לאמור, במאזן הפתיחה (ליום 1 בינואר 2007) יש ליישם למפרע את תקני ה- IFRS שבתוקף ליום 31 בדצמבר 2008. לעניין זה יש לציין כדלהלן:

(א) IFRS 1 גובר על הוראות המעבר שנקבעו בתקני הדיווח הבינלאומיים ובתקני החשבונאות של המוסד הישראלי לתקינה בחשבונאות,

(ב) IFRS 1 קובע 12 נושאים לגביהם לא חלה חובת יישום למפרע (הקלות).

כפועל יוצא, אימוץ התקינה הבינלאומית מחייב היערכות מיידיית בנושאים מסוימים, אם בכדי ליהנות מההקלות, אם לצורך המעבר מבסיסי מדידה שונים, ואם לעניין הסיווג ההצגה והמדידה של פריטי הדוחות הכספיים.

²³ ככלל, חברות אשר ניירות הערך שלהן מצויים בתהליך רישום למסחר בבורסה לניירות ערך או שניירות הערך שלהן הוצעו לציבור על פי תשקיף כל עוד הם מצויים בידי הציבור.

²⁴ המונח IFRS כולל, לעניין רשימה זו, תקני דיווח כספי בינלאומיים (IFRS), תקני חשבונאות בינלאומיים (IAS) והבהרות להם.

²⁵ חברות פרטיות וישויות עליהן חל הסדר ה"רישום הכפול" (ואשר דוחותיהן הכספיים אינם ערוכים על פי כללי חשבונאות מקובלים בישראל) אינן נדרשות לאמץ את התקינה הבינלאומית. ישויות כאמור רשאיות לאמץ את התקינה הבינלאומית החל מהדוחות הכספיים המתפרסמים לאחר 31 ביולי 2006.

להלן עיקרי הנושאים הדורשים היערכות מיידית ליום המעבר (1 בינואר 2007):²⁶

א. נדלין להשקעה²⁷

בהתאם לתקן חשבונאות בינלאומי מס' 40 (IAS) בדבר נדלין להשקעה, ניתן להציג נדלין להשקעה לפי שיטת העלות או לפי שיטת השווי ההוגן. בהתאם לשיטת השווי ההוגן, נדלין להשקעה יוצג לפי שווי הוגן וההפרשים ייזקפו לדוח רווח והפסד. בהתאם לשיטת העלות, נדלין להשקעה יוצג לפי עלות, בניכוי פחת נצבר והפרשה לירידת ערך. ישות אשר בוחרת ליישם את שיטת העלות נדרשת לכלול מידע בדבר השווי ההוגן של הנדלין המניב.

ישות אשר בחרה במודל השווי ההוגן למדידת נדלין להשקעה נדרשת לזקוף במועד המעבר את הרווח שנצבר עד למועד זה לעודפים. כפועל יוצא, ישויות כאמור נדרשות לבצע הערכת שווי של הנדלין להשקעה למועד המעבר.

ב. רכוש קבוע

בהתאם ל-IFRS1, חברה רשאית לבחור למועד המעבר (1 בינואר 2007) בין מדידת רכוש קבוע לפי שיטת העלות (העלות תקבע בהתאם לעקרונות התקינה הבינלאומית) לבין מדידה לפי שווי הוגן, אשר ייחשב כעלות הנכס. חברה אשר בוחרת בשווי הוגן כעלות נחשבת נדרשת להערכת שווי של הרכוש הקבוע למועד המעבר. כך גם לגבי חברה אשר בחרה במודל הערכה מחדש כבסיס המדידה של הרכוש הקבוע, בהתאם לתקן חשבונאות מס' 27.²⁸

בהתאם לתקן בינלאומי 16 (IAS) (כמו גם תקן חשבונאות מס' 27, שתחילתו מיום 1 בינואר 2007) ישויות נדרשות לבחון האם רכוש קבוע כולל מספר רכיבים נפרדים, אשר הפחתתם בשיטות שונות או לתקופות שונות נאותה יותר. אם כן, יש להפחית כל רכיב בנפרד ובהתאם תקבע העלות המופחתת של הנכס. כפועל יוצא, ישויות נדרשות לפצל רכוש קבוע לרכיבים וקביעת שיעור פחת לכל רכיב בנפרד. במידה וישות בחרה בהקלה למועד המעבר (לעניין העלות הנחשבת) נדרש הפיצול לרכיבים רק ממועד המעבר. אחרת, נדרש ליישם את הפיצול למפרע.

ג. עסקאות תשלום מבוסס מניות

בהתאם להוראות המעבר של תקן 24 של המוסד הישראלי לתקינה בחשבונאות²⁹ בדבר תשלום מבוסס מניות ("תקן 24") יש ליישם את הוראות התקן לגבי מכשירים הוניים שהוענקו למן 15 במרץ 2005 וטרם הבשילו למועד התחילה של תקן 24 (1 בינואר 2006).

²⁶ רשימה זו אינו עוסקת בהיערכות הנדרשת על ידי ישויות אשר בחרו באימוץ מוקדם של התקינה הבינלאומית.
²⁷ נדלין להשקעה מוגדר כנדלין המוחזק לצורך הפקת הכנסות שכירות או לשם עליית ערך הונתי, ושלא לצורך: (א) שימוש בייצור או הספקת סחורות או שירותים או למטרות מנהליות, או (ב) מכירה במהלך העסקים הרגיל.
²⁸ ראה גם להלן, הצעה לתיקון תקן 27 בדבר רכוש קבוע.
²⁹ סעיף 53 לתקן 24.

לעומת זאת, במסגרת IFRS 1 נקבע כי יש ליישם למפרע את הוראות IFRS 2 לגבי מכשירים הוניים שהוענקו לאחר ה- 7 בנובמבר 2002 ואשר טרם הבשילו למועד המעבר (31 בדצמבר 2006), באמצעות התאמת יתרת העודפים.

ד. היוון עלויות פיתוח

בהתאם לפרקטיקה בישראל, המבוססת על התקינה האמריקנית, עלויות מחקר ופיתוח עצמי על פי רוב נזקפות מיידית כהוצאה בדוח רווח והפסד. בהתאם לתקן בינלאומי 38 (IAS) בדבר נכסים בלתי מוחשיים ניתן בהתקיים תנאים מסוימים להוון עלויות פיתוח (עלויות מחקר יזקפו בכל מקרה מיידית לדוח רווח והפסד).

כפועל יוצא, ישויות נדרשות לבחון למועד המעבר האם עלויות פיתוח שנוקפו בעבר לרווח והפסד (בהתאם לכללים הנהוגים בישראל) ניתנות להכרה כנכס (להיוון) בהתאם לתקינה הבינלאומית.

ה. הטבות לעובדים לאחר העסקה

בהתאם לתקינה הבינלאומית, תקן בינלאומי מס' 19 (IAS), הטבות לאחר העסקה ימדדו בהתאם לאופי תוכנית הפרישה. אם לישות אין מחויבות לשלם לתוכנית מעבר לסכומים השוטפים (במידה ולא הצטברו בתוכנית הסכומים הנדרשים לכיסוי ההטבות להן זכאי העובד) ההפקדות לתוכניות יוכרו כהוצאה במועד ההפקדה, במקביל לתקופת העבודה (תוכנית הפקדה מוגדרת).

אחרת, תוכר התחייבות המבוססת, בין היתר, על הערך הנוכחי של המחויבות ובתוספת (ניכוי) רווחים (הפסדים) אקטואריים. מיתרת ההתחייבות ינוכה השווי ההוגן של נכסי התוכנית ליום המאזן (תוכנית הטבה מוגדרת).

תוכנית הטבה מוגדרת מחייבת שימוש בהערכות אקטואריות. כפועל יוצא, ישויות נדרשות במועד המעבר לקבוע את ההתחייבויות והנכסים בגין הטבות לאחר העסקה (כגון, פיצויי פיטורים), בהתאם להערכות אקטואר, בתוכנית הטבה מוגדרת.

האמור לעיל מתייחס לפיצויי פיטורים והטבות אחרות לזמן ארוך.

ו. הפרשות והתחייבויות תלויות

בהתאם לתקן בינלאומי מס' 37 (IAS) בדבר הפרשות התחייבויות תלויות ונכסים תלויים ("IAS 37"), רק במקרים נדירים ביותר (extremely rare cases) לא ניתן לאמוד את סכום ההפרשה. קביעה זו אינה מקובלת כיום בישראל. כמו כן, בהתאם ל-IAS37 הפרשה תימדד על פי הסכום אותו תהיה מוכנה הישות לשלם לצד ג' בכדי לסלק את המחויבות ובהתחשב בערך הזמן.

כפועל יוצא, למועד המעבר נדרשות ישויות לבחון מחדש את ההכרה והמדידה של מחויבויות בהתבסס, בין היתר, על חוות דעת יועציה המשפטיים.

ז. **ירידת ערך מוניטין ונכסים בלתי מוחשיים בעלי אורך חיים שימושיים בלתי מוגדר**
תקן חשבונאות מס' 20 (מחודש) (להלן: "תקן 20"),³⁰ קובע כי מוניטין ונכסים בלתי מוחשיים בעלי אורך חיים בלתי מוגדר לא יופחתו באופן שיטתי. לגבי נכסים כאמור יש לבחון **ירידת ערך אחת מדי שנה לפחות** (גם אם לא קיימים סממנים לירידת ערך).

בהתאם ל- IFRS 1 ותקן 20, נדרש תאגיד ביום המעבר (1 בינואר 2007) לבחון ירידת ערך של נכסים כאמור, גם אם נערכה בחינה כאמור במהלך שנת 2006.

ח. ייעוד מכשיר פיננסי ואיסוף מידע

בהתאם לתקן בינלאומי 39 בדבר מכשירים פיננסיים: הכרה ומדידה (להלן: "IAS 39") יש ליעד נכס פיננסי במועד ההכרה הראשוני, כזמין למכירה או כמכשיר פיננסי הנמדד בשווי הוגן דרך רווח והפסד³¹.

לתאגיד המאמץ לראשונה את התקינה הבינלאומית ניתנה הקלה, כך שהוא רשאי ליעד נכסים פיננסיים לקטגוריות הנ"ל במועד המעבר לתקינה הבינלאומית (ולא במועד ההכרה הראשוני). תאגיד אשר לא ייעד את המכשירים הפיננסיים כאמור עד למועד המעבר, לא יהיה רשאי ליעד EX-POST את המכשיר הפיננסי לקטגוריה של מכשירים פיננסיים הנמדדים לפי שווי הוגן דרך דוח רווח והפסד.

כמו כן, לגבי מכשירים פיננסיים אשר מוצגים לפי שווי הוגן נדרש לשמור מידע בדבר שווים הנאות ליום המעבר, כגון, מחיר בורסה.

ט. תיעוד וייעוד עסקאות גידור

תקן חשבונאות בינלאומי מס' 39 קובע תנאים מחמירים להגדרת עסקה כ"עסקת גידור", לרבות, בחינת אפקטיביות ודרישת תיעוד וייעוד.

בהתאם ל- IFRS 1 עסקה תסווג כ"עסקת גידור" רק אם התקיימו התנאים הנדרשים ונערך הייעוד והתיעוד הנדרש למועד המעבר.

כפועל יוצא, ישויות נדרשות להשלים את דרישות הייעוד והתיעוד בגין עסקאות גידור עד למועד המעבר.

³⁰ תקן 20 (מחודש) הטיפול החשבונאי במוניטין ונכסים בלתי מוחשיים ברכישה של חברה מוחזקת (לרבות רכישה פעילות).

³¹ קטגוריה זו כוללת ניירות ערך המוחזקים למסחר ונגזרים (שאינם מתייחסים לעסקאות גידור).

י. אג"ח להמרה וכתבי אופציה הצמודים למדד או למט"ח

בהתאם לתקן חשבונאות בינלאומי מס' 32 (IAS) בדבר מכשירים פיננסיים: גילוי והצגה, מכשירים פיננסיים מורכבים (כגון, אגרות חוב להמרה) וכתבי אופציה אשר מחיר המימוש או מחיר ההמרה שלהם צמודים (לרבות, למדד המחירים לצרכן או למטבע חוץ) אינם בגדר הון עצמי.

במסגרת הוראות המעבר של תקן חשבונאות 22 של המוסד הישראלי לתקינה בחשבונאות בדבר מכשירים פיננסיים: גילוי והצגה (להלן "תקן 22")³² הוענקה הקלה, לפיה הרכיב ההוני של מכשיר פיננסי מורכב וכתבי אופציה אשר מחיר המימוש (או מחיר ההמרה) שלהם צמודים למדד המחירים לצרכן או למטבע חוץ (ולא לבסיס אחר), יכללו בהון עצמי עד ליום 31 בדצמבר 2007. להקלה הנ"ל משמעות הן לעניין ההצגה והן לעניין המדידה של המכשירים הפיננסיים הנ"ל.

בהתאם ל-IAS39, מכשירים פיננסיים כאמור יסווגו כהתחייבות פיננסית ויימדדו על פי שוויים ההוגן, כאשר ההפרשים בשווי ההוגן ייזקפו לדוח רווח והפסד.

יא. קרנות הון סיכון

כיום הטיפול החשבונאי בהשקעות של קרנות הון סיכון מוסדר בתקן חשבונאות מס' 1 של המוסד הישראלי לתקינה בחשבונאות בדבר קרנות הון סיכון. לעומת זאת, בתקינה הבינלאומית, לא נקבעו כללים ספציפיים לישויות כאמור.

כפועל יוצא, בכדי שהשקעות הון סיכון לא יוצגו על ידי קרנות הון סיכון בהתאם לשיטת השווי המאזני (כאשר קיימת השפעה מהותית) הן נדרשות לייעד את ההשקעה במועד המעבר ככנס פיננסי הנמדד בשווי הוגן דרך רווח והפסד (בהתאם ל-IAS39).

יצוין כי הרשימה הנ"ל אינה ממצה ומפרטת את עיקרי הנושאים לגביהם נדרשת היערכות מוקדמת. ההיערכות הנדרשת בגין נושאים אחרים, כגון, נגזרים משובצים, מימון מחדש ואמות מידה פיננסיות, צירופי עסקים, חכירות ועוד, לא נכללו ברשימה זו.

³² סעיף 98 לתקן 22.

2. אימוץ תקני IFRS בגופים מוסדיים

בחודש ינואר 2007, פרסם אגף שוק ההון במשרד האוצר טיוטת חוזר בעניין "אימוץ תקני דיווח כספי בינלאומיים (IFRS) בגופים מוסדיים". מטרת החוזר להחיל את הוראות תקני הדיווח הכספי הבינלאומיים על הגופים המוסדיים.

טיוטת החוזר הנ"ל פורסמה במסגרת פרסום תקן חשבונאות מס' 29, בחודש יוני 2006, בנוגע לאימוץ תקני דיווח כספי בינלאומיים (IFRS) בישויות הכפופות לחוק ניירות ערך ומדווחות לפיו.

המטרה העיקרית של החוזר בשלב זה היא התחלת ההיערכות בגופים המוסדיים לצורך ישום ההוראות, בדבר אימוץ תקני הדיווח הכספי הבינלאומיים, במועד אחיד עם כלל החברות הציבוריות במשק. נציין כי בדומה לחברות ציבוריות, המעבר לדיווח כספי בינלאומי יבוצע בהתאם להוראות IFRS 1³³. כמו כן, גם גוף מוסדי נדרש, בהתאם לטיוטת החוזר, לכלול מידע בדבר אימוץ התקינה הבינלאומית, הן בדוח הדירקטוריון לשנת 2006 והן בדוח הכספי לשנת 2007.³⁴

בכוונת משרד האוצר להתייחס להוראות הגילוי והדיווח שיחולו במסגרת יישום תקני הדיווח האמורים ולפרסם מתכונת דיווח המתאימה לפעילותם של הגופים המוסדיים. וכן, לבחון השפעת יישום התקנים הבינלאומיים על דרישות ההון המינימאלי הנדרש.

³³ להרחבה בנושא, ראה פרק ב': חשבונאות ושוק ההון – עדכונים וחידושים – "היערכות לקראת אימוץ התקינה הבינלאומית"

³⁴ ראה גם פרק ב': חשבונאות ושוק ההון – עדכונים וחידושים – "גילוי בדוח הדירקטוריון בדבר אימוץ התקינה הבינלאומית".

3. דוחות מתואמים ואימוץ התקינה הבינלאומית

לאחרונה החליט המוסד הישראלי לתקינה בחשבונאות כי המעבר לדיווח כספי לפי תקני דיווח כספי בינלאומי אין בו כדי לשנות את מועד המעבר לעניין ביטול ההתאמה לאינפלציה, כפי שנקבע בתקינה החשבונאית בישראל.

לאור החלטת המוסד הישראלי בדבר אימוץ גורף של התקינה הבינלאומית בישראל נשאלת השאלה, האם מועד המעבר שנקבע בתקן חשבונאות מס' 12 ובתקן חשבונאות מס' 17 של המוסד הישראלי לתקינה בחשבונאות (להלן – "התקינה הישראלית"), הינו המועד הנכון בהתאם לאמור בתקן חשבונאות בינלאומי מס' 29 (IAS).

תקן חשבונאות בינלאומי מס' 29 (IAS) מונה חמישה קריטריונים לסביבה כלכלית היפר-אינפלציונית, כדלהלן:

1. עדיפות לשימור ההון בנכסים לא כספיים או במטבע חוץ יציב.
2. לרוב, אין התייחסות לסכומי כסף במונחים של המטבע המקומי, אלא במונחי מטבע חוץ יציב.
3. מכירות ורכישות באשראי מבוצעות במחירים המפצים על ההפסד הצפוי בכוח הקנייה במשך תקופת האשראי, לרבות בתקופת אשראי קצרה.
4. שיעורי הריבית, שכר העבודה והמחירים צמודים למדד מחירים.
5. שיעור האינפלציה המצטבר במשך שלוש שנים מתקרב ל-100% או עולה על 100%.

התקן קובע כי בהתקיים הקריטריונים הנ"ל יש לדווח בסכומים המותאמים לאינפלציה.

לצורך ההחלטה בדבר הסוגייה שבנדון, ניצבו בפני הוועדה, בין היתר, הנתונים הבאים:

1. מסקירת שיעורי האינפלציה במהלך השנים 1986-2005, לא ניתן להצביע על שנה מסוימת כשנת המעבר מכלכלה היפר-אינפלציונית לכלכלה יציבה.
2. לא היה גוף מקצועי כלשהו שהיה סבור כי נתמלאו התנאים להפסקת ההתאמה לאינפלציה לפני 31 בדצמבר 2003.

לאור האמור לעיל ונתונים נוספים, החליטה הוועדה כי המעבר לדיווח לפי תקני דיווח כספי בינלאומי אין בו כדי לשנות את מועד המעבר לעניין ביטול ההתאמה לאינפלציה, כפי שנקבע בתקינה החשבונאית בישראל. קרי, אין לבטל את ההתאמה של הדוחות הכספיים עד ליום 31 בדצמבר 2003 והדוחות הכספיים המדווחים יהוו בסיס להתאמות הנדרשות לפי תקן דיווח כספי מס' 1 (IFRS).

4. הצעה לתיקון הוראות המעבר בתקן 27 בדבר רכוש קבוע

בחודש ינואר 2007 פרסם המוסד הישראלי לתקינה בחשבונאות הצעה לתקן חשבונאות מס' 28 בדבר תיקון הוראות המעבר בתקן חשבונאות 27 (להלן-"ההצעה"). מטרת ההצעה, לאפשר לחברות המאמצות את התקינה הבינלאומית ואשר בכוונתן לאמץ את ההקלות שנקבעו ב-IFRS 1, לעניין רכוש קבוע, ליישם את ההקלות כבר בדוחות הכספיים לתקופות המתחילות ביום 1 בינואר 2007.

כידוע, בחודש ספטמבר 2006 פורסם תקן חשבונאות מס' 27 (להלן-"תקן 27") בדבר רכוש קבוע אשר חל על דוחות כספיים לתקופות שנתיות המתחילות ביום 1 בינואר 2007 או לאחר מכן. יישומו לראשונה של תקן 27 יהיה בדרך של יישום למפרע, למעט מספר מצומצם של חריגים.³⁵

תקן חשבונאות מס' 29 (להלן-"תקן 29") בדבר אימוץ תקני דיווח כספי בינלאומיים (IFRS), קובע כי חברות ציבוריות יערכו את דוחותיהן הכספיים לפי תקני דיווח כספי בינלאומיים לתקופות המתחילות החל מיום 1 בינואר 2008 (אימוץ מוקדם מומלץ). בהתאם לתקן 29 המעבר ליישום תקני דיווח כספי בינלאומיים יהיה בהתאם להוראות תקן דיווח כספי בינלאומי 1 (IFRS) בדבר אימוץ לראשונה של תקני דיווח כספי בינלאומיים. בהתאם ל-IFRS 1 המעבר לתקינה הבינלאומית, ככלל, יבוצע בדרך של יישום למפרע. אולם, IFRS 1 קובע 12 נושאים לגביהם לא חלה חובת יישום למפרע (הקלות), ביניהם הקלות בנושא הטיפול החשבונאי ברכוש קבוע.

מטרת ההצעה לאמץ את ההקלות שנקבעו ב-IFRS 1, לעניין רכוש קבוע, במסגרת הוראות המעבר של תקן 27.

להלן השינויים בהוראות המעבר כפי שנקבעו בהצעה:

א. חברות שיערכו את דוחותיהן הכספיים לפי תקני דיווח כספיים בינלאומיים החל מיום 1 בינואר 2008, ויחליטו ליישם את ההקלות שנקבעו בתקן IFRS 1 יוכלו ליישם את ההקלות כבר בדוחות הכספיים לתקופות המתחילות ביום 1 בינואר 2007. כמו כן, ישות לא תציג מחדש המתייחס לפריט רכוש קבוע שלגביו אימצה הישות את ההקלה של שווי הוגן כעלות נחשבת. הישות תיתן גילוי לעובדה זו ולשווי ההוגן של הרכוש הקבוע ליום 1 בינואר 2007.

ב. חברה שאינה מחויבת לאמץ את תקני הדיווח הכספי הבינלאומיים (חברה פרטית), רשאית ליישם את הוראות תקן 27 המתייחסות לשיטת הרכיבים ולעסקאות החלפת נכסים רק על רכישות של רכוש קבוע שבוצעו מיום 1 בינואר 2007 או לאחר מכן.

³⁵ להרחבה בנושא תקן חשבונאות מס' 27 ראה נקודת מבט, אוגוסט 2006.

5. הצעה לתקן חשבונאות מס' 13 (מתוקן) בדבר השפעות השינויים בשערי חליפין של מטבע חוץ

בחודש דצמבר 2006 פורסמה הצעה לתקן חשבונאות מספר 13 (מתוקן) בדבר השפעות השינויים בשערי חליפין של מטבע חוץ (להלן: "ההצעה"). ההצעה מחליפה את תקן חשבונאות מספר 13 בנושא.

ההצעה, מבוססת על תקן חשבונאות בינלאומי מספר 21 (IAS), בדבר השפעות השינויים בשערי חליפין של מטבע חוץ ועוסקת בקביעת מטבע הפעילות של ישות או של פעילויות חוץ של ישות, בתרגום עסקאות במטבע חוץ, בתרגום דוחות כספיים של פעילות חוץ וכן בתרגום דוחות כספיים ממטבע הפעילות למטבע ההצגה.

להלן העקרונות שנקבעו בהצעה:

1. המונח "מטבע הדיווח" יוחלף בשני מונחים – מטבע פעילות ומטבע הצגה, כאשר:
  - א. מטבע פעילות הינו המטבע של הסביבה הכלכלית העיקרית בה פועלת הישות.
  - ב. מטבע הצגה הינו המטבע בו מוצגים הדוחות הכספיים.
2. קביעת גורמים בהם יש להתחשב לצורך קביעת מטבע הפעילות. בעת קביעת מטבע הפעילות יש לשים דגש רב יותר למטבע אשר משפיע בעיקר על מחירי העסקאות ולא דווקא למטבע בו נקובים מחירי העסקאות.
3. ביטול ההבחנה בין חברה מוחזקת שהיא זרוע ארוכה וחברה מוחזקת שהיא חברה מוחזקת אוטונומית.
4. החלת שיטת תרגום אחת בלבד לתרגום פעילויות חוץ.
5. הישות תציג את דוחותיה הכספיים בכל מטבע (או מטבעות) ותתרגם את תוצאות פעולותיה ומצבה הכספי ממטבע הפעילות למטבע ההצגה כך שנכסים והתחייבויות יתורגמו לפי שער הסגירה, וההכנסות וההוצאות יתורגמו לפי שער החליפין במועדי העסקאות (או שער ממוצע לתקופה, אם שער כזה מהווה קירוב סביר).

יצויין כי התקן אינו חל על חשבונאות גידור (Hedge Accounting) של פריטים במטבע חוץ, למעט הסיווג של הפרשי שער, הנובעים מהתחייבות במטבע חוץ, המהווה גידור של השקעה נטו בפעילות חוץ.

תחילה

התקן צפוי לחול לגבי דוחות כספיים לתקופות המתחילות ביום 1 בינואר 2008 או לאחר מכן.

6. הצעה לתקן חשבונאות מס' 16 בדבר נדל"ן להשקעה

בחודש ספטמבר 2006 פורסמה הצעה לתקן חשבונאות מספר 16 בדבר נדל"ן להשקעה (להלן: "ההצעה"). ההצעה, מבוססת על תקן חשבונאות בינלאומי מספר 40, בדבר נדל"ן להשקעה וקובעת את הטיפול החשבונאי בנדל"ן להשקעה ואת דרישות הגילוי הקשורות.

הסוגיה העיקרית בטיפול החשבונאי בנדל"ן מניב הינה בנושא מדידת הנדל"ן בדוחות הכספיים.

להלן עיקרי ההצעה:

1. עקרונות כלליים

- א. חברה נדרשת למדוד את כל הנדל"ן המניב שלה לפי אותה שיטה, שבה היא בחרה.
- ב. מעבר משיטת מדידה אחת לאחרת יבוצע רק אם תוצאת השינוי תביא להצגה נאותה יותר.

2. בסיס המדידה

נדל"ן מניב יימדד לפי אחת מהחלופות הבאות:

- א. **שיטת השווי ההוגן** – בהתאם לשיטה זו נדל"ן מניב יימדד, לאחר ההכרה הראשונית, בשווי הוגן כשאר שינויים בשווי הוגן ייזקפו לדו"ח רווח והפסד, או
- ב. **שיטת העלות** – בהתאם לשיטה זו נדל"ן להשקעה יימדד לאחר מועד ההכרה הראשוני על פי שיטת העלות. דהיינו, עלות בתוספת עלויות רכישה ועלויות השבחה, ובניכוי פחת והפרשה לירידת ערך. חברה הבוחרת בשיטת העלות נדרשת לתת גילוי לשווי ההוגן של הנדל"ן בבאורים לדוחות הכספיים.

3. הוראות מעבר

במועד האימוץ לראשונה, חברה הבוחרת למדוד את הנדל"ן המניב לפי שווי הוגן תדווח על ההשפעה של אימוץ התקן כתאום של יתרת הפתיחה של העודפים לתקופה, שבה התקן יאומץ.

4. תחילה

התקן צפוי לחול לגבי דוחות כספיים לתקופות המתחילות ביום 1 בינואר 2007 או לאחר מכן.

7. הצעה לתקן חשבונאות מס' 30: נכסים בלתי מוחשיים

כיום אין בישראל פרסום מקצועי מקיף בנושא, למעט תקן חשבונאות מס' 20 (מתוקן) העוסק בטיפול החשבונאי במוניטין ובנכסים בלתי מוחשיים שנרכשו במסגרת רכישה של חברה מוחזקת (לרבות רכישת פעילות שאינה במסגרת חברה).³⁶ הפרקטיקה בנושא מבוססת בעיקר על התקינה האמריקנית והבינלאומית הישנה, לפיה נכסים בלתי מוחשיים מופחתים באופן שיטתי והוצאות מחקר ופיתוח נזקפות לדוח רווח והפסד עם התהוותן.

לאחרונה פרסם המוסד הישראלי לתקינה בחשבונאות הצעה לתקן חשבונאות מספר 30 בדבר נכסים בלתי מוחשיים (להלן: "ההצעה"). ההצעה, מבוססת על תקן בינלאומי מס' 38, בדבר נכסים בלתי מוחשיים וקובעת, בין היתר, את המדידה של נכסים בלתי מוחשיים (שאינם מטופלים בתקן אחר) בספרים והגילוי הנדרש בגינם.

להלן העקרונות שנקבעו בהצעה:

א. הכרה בנכס בלתי מוחשי

נכס בלתי מוחשי יוכר, אם ורק אם צפוי (probable) שיזרמו לחברה הטבות עתידיות חזויות שניתן לייחסן לנכס וכן העלות של הנכס ניתנת למדידה באופן מהימן. חברה נדרשת להעריך אם אורך החיים של נכס בלתי מוחשי הוא מוגדר או בלתי מוגדר. במידה ולנכס אורך חיים מוגדר, על החברה להעריך גם את אורך החיים השימושיים שלו.

ב. הטיפול החשבונאי בנכס בלתי מוחשי בעל אורך חיים מוגדר

הנכס יופחת על פני אורך החיים השימושיים שלו בכפוף למבחני ירידת ערך. הנכס יוצג במאזן לפי עלות בניכוי הפחתה שנצברה, ובניכוי הפסדים מירידת ערך שנצברו.

ג. הטיפול החשבונאי בנכס בלתי מוחשי בעל אורך חיים בלתי מוגדר

אין להפחית את הנכס, אולם על החברה לבחון ירידת ערך של הנכס אחת לשנה או בכל עת שקיים סימן המצביע כי ייתכן וחלה ירידת ערך של הנכס הבלתי מוחשי. הנכס יוצג במאזן לפי עלות בניכוי הפסדים מירידת ערך שנצברו.

ד. היוון עלויות פיתוח

עלויות מחקר יזקפו במועד התהוותן לרווח והפסד. עלויות פיתוח, בהתקיים תנאים מסוימים, יהיונו בדוחות הכספיים.

התקן צפוי לחול לגבי דוחות כספיים לתקופות המתחילות ביום 1 בינואר 2007 או לאחר מכן.

³⁶ להרחבה בנושא ראה חוברת המשרד "נקודת מבט – אוגוסט 2006".

8. עסקת מכירה הכוללת עסקת מימון (SAB)

בחודש מאי 2006 פרסם סגל רשות ניירות ערך החלטה (SAB) (להלן-"ההחלטה") בדבר עמדתו בשאלה אימתי עסקת מכירה או מתן שירותים באשראי הינה הסדר הכולל עסקת מימון בהתאם להוראות תקן 25.

תקן חשבונאות מס' 25 (להלן-"התקן") בדבר הכנסות³⁷ קובע כי הכנסה תימדד יש לפי השווי ההוגן של התמורה שהתקבלה ו/או התמורה שהישות זכאית לקבל. עיתוי קבלת התמורה נקבע בין הצדדים לעסקה ומושפע מהסביבה הכלכלית ותנאי התחרות השוררים בשוק. עוד קובע התקן כי כאשר ההסדר בין הצדדים כולל למעשה עסקת מימון, השווי ההוגן של התמורה ייקבע על ידי היוון כל התקבולים, וזקיפת ההפרש שבין השווי ההוגן והסכום הנקוב של התמורה כהכנסות מימון.

ברם, התקן אינו מפרט אימתי עסקת מכירת סחורות או מתן שירותים הינה עסקה הכוללת גם עסקת מימון. החלטת הרשות דנה בסוגיה הנ"ל.

בהתאם להחלטה, בחינת קיומה של עסקת מימון כחלק מעסקת מכירת הסחורות או מתן השירותים, מבוססת על הערכה איכותית וכמותית של תנאי העסקה. הבחינה צריכה להיעשות על רקע הסביבה הכלכלית בה פועל התאגיד, ובכלל זה תנאי האשראי המקובלים בפועל בענף ובתחום הפעילות, מדיניות התאגיד בקשר עם מתן אשראי ללקוחות וההיסטוריה של מתן אשראי ללקוחות על ידו (להלן-"תקופת אשראי מקובלת") ו/או קיומן של חלופות תשלום (חלופות לתשלום העסקה במזומן וקבלת הנחה). בחינת תנאי האשראי המוענקים לקונה על ידי התאגיד תיעשה, בין היתר, על בסיס צפי התאגיד והערכתו את תקופת האשראי שיקבל הלקוח בפועל (להלן-"תקופת אשראי צפויה").

נקבע כי מקום בו העניק תאגיד לקונה אשראי לתקופה העולה על תקופת האשראי המקובלת או שלצד העסקה קיימת חלופת תשלום, הרי שעסקת המכירה או מתן השירותים כוללת גם עסקת מימון, ועל כן על התאגיד לפצל את העסקה לשניים (כמתואר לעיל) – עסקת מכירה ועסקת מימון.

בהתאם לסגל הרשות, חזקה הניתנת לסתירה היא שעסקה במסגרתה ניתן לקונה אשראי לתקופת אשראי צפויה העולה על ארבעה חודשים (שוטף+90) היא עסקה הכוללת עסקת מימון ומחייבת היוון של התקבולים העתידיים שזכאי התאגיד לקבל בגין העסקה, למעט במקרים בהם תקופת האשראי המקובלת בענף בו פועל התאגיד הינה שונה.

³⁷ להרחבה בנושא ראה חוברת המשרד "נקודת מבט", אוגוסט 2006.

הערות ודגשים:

- ✓ סגל הרשות מבהיר כי ההחלטה האמורה לעיל, תיושם גם בבחינת היוון עלויות אשראי ספקים למלאי כקבוע בתקן חשבוונאות מס' 26 בדבר מלאי (אשר פורסם באוגוסט 2006).
- ✓ יש לתת גילוי בדוחות הכספיים למדיניות החשבוונאית שיושמה בקשר עם עסקאות כאמור, לרבות פרוט תקופת האשראי המקובלת.

ב. שוק ההון

1. גילוי בדוח הדירקטוריון בדבר אימוץ התקינה הבינלאומית

בחודש נובמבר 2006 פרסמה רשות ניירות ערך הנחיה בדבר הגילוי הנדרש בדוח הדירקטוריון, לשנת 2006 ולרבעון השני של שנת 2007, ביחס לאימוץ התקינה הבינלאומית.

ביום 26 בנובמבר 2006 פרסמה רשות ניירות ערך הנחיה לעניין גילוי בדבר אימוץ תקני דיווח כספי בינלאומיים (הנחיה לפי סעיף 36א לחוק ניירות ערך, התשכ"ח-1968). מטרת ההנחיה היא לספק למשתמשים בדוחות הכספיים מידע בדבר השפעת השינויים במדיניות החשבונאית, אשר יוצרו כתוצאה מאימוץ התקינה הבינלאומית בתקופה שלפני 31 בדצמבר 2007.

בהתאם להנחיה על תאגיד מדווח לכלול מידע, כדלהלן:

(א) בדוח הדירקטוריון לשנת 2006:

- מידע בדבר תכנון המעבר לתקינה הבינלאומית, ו-
- תיאור מילולי ואיכותי של ההשפעות הצפויות על הדוחות הכספיים כתוצאה מאימוץ התקינה הבינלאומית.

(ב) בדוח הדירקטוריון לרבעון השני של שנת 2007:

- מידע אודות ההשפעה הכמותית של אימוץ התקינה הבינלאומית על הדוחות הכספיים, ו-
- פירוט חוזים, התקשרויות או הסכמים מהותיים אשר עתידים להיות מושפעים כתוצאה מאימוץ התקינה הבינלאומית.

יודגש כי תאגיד מדווח נדרש לעדכן בדוח הרבעוני העוקב לדוחות האמורים כל שינוי או חידוש מהותי הקשור בעניינים לעיל.

2. דוח בדבר הון עצמי וביטוח - מנהלי קרנות נאמנות ותיקי השקעות

חברה המנהלת קרנות נאמנות או תיקי השקעות, כידוע, נדרשת להון עצמי מינימאלי ולעריכת ביטוח אחריות מקצועית. דוח בדבר עמידת החברה בדרישות יש להגיש לרשות ניירות ערך עד ליום 31 במארס 2007.

להלן תמצית הדרישות בנושא ממנהל קרן נאמנות ומנהל תיקי השקעות:

א. חברה המנהלת קרן נאמנות

בהתאם לתקנות השקעות משותפות בנאמנות (הון עצמי וביטוח של מנהל קרן ונאמן ותנאי כשירות של דירקטורים וחברי ועדת השקעות), התשנ"ו-1995 ("התקנות"), נדרש מנהל קרן, כדלהלן:

- א. להון עצמי מינימאלי בסך של 800 אלפי ש"ח (נכון לתום שנת 2006).
- ב. לערוך ביטוח אחריות מקצועית. סכום הביטוח משתנה בהתאם לשווי נכסי קרנות הנאמנות שבניהול החברה. (להיקף וסכום הביטוח הנדרש ראה תקנות 3, 4 ו-6).
- יצוין כי ניתן להמיר את הביטוח הנדרש לפי התקנות, בהתקיים תנאים מסוימים, בפיקדון, באג"ח מדינה ו/או בערבות בנקאית (ראה תקנות 7 עד 10).

עד ליום 31 במארס 2007 נדרש מנהל קרן להגיש לרשות ניירות ערך ולרשם החברות דוח* ובו הפרטים להלן:

- א. סכום ההון העצמי ליום 31 בדצמבר 2006.
- ב. סכום הביטוח שערך לתום כל רבעון בשנת 2006. חברה אשר בחרה להמיר את הביטוח הנדרש בנכסים חליפיים, כאמור לעיל, תגיש דיווח כאמור בהתאמות המתבקשות.

לדוח האמור יצורף אישור רואי חשבון.

ב. חברה המנהלת תיקי השקעות

בהתאם לתקנות הסדרת העיסוק בייעוץ השקעות, בשיווק השקעות ובניהול תיקי השקעות (הון עצמי וביטוח), התש"ס-2000 ("התקנות") נדרש מנהל תיקי השקעות שהוא חברה, כדלהלן:

- א. להון עצמי מינימאלי בסך של 235 אלפי ש"ח (נכון לתום שנת 2006).
- ב. לערוך ביטוח אחריות מקצועית. סכום הביטוח משתנה בהתאם להיקף הנכסים שבניהול החברה. (להיקף וסכום הביטוח הנדרש ראה תקנות 4 ו-5).
- יצוין כי ניתן להמיר שני שלישים מהביטוח הנדרש לפי התקנות, בהתקיים תנאים מסוימים, בפיקדון, בפיקדון ניירות ערך ו/או בערבות בנקאית (ראה תקנות 6, 7 ו-8 לתקנות).

עד ליום 31 במארס 2007 נדרש מנהל תיקי השקעות להגיש לרשות ניירות ערך דוח* ובו הפרטים להלן:
א. סכום ההון העצמי ליום 31 בדצמבר 2006.

ב. סכום ופרטי הביטוח שערך לתום כל רבעון של שנת 2006. חברה אשר בחרה להמיר את הביטוח הנדרש בנכסים חליפיים, כאמור לעיל, תגיש דיווח כאמור בהתאמות המתבקשות.

ג. שווי הנכסים הכולל שבניהול החברה לתום כל רבעון של שנת 2006.

לדוח האמור יצורף אישור רואי חשבון.

ניתן לצפות בתקנות באתר הבית של המשרד.

3. הצעה להרחבת הגדרת "משקיע מתוחכם"

בהתאם לחוק ניירות ערך, התשכ"ח-1968 (להלן - "החוק"), חריג לדרישת פרסום תשקיף בעת הצעת ניירות ערך לציבור, הינה הצעה ל"משקיעים מתוחכמים". מטרת ההצעה הינה הרחבת הגדרת "משקיע מתוחכם" בדין הישראלי.

א. כללי

חוק ניירות ערך קובע כי הצעת ניירות ערך לציבור חייבת בפרסום תשקיף. אחד החריגים לדרישה האמורה הינה הצעה למשקיעים אשר המחוקק סבור שאין צורך אמיתי או אינטרס ציבורי להגנה עליהם בעת שמוצעים להם ניירות ערך. משקיעים אלה מאופיינים ביכולת שלהם לקבל החלטת השקעה מושכלת בכוחות עצמם כך שההגנות הקבועות בחוק מתייתרות ואין נדרשות לגביהם. משקיעים אלה לעיתים מכונים "משקיעים מתוחכמים" "משקיעים מוסדיים" או "משקיעים מסווגים" (להלן - "משקיע מתוחכם").

ב. מטרת ההצעה

להציע הגדרה ליחיד ולתאגיד (שאינם מסוג של פעילים בשוק ההון המנויים כבר היום בתוספת הראשונה שנקבעה לעניין סעיף 15א לחוק - להלן "התוספת") שייחשבו ל"משקיע מתוחכם" בדין הישראלי.

ג. ההקשרים בהם מוזכר "משקיע מתוחכם" בדיני ניירות ערך בארץ

- סעיף 15א' לחוק ניירות ערך, הקובע כי הצעה לציבור לא תכלול הצעה לתאגידי המנויים בסעיף.
- תקנות ניירות ערך (אופן הצעת ניירות ערך לציבור), התשס"ז-2006, אשר הותקנו בעקבות חקיקת הוראות החוק הממסדות את שיטת החיתום החדשה.
- חוק העיסוק ביעוץ השקעות, בשיווק השקעות ובניהול תיקי השקעות (תיקון מס' 11), התשס"ז-2006 (להלן - "חוק הייעוץ").

ד. הצעה להגדרת "משקיע מתוחכם"

- משקיע מתוחכם יכלול את המנויים בתוספת הראשונה לחוק ניירות ערך ("התוספת"), וכן
- יחיד בעל השקעות פיננסיות בשווי 15 מיליון ש"ח.
  - תאגיד בעל הון עצמי של 50 מיליון ש"ח (במקום תאגיד בעל הון עצמי של 250 מיליון ש"ח, הקבוע היום).
  - קרן השקעה פרטית - דהיינו, תאגיד שעיקר עיסוקו השקעה בתאגידי ואשר המשקיעים בה הינם מהמנויים בתוספת.
  - תאגיד שהתאגד מחוץ לישראל שמאפייניו דומים לאלה של משקיע מהמנויים בתוספת.

כמו כן, מוצע לקבוע כי לעניין חוק הייעוץ, ניתן לתת ייעוץ גם ללא רישיון יועץ ליחידים כאמור לעיל. (כיום, בהתאם לסעיף 3 לחוק הייעוץ, אין צורך בקבלת רישיון ייעוץ לשם עיסוק בייעוץ השקעות לתאגיד הנמנה עם סוג המנוי בתוספת).

4. עיגון רפורמת גלאי בתקנות ניירות ערך

לאחרונה אושרו תקנות ניירות ערך במסגרתן עוגנה רפורמת גלאי (להלן-"הרפורמה") בחקיקה. בהתאם לרפורמה, חברות ציבוריות יחויבו מעתה בדיווח מפורט ביותר על חשיפה לסיכונים פיננסיים ודרכי ניהולם. מודל הדיווח הכמותי המוצע יאפשר למשקיע לקבל תמונה פשוטה להבנה וברורה לגבי השפעות סיכוני השוק על שווי החברה. התיקון יחול על הדוחות התקופתיים לשנת 2006.

א. כללי

נוכח מקרים שבהם דווח באמצעי התקשורת על קשייהן של חברות ציבוריות בניהול נכון של סיכוני השוק שלהן, זכה, לאחרונה, הנושא הנ"ל לחשיפה נרחבת.

ב. ועדת גלאי הראשונה ומסקנותיה

בחודש אוגוסט 1999 הגישה הוועדה לקביעת כללי דיווח בדבר חשיפה לסיכונים פיננסיים ודרכי ניהולם את המלצותיה באשר למתכונת ואפיקי הדיווח בנושא זה. הוועדה הראשונה מצאה כי ציבור המדווחים, כמו גם ציבור המשתמשים בדוחות, אינו בשל דיו לקביעת כללי דיווח ברמה גבוהה מספקת. כתחליף, הציעה הוועדה מערך דרישות גילוי פשטני יותר (second best) שימשם לתקופת ביניים אשר במהלכה יופנמו נושאי סיכוני השוק בקרב החברות והדירקטוריונים.

מסקנות הוועדה הראשונה עוררו את מודעות החברות המדווחות לגבי נושא סיכוני השוק. בשוק אף החלו לפעול גופים אשר בהתבסס על דרישות הדיווח פנו לחברות בהצעה ליעץ להן לגבי ניהול סיכוני השוק. בכך הושגה אחת המטרות החשובות של המלצות אלו. לפיכך סברה הוועדה כי כשרה השעה לאימוץ המלצות חדשות ומעמיקות יותר.

ג. ועדת גלאי השנייה והמלצותיה

ועדת גלאי השנייה הגישה את המלצותיה בינואר 2006. היא קבעה כי דרישות הדיווח האיכותי במתכונתן הנוכחית נמצאו כנאותות ולאור השינויים בתקינה החשבונאית המליצה לבצע האחדה בין כללי החשבונאות לבין דרישות הגילוי שבדוח הדירקטוריון. עקב כך, המליצה הוועדה להתאים את ההגדרות שבחקיקה לאלו שבכללי החשבונאות. התאמה כאמור הינה חשובה ביותר על מנת לפשט ולהקל על המשקיע את קריאת הדוח התקופתי.

אחת ההמלצות המרכזיות של ועדת גלאי השנייה הייתה לחייב את החברות להציג את השווי ההוגן של המכשירים הפיננסיים והמוצרים הנסחרים בשוקי הסחורות. על החברות יהיה לבצע מבחני רגישות לשווי ההוגן של הרכיבים הללו. יש לבצע לפחות ארבעה מבחנים-כתוצאה משינויים מעלה ומטה של 5% ו-10% במחירי שוק. כמו כן, במידה ובמהלך עשר השנים שקדמו למועד הדיווח היה שיעור שינוי יומי גבוה יותר מ-10% יבוצעו בנוסף מבחני רגישות לפי שיעור השינוי הגבוה ביותר שנמצא בתקופה זו.

חברות שעיקר עיסוקן בתחום הפיננסי יידרשו לכלול בנוסף לניתוח הרגישות האמור לעיל, גם ניתוח לפי מודל שווי הוגן בסיכון (VAR).

יתרונותיו של המודל הכמותי שלעיל (מבחני הרגישות) הינם:

- יכולת המשקיע לקבל תמונה פשוטה להבנה וברורה לגבי השפעות סיכוני השוק על שווי החברה.
- חשיפת סיכונים בפני הקורא שכלל לא חשב כי השפעתם מהותית ולהיפך, על ידי מבחני הרגישות.
- כיסוי סוגי סיכוני השוק – המודל המוצע מכסה את מלוא קשת החשיפות (לעומת המודל הקודם אשר שם את עיקר הדגש על חשיפות הצמדה ומט"ח).

5. אימוץ דוח ועדת גושן בדבר בקרה ופיקוח בחברות ציבוריות

לאחרונה, החליטה רשות ניירות ערך (להלן-"הרשות") על אימוץ דוח ועדת גושן (להלן-"הוועדה"). המלצות ועדת גושן מתמקדות בשיפור עצמאות הדירקטוריון בפרט בכל הנוגע לעסקאות עם בעלי שליטה, שיפור עבודת ועדת הביקורת/המאזן בכל הנוגע לאישור הדוחות הכספיים של החברה, שיפור איכות הדיווח והגילוי של תאגידים, וכינון בית משפט מתמחה לדיני חברות וניירות ערך.

קודי הממשל התאגידי, מהווים אוסף של עקרונות וכללים המגדירים כיצד ראוי שחברות ציבוריות תתנהלנה בהיבטי בקרה ופיקוח. ממשל תאגידי הנגזר מעקרונות וכללים ראויים צפוי להקטין את הסיכון של המשקיעים כי כספם לא יושקע כראוי, ולהוות כלי בקרה ומניעה חשוב בהתנהלותו של התאגיד ובדיווחיו על פי דין.

להלן עיקרי המלצות הוועדה:

א. חיזוק עצמאות הדירקטוריון

סוגיית עצמאות הדירקטוריון מחייבת איזון בין אובייקטיביות, מקצועיות ונטילת סיכונים בניהול החברה. האיזון מתבקש משום שדירקטוריון החברה ממלא שתי פונקציות שעלולות להתנגש זו בזו:

(א) התוויית מדיניות עסקית לחברה - המחייבת הבנה עסקית עמוקה ויחסי אמון קרובים עם הנהלת החברה שיאפשרו לדירקטור לשמש כגורם מייעץ ומכוון בגיבוש מדיניות עסקית לחברה, ו-

(ב) פיקוח על ניהול עסקי החברה - המחייב אובייקטיביות וריחוק מסוים מהנהלת החברה.

לצורך יישום המלצות הוועדה נקבע כי החל מחלוף 30 יום לאחר כינוס האסיפה הכללית השנתית השנייה של החברה לאחר 1.1.2007, בכל חברה ציבורית, בנוסף לדירקטורים החיצוניים (כהגדרתם בחוק החברות) יכהנו דירקטורים עצמאיים (כהגדרתם להלן), כך שמספרם הכולל של הדירקטורים החיצוניים והדירקטורים העצמאיים יהיה:

(1) בחברה שאין בה בעל "דבוקת שליטה"³⁸ - לפחות מחצית מסך כל הדירקטורים.

(2) בחברה יש בה בעל "דבוקת שליטה" - לפחות שליש מסך כל הדירקטורים.

"דירקטורים עצמאיים" מוגדרים כדירקטורים שוועדת הביקורת של החברה תיקבע כי הם עצמאיים לאחר שבחנה את הקשרים שבין הדירקטור לבין החברה, בעל השליטה ונושאי משרה בחברה, ונימקה את קביעתה תוך התייחסות לקשרים אלו ונסיבות אחרות הרלוונטיות לדעתה לקביעה זו. בחינה וקביעה זו של וועדת הביקורת תבוצע לפחות אחת לשנה. על דירקטור עצמאי להודיע לוועדת הביקורת על שינוי נסיבות שיש בהן בכדי לפגוע בעצמאותו.

³⁸ "דבוקת שליטה" בהתאם לסעיף 1 לחוק החברות, התשנ"ט-1999, מניות המקנות 25% או יותר מכלל זכויות ההצבעה באסיפה הכללית.

ב. חיזוק עצמאות ועדת הביקורת

הוועדה ממליצה כי רוב חברי ועדת הביקורת יהיו דירקטורים עצמאיים (לרבות הדירקטורים החיצוניים) וכי יו"ר הוועדה יהיה דירקטור חיצוני, וזאת לאור חשיבותה של ועדת הביקורת וכצעד משלים לחיזוק עצמאות הדירקטוריון.

ג. אישור עסקאות עם בעל שליטה

הוועדה ממליצה כי עד לכינונו של בית משפט מתמחה לדיני חברות ודיני ניירות ערך, אישור עסקאות חריגות שלבעלי שליטה יש בהן עניין אישי ידרוש את אישור אסיפת בעלי המניות של החברה כאשר במניין קולות הרוב באסיפה ייכללו רוב מכלל קולות בעלי המניות שאין להם עניין אישי באישור העסקה, המשתתפים באסיפה (במקום הדרישה לשליש כיום). החלטה זו יש בה כדי להגן על המיעוט בחברה.

ד. כינון בית משפט מתמחה לדיני חברות ודיני ניירות ערך

במטרה לשפר את איכות ניהולן של חברות ציבוריות, התפתחות שוק ההון, ושיפור הכלכלה, ממליצה הוועדה על כינונו של בית משפט מתמחה לדיני חברות ודיני ניירות ערך, שיש בכוחו למנוע את עושק וקיפוח המיעוט.

יישום העקרונות לעיל יתבצע באמצעות דרישות גילוי שתוטלנה על החברות הציבוריות במסגרת דיווחיהן לציבור. הוועדה סבורה כי אין מקום לחייב חברות במתן הסבר מדוע חברה בחרה שלא לאמץ עקרון או כלל מסוים. אולם, אין כל מניעה שחברה תבחר לעשות זאת באופן וולונטרי.

6. החזר דמי ניהול ע"י מנהלי קרנות נאמנות

לאחרונה, אישרה רשות ניירות ערך (להלן-"הרשות") תיקון לחוק קרנות הנאמנות (להלן-"התיקון") אשר יאפשר למנהלי קרנות להחזיר ללקוחותיהם דמי ניהול מבלי שהדבר ייחשב להטבה אסורה, בכפוף לכך שהחזר יהיה בהתאם לכללים ברורים שיפורסמו לציבור בתשקיף ובדוח.

מטרת התיקון היא לאפשר גביית דמי ניהול דיפרנציאליים בקרן נאמנות. כיום דמי הניהול נפרעים ישירות מנכסי הקרן, והם אחידים לכולם. לאמור, כיום לא ניתן לגבות דמי ניהול שונים מאוכלוסיות שונות של בעלי יחידות.

התיקון מאפשר מתן הנחות בדמי ניהול באמצעות החזר דמי ניהול לבעלי יחידות מבלי שהדבר ייחשב הטבה אסורה, בהתאם לכללי רוחב שיפורסמו בתשקיף או בדוח, ויתבססו אך ורק על מבחנים של גודל, משך ההחזקה ביחידות וזהות המפיץ באמצעותו מוחזקות היחידות.

7. הצעה ל"רישום כפול" של קרנות זרות והצעתן לציבור

לקראת השגת היעד האסטרטגי של שכלול שוק ההון ויצירת תשתית חוקית המאפשרת כניסת כלים פיננסיים חדשים, אישרה לאחרונה רשות ניירות ערך (להלן-"רשות") הצעה לתיקון חוק קרנות הנאמנות באופן שיאפשר הצעת קרנות זרות בישראל (להלן-"ההצעה").

הדבר יאפשר לציבור המשקיעים בישראל נגישות קלה יותר לשוקי חוץ, ואף עשוי לתרום להגברת התחרותיות בתחום הקרנות בישראל. כיום אמנם תיאורטית מתאפשרת הצעה בארץ של קרנות נאמנות הרשומות בחו"ל, אך בפועל הדבר אינו מתממש מפני שהחוק מחייב אותן לפעול בישראל כמו כל קרן נאמנות ישראלית.

בניגוד לפיקוח הקיים על מנהלי קרנות בישראל, הרשות לא תפקח על הקרנות הזרות, אלא תסתמך על הפיקוח הקיים עליהן בארצות מוצאן. מנהל קרן זרה יוכל להציע יחידות של הקרן לציבור בישראל אם לקרן יש אישור של הגוף המפקח עליה ברשימה מצומצמת של מדינות (בשלב זה - ארה"ב ואנגליה) להציע את יחידותיה בתחומן.

הרשות תסתמך על שיקול הדעת של הגוף המפקח במדינה בה מוצעות יחידות הקרנות הזרות. שיקול זה מאמץ איתו את הדינאמיות שלו. אם המפקח הזר ימצא לנכון מדי פעם לאפשר לקרנות ממדינות נוספות להציע את יחידותיהן בארצו, תינתן האפשרות לאותן קרנות להציע את יחידותיהן גם בארץ מבלי שהרשות תיאלץ ליזום לשם כך תיקון נוסף של החוק.

להלן עיקרי הדרישות ממנהל קרן זרה אשר יבקש להציע קרן שבניהולו לציבור בישראל:

- א. עליו למנות נציג בישראל שישמש איש קשר בינו לציבור המשקיעים,
- ב. בניהולו לפחות 5 קרנות שיחידותיהן מוצעות לציבור במדינת המוצא או במדינה הזרה 5 שנים לפחות,
- ג. השווי הכולל של הנכסים המוחזקים בהן במשך השנתיים שקדמו ליום שבו הגיש בקשה להציע בישראל יחידות של קרן חוץ שבניהולו לא יהיה נמוך מערכם בשקלים חדשים של 500 מיליון דולר.

הצעה לציבור תתבצע על פי התשקיף שעל פיו מציעה הקרן את יחידותיה באותה שעה במדינת המוצא, ואשר הוגש לרשות. הצעת היחידות בארץ לא תתבצע באופן אוטומטי אלא רק לאחר שהרשות תתיר זאת למנהל הקרן.